

מאמר
באתי לגני
תשכ"ד

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

כנהוג ללמוד בכל שנה פרק מהמשך המאמרים "באתי לגני" תשי" מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ועליו מאמרי כ"ק אדמו"ר זי"ע.

ובהתאם לזה לומדים השנה המאמרים דשנת תשכ"ד ותשמ"ד. יתקיים בעז"ה חבורה ללמוד המאמר דתשכ"ד בעיון.

במוצש"ק בשעה 8:45 יתקיים בעז"ה שיעור סיכום מאת הרה"ח ר' יוסף קליין שיחי' בהיכל מנחם.

* * *

סעיף ב-ג

"ואתה מחי" את כולם" - אין הכוונה להעצמות ממש, אלא תיבת "ואתה" רומזת להחי' האותיות (מאל"ף ועד תי"ו וה' מוצאות הפה), שעל ידם הוא התהוות הנבראים וחיותם (אלא שהתהוות היא בהעלם, משא"כ ענין החיות הוא באופן שאפשר להגיע עי"ז להבנת והרגשת המקור, ולכן נאמר בכתוב בגילוי "ואתה מחי" את כולם", ורק בהעלם נרמז בזה גם "אל תקרי מחי" אלא מהווה").

ראה סה"ש תורת שלום ע' 121 - משיחת שמח"ת תרס"ט סעיף ב'.

סעיף ד

"ואתה מחי" את כולם" - כולל גם את מציאות הקליפות ("ביצי כנים").

סעיף ה

"כולם" כולל גם העינים שלמטה מהקליפות (דהיינו מי שעובר על רצון הבורא), וכמ"ש "ואציעה שאול הנד", שאור א"ס ישנו גם בשאול (שהו"ע העונש לעוברי רצונו). ויתרה מזו - שמתוך השאול גופא מכיר אלקות (מ"בטן שאול שועתי"), ועד שהירידה לשאול נעשית ירידה צורך עלי' ("מוריד שאול ויעל"), כמארז"ל "מוטב דלדיני וליתי לעלמא דאתי".

סעיף ו

התפשטות אור א"ס היא באופן שאין בו שינוי והתפעלות כלל, שהרי אפילו הכלים דאצילות ("מאנין דיליי") לא שייך בהם שינוי, להיותם למעלה מהגבלה, אלא שיש בהם הכח להגביל מה שנמשך מחוץ לעולם האצילות.

ראה מאמרי אדה"ז ביאור על ושביתה, ביאורי הזהר דף קלד, אור התורה דרוש ג' שיטות סעיף י' וי"א, המשך חיים אדם לברך תרל"ח סעיף ל.

סעיף ז

וכפי שמצינו במעלת הנהגת יוסף לגבי הנהגת השבטים, שההתעסקות בענייני ארץ מצרים לא בלבדה אותו מעבודתו, כיון שעבודתו היתה בדרגת עולם אצילות (ועד"ז? מצינו בהנהגת נשיאי ישראל גם בדורות שלאח"ז).

ראה מאמרי אדה"ז וארא תקס"ה ח"א דף קצב, תו"ח ויחי דף רמג ואילך, רני ושמוחי תרכ"ז סעיף א-ב.

סעיף ח

והטעם לכך שהאור המחי' אין בו שינוי והתפעלות כלל - לפי שאינו מתערב (דלא כהתלבשות הנשמה בגוף, שהנשמה מתפעלת ממקרי הגוף). וזהו החילוק בין אור לכת, שכת הוא ענין ששייך בו שינוי והתפעלות, משא"כ אור אינו מתפעל ואינו משתנה.

ראה סה"מ תרס"ד עמ' ד ואילך, ד"ה אין עומדין (ש"פ נשא) תרס"ז

[פרק ארבעה-עשר מהמשך באתי לגני ה'שית]

(ד) **והנה** בכ"ז ואתה מחי את כולם כתי' דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאי באגה"ק סי' ק"ב דהארה דהאר' דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, וכמאמר הזן ומפרנס מקרני ראמים* עד ביצי כנים, דהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדרי' היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש³ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, דזהו התבוננות גדולה בגדולת הוי' שנמשך בכל סדר ההשתלשלות ממדרי' למדרי' עד מדרי' ברואים היותר שפלים, וביכולת כל אדם ואדם גם הפשוט ביותר לידע זאת, שרואה גדולת הוי' (וכמבו' בד"ה וארא הנ"ל⁴ בענין גדול הוי' כו' בעיר אלקינו⁵, גדולת הוי' מריבוי הנבראים כו'), והתבוננות זו עושה התפעלות גדולה בנפש, מזה שרואים במוחש ממש, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא א"ס בעצם, ע"כ אין סוף ג"כ להתפשטותו, בריבוי המדריגות וההשתל' עד למטה מטה ממש כו', ובכ"מ⁶ שהוא נמשך ומתפשט אינו בהתפעלות והשתנות כלל, דאינו כדמיון הנשמה והגוף, דהנשמה הרי מתפעלת ממקרי הגוף⁷, אבל האור האלקי המחיי' ומהווה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל, ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שההתלבשות פועל איזה שינוי הוא רק בהחיות שבבחינת כח⁸, וידוע דחיות שהוא בבחי' כח הוא מהכלים דבי"ע, דכלים דבי"ע ה"ה בבחינת מציאות וכדאיתא באגה"ק הנ"ל⁹ דראשית היש הן כלים דבי"ע, ומשו"ז שייך בהם השינוי וההתפעלות,

הזן ומפרנס: ראה ע"ז ג, ב.

- (1) נחמי' ט, ו.
- (2) קלא, ב.
- (3) תהלים קלט, ח.
- (4) ספ"י"ב.
- (5) תהלים מח, ב.
- (6) = ובכל מקום.
- (7) ראה תניא פמ"ב (ס, ב). לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.
- (8) ראה סה"מ תרס"ד ע' ב ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תע. ועוד.
- (9) קל, א.

אבל באור המח"י אין בו שום שינוי והתפעלות כלל, לפי שאינו מתערב. וכמ"ש¹⁰ אין קדוש כהוי' ואי' בזהר* כמה קדישין אינון ולית קדוש כהוי', דקדוש הוי' אינו כמו כמה קדישין דסדר השתלשלות, דקדישין שבסדר השתל' הוא שקדוש ומובדל וקדושתם הוא שאינם באים בהתלבשות, אבל כאשר מתלבשים ה"ה בבחינת תפיסא, ותפיסא פועל שינוי, משא"כ קדוש הוי' שהוא בחינת האור, דאינו דומה להקדישין דס' השתל', והוא מה דאינו מתלבש, וכאשר בא בהתלבשות הרי אינו בבחינת תפיסא, לפי שאינו מתערב, והוא כדוגמת האור למטה שמאיר, ומ"מ אינו מתערב, וכמו עד"מ האור שמאיר דרך הזכוכית, ויש זכוכית אדומה ירוקה ולבנה* דיש חילוקים במראות אלו, אבל האור ה"ה פשוט ובלתי יש בו שום מראה כלל ממראות הזכוכית, לפי שהוא רק מה שמאיר ע"י, וגם אם מאיר ע"י בהתלבשות, מ"מ הרי אין האור נתפס, לפי שאינו מתערב. וכמו"כ יובן דרך דוגמא, בהאור וחיות אלקי המחיה שאינו משתנה כלל, ואין בו שום התפעלות ושינוי, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף בעצם, ע"כ הנה גם התפשטותו הוא בבחינת א"ס, שנמשך בכל המדרי' עד המדרי' היותר אחרונות והיותר תחתונות, כמו הברואים היותר שפלים בתכלית, ובכ"מ¹¹ שהוא נמשך אינו מתפעל ואינו משתנה, ולהיותו בבחינת פשיטות בעצם, ע"כ בא בריבוי התחלקות מדריגות בלי שיעור ובל"ג כלל, וזהו למטה מטה עד אין תכלית¹¹, שהוא בהתפשטות ובגילוי עד גם במדרי' היותר שפלים בתכלית.

ואיתא בזהר: ח"ג מד, א. וראה לקו"ת שה"ש רד"ה צאינה וראינה (הראשון) [כא, ב].
 דרך הזכוכית... אדומה ירוקה ולבנה: המשל דהארה דרך זכוכית הובא בפרדס שער ד' פ"ד בענין הספירות. ומה שתפס אדומה ירוקה ולבנה י"ל מפני שהם בג' הקווין. ראה זח"א עא, ב. לקו"ת שה"ש סד"ה הנך יפה [יד, א].

(10) שמואל-א ב, ב.

(11) תקו"ד (הובא לעיל פרק יב).

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשכ"ד

התועדויות פעילות וכפרשת השבוע ביד רמה ובשירה ובשיר
להשם תורת הנגלה והחסידות בברכה

מנחם שניאורסאהן

בס"ד, ש"פ בשלח, י"א שבט (מאמר ב*), ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

צדקת פרזונו בישראל¹ (ולעיל מיני² כתיב מקול מחצצים בין משאבים גו'), ומביא על זה כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא³ מה שאמרו רז"ל⁴ אמר ר' אושעיא [מלשון ישועה⁵ שעיקרה היא הגאולה] מאי דכתיב צדקת פרזונו בישראל, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות, ופירש"י שאין יכולין לכלותם יחד. והנה, עיקר מציאותם של ישראל הוא לימוד התורה וקיום המצוות, ועד שגם עניני הרשות שלהם הם באופן של בכל דרכיך דעהו⁶. ולכן מבאר בעל ההילולא, שהכוונה במ"ש "ש"אין יכולין לכלותם" היא (בעיקר) בנוגע לתורה ומצוות (שזהו עיקר מציאותם, כנ"ל). והיינו, שע"ז שישראל מפוזרים בכמה מדינות כו', הנה גם כאשר במדינה אחת דוחקים ולוחצים את בני ישראל ואינם נותנים להם ללמוד ולקיים את המצוות, הרי נוסף על זה אשר בני ישראל הנמצאים בשאר המדינות עוסקים הם בתורה ומצוות, הנה ע"י העסק בתורה ומצוות שלהם הם נותנים כח ועוז גם לאלו היושבים בגזירה רח"ל, שלא להתפעל מכל המניעות ועיכובים וללמוד תורה ולקיים מצוות בתוקף דמס"נ. ועי"ז הנה לא רק שהגזירות דאוה"ע אין יכולים לכלותם ח"ו, אלא יתירה מזו, שקיום התומ"צ שלהם הוא ביתר שאת, ועד שהוא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, באופן דופרצת⁷, מכיון שהוא באופן דמס"נ שהוא למעלה מהשתלשלות שבאדם. וכידוע שראשית ההשתלשלות (שבאדם) הוא כח השכל, משא"כ הרצון הוא למעלה מהשתלשלות, והרי ענין המס"נ הוא מצד תוקף הרצון שלמעלה מהשכל. וזהו גם מה שמסיים במאמר⁸, שע"י המס"נ על תורה "יומשך רב טוב לבית ישראל"⁹, טוב במלאופם, שהוא למעלה מטוב בחולם, והוא

(4) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שמו. וראה גם לקו"ש חיי"ח ס"ע 343 ואילך. וש"נ.
 (5) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג.
 (6) ויצא כח, יד.
 (7) סה"מ קונטרסים ח"א לח, סע"א. סה"מ תרפ"ט ע' קעו.
 (8) ישע"י סג, ז.

(* מאמר א ד"ה באתי לגני, שנאמר בליל ש"ק — לא הגיע לידינו לע"ע בשלימותו (וראה לקמן ע' יד). מאמר ג ד"ה באתי לגני — נאמר בהתוועדות דמוצאי ש"ק.
 (1) שופטים ה, יא.
 (2) בד"ה צדקת פרזונו תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א לב, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע קס ואילך).
 (3) פסחים פז, ב.

הטוביות הנבחרת מהטוב⁹ (והוא שורש הטוב), שזוהי בחינה שלמעלה מהשתלשלות [ובזה גופא — בחי' רב טוב]. והיינו, דכיון שהמס"נ הוא למעלה מהשתלשלות שבאדם, וזה מגיע גם בבחינה דלמעלה מהשתלשלות שלמעלה, לכן, ע"י המס"נ על תורה יומשך רב טוב לבית ישראל, למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה, ברוחניות ובגשמיות.

(ב) וזהו גם מ"ש צדקת פרזונו בישראל, דלכאורה, לפי פירוש חז"ל צדקה כו' שפיוזן כו', הול"ל צדקת פרזונו, אך הענין הוא, שהצדקה שעשה הקב"ה בישראל ע"י שפיוזן כו' (פרזונו) הוא הענין דפרזונו, היינו העבודה דמס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שע"ז נמשך גם מלמעלה בחי' רב טוב שלמעלה ממדידה והגבלה, וע"ד מ"ש¹⁰ פרזות תשב ירושלים, ופירש"י שלא יהי' לה קצב ושיעור. והענין הוא¹¹, דהנה ידוע שירושלים היא ירא שלם¹², היינו שלימות היראה¹³, היינו נקודת היר"ש שלמעלה מהשכל, בחי' אוצר של יראת שמים¹⁴. ויראה זו היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ¹⁵. דהנה ידוע¹⁶ שביראה יש כמה מדריגות. יראת העונש, יראת חטא, יראת הרוממות כו', וכן יראת אלקים ויראת הוי'. וביראת הוי' גופא יש כמה בחינות שהם כנגד ד' האותיות דשם הוי', עד להיראה שמצד בחי' קוצו של יו"ד. וכל בחינות אלו יש בהם איזה ציור ומדידה. אמנם נקודת היר"ש שלמעלה מהשכל היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז בשום קוץ. וגילוי בחינה זו היא ע"י המנגד דוקא. וכמרז"ל¹⁷ והנצח זו בנין ירושלים, שדוקא כאשר יש מניעות ועיכובים על תורה ומצוות, הנה אז מתעורר התוקף דמס"נ שלמעלה מהשכל, בחי' אוצר של יראת שמים. וזהו מ"ש צדקת פרזונו בישראל (ולא פרזונו), כי הצדקה שעשה הקב"ה בישראל ע"י שפיוזן לבין האומות הוא הענין דפרזונו שלמעלה ממדידה והגבלה, בחי' פרזות תשב ירושלים. והיינו, שע"י המניעות ועיכובים כו' שבזמן הגלות [שאז ישנו הענין דפיוזן לבין האומות לצורך עבודת הברורים, והיינו לפי

9) של"ה מסכת שבועות (קצ, ב). וראה טז, א.
 10) לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג.
 11) ובכ"מ.
 12) תרצ"ו ע' 23. תש"ג ע' 70.
 13) זכרי' ב, ח.
 14) ברכות לג, ב.
 15) לקו"ת פינחס פ, ב. וראה זח"ג רנו, ב.
 16) ראה דרך חיים בהקדמה. שם יג, ג ואילך. ועוד.
 17) ב"ר פנ"ו, יו"ד. תוד"ה הר — תענית 12

שבירור הניצוצות אינו יכול להיות כפי שהי' בזמן שלמה, שאז נכללו הניצוצות בדרך ממילא כנר בפני האבוקה¹⁸, משא"כ בזמן הגלות צריכים בנ"י לילך למקומות שבהם נמצאים הניצוצים ולבררם במקומם], עי"ז דוקא מתעורר ומתגלה בחי' (ירושלים, היינו) האוצר של יראת שמים שבכ"א מישראל מצד עצם הנשמה שלמעלה ממדידה והגבלה, ועי"ז נמשך גם מלמעלה מבחי' אוצרו הטוב שלמעלה מהשתלשלות, כמ"ש¹⁹ יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, שיומשך בחי' ורב טוב לבית ישראל.

ג) **והענין** הוא, כמשנ"ת במאמר²⁰ ע"פ מה שאנו רואים במלך בשר ודם שיש לו אוצרות יקרים שאינו משתמש בהם גם לצורך היותר גדול, ועד שהם כמוסים מעין כל רואה, ומ"מ, כאשר ישנה מלחמה, אזי מבזבז המלך את כל אוצרותיו בכדי לנצח את אויביו ומנגדיו. והדוגמא מזה למעלה, דבחי' אוצר העליון הוא בחי' שלמעלה מאור וגילוי (אוצר הכמוס, היינו למעלה מבחי' גילוי), ועד"ז הוא גם בנשמה, שבחי' האוצר של יראת שמים שבנשמה הוא בחי' נקודת היר"ש שבתעלומות לב שמצד עצם הנשמה, שלמעלה מבחי' הגילויים. והיינו, דבחי' נקודת היר"ש היא לא רק למעלה מהשכל (ראשית הכחות פנימיים), כי אם, שהיא למעלה גם מכללות בחי' הגילויים דנשמה, גם מבחי' המקיפים חי' ויחידה. דהנה, גם יחידה היא רק בחי' שם (וגילוי) בלבד, וכמאמר רז"ל²¹ חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה חי' יחידה, שגם בחי' יחידה היא רק שם (וגילוי) בלבד ולא עצם הנשמה²², וענין נקודת היר"ש הוא מצד עצם הנשמה. וזהו מה שיראה זו היא מגעת בעצמותו ית', וכנ"ל (ס"ב) שיראה זו היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ, דכיון שיראה זו היא מצד עצם הנשמה שלמעלה מהה' שמות נרנח"י, לכן היא מגעת למעלה מהד' אותיות דשם הוי' ובחי' קוצו של יו"ד, היינו שמגעת בעצמותו ית'. וגילוי בחי' זו היא בשביל הנצחון, שזהו"ע העבודה דמס"נ בפועל, שע"ז דוקא מנצחים את המלחמה. וזוהי הנתינת כח לכאו"א מישראל, וכמארז"ל²³ שהקב"ה עוזרו, שע"ז יוכל לנצח במלחמה בעבודתו בכל יום (לא רק ביום השבת, ואדרבה, יום השבת אינו זמן של

(18) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת במדבר ד, א. ובכ"מ.
 (19) תבוא כת, יב.
 (20) פ"ו ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א לו, ב. סה"מ תרפ"ט ע' קעא).
 (21) ראה ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו. בכמה מקומות ודפוסים בשינוי סדר — אבל כ"ה בעץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.
 (22) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.
 (23) סוכה נב, ב. וראה תניא רפי"ג.

(18) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת במדבר ד, א. ובכ"מ.
 (19) תבוא כת, יב.
 (20) פ"ו ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א לו, ב. סה"מ תרפ"ט ע' קעא).

מלחמה כו'²⁴), והיינו ע"י כח המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן ה"ז למעלה מחשבונות כו', וכמו בענין בזבז האוצרות, שמצד ענין המס"נ לא שייך שיעשה חשבון אם לבזבז האוצרות עבור ענין פלוני כו'. ומבאר במאמר, דכשם שבענין כיבוש המלחמה בגשמיות הרי ישנם חכמים גדולים השוקדים בחכמות של טכסיסי המלחמה וישנם אנשי חיל שאינם יודעים כלל עמקי החכמות של טכסיסי המלחמה, אלא הם עובדים באמונה ובמס"נ, ועיקר כיבוש המלחמה הוא ע"י האנשי חיל הלוחמים במס"נ, שהן המה המנצחים, עד"ז הוא גם במלחמה הרוחנית, שהמנצחים את המלחמה הן המה החיל אשר יראת ה' נגה בלבם²⁵, כמשנ"ת שם באריכות. והנה, מה שאומר שנצחון המלחמה הוא ע"י האנשי חיל דוקא, אין הכוונה לשלול ח"ו את הפקידים הגבוהים העוסקים בטכסיסי המלחמה, כי אם, שגם עבודתם של הפקידים הגבוהים צריכה להיות (לא מצד השכל, וגם לא מצד בחי' הגילויים שלמעלה מהשכל, כי אם) באופן דמס"נ, כמו חיילים פשוטים, שע"ז גם העבודה שלהם היא מצד עצם הנשמה שלמעלה מבחי' הגילויים, שאז נכללים גם הם בכלל "החיל אשר יראת ה' נגה בלבם". ומה שמדייק נגה בלבם, היינו לפי שבחי' עצם הנשמה שלמעלה מבחי' הגילויים היא דוקא בלב ולא במוח. והנה, כשם שבמלכותא דארעא, בכדי לנצח את המלחמה מבזבז המלך אוצרותיו ונותן אותם לאנשי החיל, עד"ז הוא גם במלכותא דרקייעא, שבכדי לנצח את המלחמה פותחים את האוצר העליון שלמעלה מבחי' גילוי ונותנים אותו לישראל שע"ז מתגלה האוצר של יר"ש שבהם. וכן הוא גם לאידך גיסא (מלמטה למעלה), שע"י שישראל עומדים במס"נ ומעוררים את האוצר של יר"ש שבהם, אזי רוח אייתי רוח כו'²⁶, שפותחים עבורם את האוצר שלמעלה, יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, וזה מסייע אותם בעבודתם לכבוש את המלחמה, ועד שזה נמשך גם בגשמיות, שנמשך רב טוב לבית ישראל למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה.

ויובן זה בפרטיות יותר בהקדים המבואר במאמר שניתן ליום ההילולא, באתי לגני אחותי כלה²⁷...

24) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' נח. תר"מ

26) ראה זח"ב קסב, ב.

27) ראה לקמן ע' יד ואילך.

סה"מ אב ע' שז.

25) ראה סה"מ תרפ"ט ע' קעד ובהנסמן

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט (מאמר ג*), ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

באתי¹ לגני אחותי כלה², ומבאר בעל ההילולא בהמשך שנתן ליום ההילולא, דאיתא במדרש³ לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, דבתחילה (קודם החטא) היתה השכינה למטה, בגן עדן, ואח"כ הנה ע"י חטא עה"ד והחטאים שלאחריו סילקו את השכינה מלמטה למעלה עד לרקיע השביעי. ואח"כ באו הצדיקים והמשיכו והורידו את השכינה מלמעלה למטה, כל אחד ע"י עבודתו, עד שבא משה רבינו, שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, והמשיכה מרקיע (הא') לארץ, שזהו עיקר העבודה. וזהו מ"ש⁵ צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי', היינו, שצדיקים⁶ ממשיכים בחי' שוכן עד מרום וקדוש⁷, שיהי' בגילוי למטה. והוא ע"י עבודתם באתכפיא, ומאתכפיא באים לאתהפכא, שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁸, אסתלק דייקא, שהו"ע של גילוי נעלה ביותר⁹. וזהו כללות הענין דושכנתי בתוכם¹⁰, שיש בזה ב' ענינים (פירושים), ושכנתי, היינו, המשכן

(א) נוסף על הצדיקים שבדורות הנ"ל, גם הצדיקים שבכל דור, ועד — עמך כולם צדיקים⁶.

(3) שהש"ר עה"פ.

(4) ויק"ר פכ"ט, יא.

(5) תהלים לז, כט.

(6) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק

(ז, א).

(7) ע"פ נוסח התפלה — שחרית דשבת

ויו"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו

(ישעי' נז, טו).

(8) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ

פקודי מצייץ לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם

מצייץ גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד,

א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת

סה, ג.

(9) ראה תו"א ויקהל שם.

(10) תרומה כה, ח.

(* ב' המאמרים שלפנ"ז — ד"ה באתי לגני דליל ש"ק, וד"ה צדקת פרזונו דיום ש"ק — לא הגיעו לידינו*, מלבד הענינים שבהם היו שינויים בין מאמר הא' למאמר הב', ושולבו במאמר זה ובשוה"ג (בהערות ע"ס הא"ב).

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק

הארבעה-עשר** מהמשך באתי לגני ה'שי"ת.

(2) שה"ש ה, א.

(* מלבד התחלת המאמר ד"ה צדקת פרזונו (עד לביאור הענין דבאתי לגני), שנדפס לעיל ע"י ואילך.

** הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ

סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.

ומקדש, ששם היתה עיקר שכינה בתחתונים לאחר בנין המשכן והמקדש, ובתוכם (בתוכו לא נאמר אלא בתוכם), בתוך כל אחד ואחד¹¹, שע"י עבודתו נעשה בו השראת השכינה (וישכנו לעד), נוסף לכך שע"י עבודת כללות ישראל פועלים הענין דושכנתי כפשוטו, במשכן ומקדש. וזהו גם שאחת העבודות העיקריות במשכן הו"ע הקרבנות, דפירוש קרבן הוא הקירוב שבין המטה והמעלה (כמ"ש רבינו בחיי¹² בשם הזהר¹³).

וממשיך בהמאמר¹⁴, שכללות ענין המשכן הוא כמ"ש¹⁵ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, דשטים הוא מלשון שטות, דשטה פירושו נטי', דהיינו, סטי' מדרך הישר, שזהו מצד השטות דלעו"ז, כמארז"ל¹⁶ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך ולעשות מזה קרשים למשכן. וזהו גם הדיוק בתיבת קרשים, דקרש הוא אותיות שקר, שזהו ההיפך דאמת הוי' לעולם¹⁷, היינו, שצריך להפוך את שקר העולם ולעשות ממנו קרש למשכן ומקדש (משכן דאיקרי מקדש ומקדש דאיקרי משכן¹⁸), ועי"ז נעשה משכן לו ית' שבו תהי' השראת השכינה (ושכנתי). והנה, כיון שהעבודה היא לתקן את השטות שלמטה מן השכל, והעבודה צריכה להיות באופן המתאים להענין שצריכים לתקן, הרי מובן שלא מספיק עבודה ע"פ שכל, אלא צריך להיות עבודה שלמעלה מטעם ודעת. ובדוגמת מ"ש הרמב"ם בהל' דעות¹⁹ שאף שהדרך הישרה היא מדה בינונית, מ"מ, אם הי' רחוק לקצה האחד, לא מספיק שילך בדרך המיצוע, אלא צריך להרחיק עצמו לקצה השני. ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לשטות דלעו"ז, שקר העולם, שכדי לעשות מזה משכן לו ית', הרי זה דוקא ע"י העבודה שלמעלה מטו"ד, למעלה אפילו משכל וטו"ד דקדושה, שעל זה איתא בגמרא במסכת כתובות²⁰ אהני ליי' שטותי' לסבא. ומזה מובן גם שאלו שיכולים לפעול

ספר הבהיר סי' מו (קט). (הובא ברקנטי בראשית ד, ג. תצוה כח, יח. של"ה שם).

(14) פרק ג.

(15) תרומה כו, טו.

(16) סוטה ג, א.

(17) תהלים קיז, ב.

(18) עירובין ב, א.

(19) פ"ב ה"ב.

(20) יז, א.

(11) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

(12) ויקרא א, ט.

(13) ח"ג ה, רע"א (הובא בשל"ה ריא, ב).

עבודה זו הם אלו הנקראים בשם צבאות²¹ הוי"ב, שענינם של אנשי החיל שבצבאי הוא שהולכים במסירת נפש (עבודה שלמעלה מטו"ד) כדי לנצח במלחמה, והיינו, שבאופן אחר אי אפשר להיות ענין הנצחון, אא"כ הולכים במלחמה על מנת למסור נפשו. וזהו ענינו של כאו"א מישראל, שלכן נקראים בשם צבאות הוי", כדאיתא בתניא²³ שאפילו קל שבקלים מוכן למסור נפשו על קדושת השם.

וממשיך לבאר²⁴, שבשביל נצחון המלחמה ישנו ענין האוצר שנותנים למעלה. ובדוגמת ענין המלחמה אצל מלך בו"ד, שאפילו האוצרות שלא נגע בהם עד אז, ולא רק האוצרות שלו, אלא גם האוצרות שאצרו אבותיו, שהם יקרים אצלו כל כך עד שאפילו אינו מראה אותם, הנה בשביל ניצוח המלחמה, הרי הוא מעמיד חיי נפשו, ומבזבז כל האוצרות שלו והאוצרות שאצרו אבותיו, ועי"ז מנצח במלחמה. והענין בזה, שענין הנצחון הוא מצד מדת הנצח, שמגעת בעומק הנפש ביותר. ולכן, הנה ככל שתגדל מעלת האדם יהי' אצלו מדת הנצחון בעומק יותר, וע"ד שאמרו רז"ל²⁵ כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, שזוהי המעלה שבענין הנצחון (אלא שהנקימה והנטירה צריכה להיות לפי התנאים שנתבארו בגמרא ובפוסקים²⁶). ועאכו"כ בנוגע למלך, שענינו הוא שמשכמו ומעלה גבוה מכל העם²⁷, כולל גם השרים, הרי מדת הנצחון אצלו היא בתוקף. ומצד מדת הנצחון, הנה אפילו האוצרות שלא תשורם עין אדם, לא זו בלבד שפותח אותם ונותנם, אלא עוד זאת, שמבזבז אותם, ומחלק אותם ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל, והכוונה בזה הם אנשי החיל, שהם דוקא עושים את הנצחון, והיינו, שאף

(ב) שבשם זה נקראו ביצי"מ, שזוהי ההכנה למ"ת, שבו ניתנו ההוראות בנוגע לכל עניני העבודה, שכללותם הו"ע עשיית המשכן.

(ג) ככל ג' הפירושים שבצבא²².

(ד) שזהו תכלית כוונת ורצון המלך, וענין זה נוגע למעלה יותר משכלו, שלכן עושה דברים שאינם ע"פ שכל — לבזבז האוצרות כו'.

(21) בא יב, מא. (26) ראה יומא שם. רמב"ם הל' ת"ת בסופן, ובכס"מ ולח"מ שם.
 (22) ראה בהמשך פרק י.
 (23) פרק יח.
 (24) פרק יא.
 (25) יומא כב, סע"ב.
 (27) שמואל"א ט, ב. ונתבאר באוה"ת וירא כרך ד תשסד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד ואילך.

שפקידי החיל הם אלו שמונחים ויודעים כל החכמות שבתכסיסי המלחמה, מ"מ, אלו שפועלים את הנצחון הם אנשי החיל שמוסרים נפשם בפועל (כפי שמבאר גם בסיום המשך ההילולא²⁸). ומזה מובן שכדי שבנ"י יוכלו לנצח במלחמה להפוך את שקר העולם ולעשות ממנו קרשים למשכן שבו יהי' הענין דושכנתי, נותנים להם מלמעלה לא רק הענינים שהם בגדר גילוי, אלא גם ענינים כאלו שדוגמתם למטה הו"ע האוצרה, שהוא כמוס וחתום מעין כל רואה מלבד המלך עצמו, והיינו, שזהו"ע שלמעלה מכל ענין של גילוי, אפילו גילוי בדרגא היותר עליונה.

(ה) והסדר בזה הוא שתחילת ההמשכה היא באופן של נקודה, שהו"ע המס"נ, ואח"כ נמשך באופן של צדקת פרזונו²⁹, שהו"ע דפרזות (כנ"ל³⁰), באופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה³¹.

(ו) ומזה מובן, שגם כאשר העבודה בכל הגילויים שבנפשו היא עד אין קץ ואין תכלית, אין זה מספיק עדיין, שהרי כל זה הו"ע של אור וגילוי, וכיון שמלמעלה נמשך ענין נעלה יותר מאור וגילוי, צריך להיות כן גם למטה, שהרי צדיקים דומים לבוראם³². והענין בזה, שגם במדריגת צדיקים, הנה כאשר העבודה היא ע"פ טו"ד, הרי זה בציור המציאות שלו, שזהו"ע האור, ולכן, לא מספיק העבודה דבכל לבכך ובכל נפשך³³, אלא צ"ל העבודה דבכל מאדך³³ (שעבודה זו דוקא נקראת עושיין רצונו של מקום³⁴), שהו"ע המסירת נפש. ועוד זאת, שענין זה הוא לא רק בבחינת מהדריין מן המהדריין, אלא שנוגע ודרוש בשביל נצחון המלחמה נגד הלעו"ז, שהרי לולי זאת, יכול להיות ענין של לעו"ז בסוג היותר תחתון, כפי שמבאר בהמאמר (בפי"ג) שאפשר חלילה שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה (היפך הענין דקול מחצצים²⁹, אלו האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור³⁵, אשר, הבחינה על זה הוא הענין דבין משאבים³⁶, ששואבים לאחרים), דכיון שהלימוד הוא אצלו

(28) פרק יט.
 (29) ספר שופטים ה, יא.
 (30) ד"ה צדקת פרזונו דיום ש"ק (לעיל ע' שלח מב, ג.
 (31) תדבאר פ"י. וראה ד"ה א"ר אושעיא ואלין).
 (32) ויצא כח, יד.
 (33) כו' צדקת פרזונו תרפ"ט פ"ג (סה"מ תרפ"ט ס"ע קסג ואילין).
 (34) במדב"ר פ"י, ה.
 (35) ואתחנן ו, ה.
 (36) תדבאר שם.

והנה הדרגא הכי עליונה בענין הגילוי הוא הגילוי שאין לו סוף ואין לו תכלית. וזהו שמביא בהמאמר³⁷ מ"ש בתיקוני זהר³⁸ שאור א"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. והיינו, שמזה שנקרא בשם אור, מובן, שזהו"ע של גילוי, שהרי גדר האור הוא גילוי, אבל אין זה אור (גילוי) סתם, אלא אור שנקרא בשם א"ס, שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. ומסביר גודל הענין שבזה, החל מהביאור בהענין דלמטה עד אין תכלית, דהיינו עד מדריגה היותר מטה מטה שבסדר השתלשלות, בעוה"ז התחתון שהוא עולם העשי', ובעולם העשי' גופא לא רק עניני קדושה ועניני רשות שבו, אלא גם ענין הקליפות, שגם הם קשורים עם עולם העשי'. ויתירה מזה, אפילו ענינים שהם למטה מהקליפה, כמבואר בתניא³⁹ שהאדם החוטא ועובר על רצונו ית' הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהס"א והקליפה, וכמאמר יתוש קדמך⁴⁰, כיון שהקליפה ממלאת את התפקיד שלך נבראה, והיינו, לא רק ענין הקליפה שהיא שומרת להפריי⁴¹, אלא גם ענין הקליפה כפי שמסית ומפתה לעבור על רצונו ית', בדוגמת הזונה ששכרה המלך כדי לפתות את בן המלך⁴², שבזה היא ממלאת את ציווי המלך, משא"כ החוטא ועובר על רצונו ית', הרי הוא למטה מזה. ובזה גופא ישנו אופן שהוא חוטא ופושע בענינים של לעו"ז או בעניני הרשות, אך ישנו גם אופן שלמטה מזה, שמשתמש בעניני קדושה כדי לעשות היפך רצון העליון, שזהו כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך כו' (כפי שמסיים

ענין שכלי בלבד, יכול לדייק בשכלו היפך התורה. והנצחון על זה הוא רק ע"י העבודה שלמעלה מהשכל, שהו"ע המס"נ.

ז) והיינו, דאף שלשון מאמר הזהר למעלה עד אין קץ (ואח"כ) ולמטה עד אין תכלית, מ"מ, מקדים לבאר הענין דלמטה עד אין תכלית, משום שענין זה נוגע יותר לעבודה. ומביאור העילוי דמטה עד אין תכלית, יובן יותר העילוי דמעלה עד אין קץ, ומזה יובן — במכ"ש — גודל מעלת האוצר שהוא למעלה מענין הגילוי דאור א"ס.

(ח) ע"ד הענין דצלם בהיכל.

(37) פרק יב. של"ה יט, ב. הובא באוה"ת נ"ך כרך
 (38) סוף תיקון נז. זהר חדש יתרו לד, ב ס"ע תתלד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קעו
 סע"ג. וראה גם תיקוני זהר תיקון יט. [קצא]. תש"ד ע' 139 ואילך. ועוד.
 (39) פכ"ד.
 (40) זח"ב קסג, א. תניא ספ"ט. ספכ"ט.
 (41) פכ"ד.
 (42) סנהדרין לח, א.

(בתניא³⁹), שזהו מ"ש בהמאמר⁴³ שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה, שגם זה נכלל בהענין דלמטה מטה (ע"כ הוא המבואר ב"ג פרקים הראשונים).

(ב) **וממשיך** בפרק י"ד ט: והנה בכ"ז ואתה מחי' את כולם כתיב⁴⁶, דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאיתא באגה"ק סי' ק' דהארה דהארה דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, וכמאמר⁴⁷ הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים, דהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדרי' היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש⁴⁸ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך (עכ"ל). והיינו, דאע"פ שישנם הענינים שהם למטה מטה, כמשנת"ל בארוכה כמה דרגות בזה עד למטה מטה, מ"מ, גם ענינים אלו הם בכלל מ"ש ואתה מחי' את כולם, כולם דייקא, שכולל גם הענינים שהם למטה מטה ביותר, אפילו קליפות, ואפילו הענינים שלמטה מקליפות, שזהו העובר על רצונו ית' (כדלקמן ס"ד-ה).

(ג) **והענין** בזה, דהנה, מ"ש ואתה מחי' גו', אין הכוונה להעצמות ממש, וכמ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁴⁹ בפירוש ואתה מחי' את כולם, שתיבת ואתה היינו בחי' האותיות מאל"ף ועד תי"ו והה"א היא ה' מוצאות הפה מקור האותיות, והרי העצמות הוא למעלה מענין האותיות, דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ⁵⁰. ואף שאין איזה ענין אחר שמחי' ח"ו מלבד העצמות, וע"ד מארז"ל⁵¹ אליו ולא למדותיו, מ"מ, אופן החיות יכול להיות כפי שעצמות הוא כמו שהוא, או כפי שרצון העצמות הוא להעלים ולהסתיר את עצמו באור עליון

(ט) ולהעיר, שמספר י"ד שייך כבר להעילוי דקיימא סיהרא באשלמותא⁴⁴, שהרי חודש הלבנה אינו ל' יום שלמים, אלא כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים⁴⁵, ונמצא שמילוי ושלימות הלבנה הוא בין י"ד לט"ו.

(48) תהלים קלט, ח.

(49) פ"ב.

(50) לקו"ת פינחס פ, ב.

(51) ספרי — הובא בפרדס שער לב (שער

הכוונה) פ"ב.

(43) פרק יג.

(44) ראה זח"א קנ, א. רכה, ב.

(45) ב"י אר"ח סתכ"ו.

(46) נחמי' ט, ו.

(47) ראה ע"ז ג, ב.

שקמי' ית' אוכם הוא⁵². וזהו מ"ש רבינו הזקן שתיבת ואתה קאי על האותיות כו', דהיינו שהמשכת החיות בכל הנבראים היא ע"י התלבשות העצמות להעלים ולהסתיר את עצמו ע"י האותיות.

ומוסיף בהמאמר: "דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש". והיינו, דעם היות שבפסוק נאמר ואתה מחי' את כולם, הרי זה כמ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁴⁹ אל תקרי מחי' אלא מהוה⁵⁴ דהיינו יש מאין, וכפי שמביא לפנ"ז⁵⁵ פי' הבעש"ט במ"ש⁵⁶ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, היינו, שאותיות הדיבור מאל"ף ועד תי"ו שבעשרה מאמרות עומדים בתמידיות, באופן דנצב (כמו אתם נצבים⁵⁷, מלשון נצב מלך⁵⁸), שמורה על העדר השינוי, בכל הנבראים להוותם ולקיימם. וזהו שמוסיף בהמאמר, שהאור האלקי נמשך להוות ואח"כ גם להחיות את כל הנבראים. והענין בזה, דהנה, בענין ההתהוות וענין החיותיא יש חילוק בהגילוי שבדבר, כמבואר במק"א⁵⁹ בארוכה, שבנוגע להתהוות הנבראים רצה הקב"ה שענין ההתהוות יהי באופן שהמהווה מעלים את עצמו מהמתהווה, עד כדי כך שהרגשתו של היש הנברא היא שאין לו עילה וסיבה שקדמה לו, אלא הוא יש אמיתי, כפי שנראה גם לעיני הזולת. משא"כ בנוגע לענין החיות, הרי בשעה שמתבונן כיצד ואיך הוא חי, אזי בא לידי הבנה ועד שנרגש אצלו שישנו מקור שמחי' אותו (אע"פ שההבנה וההרגש הם במיעוט וצמצום). וכמו לדוגמא במאמר תדשא הארץ דשא⁶⁰, שיש בזה ב' ענינים, התהוות

(י) ועפ"ז מובן מה שצריך להביא ראיה ממ"ש ואתה מחי' את כולם, אף שזה דבר פשוט שאין עוד מלבדו⁵³, כי, הכוונה היא על ענין האור (הארת אור אלקי) שנמשך למטה עד אין תכלית כו'.

(יא) ובסגנון אחר: מהות הדבר, דהיינו עצם הווייתו, שהוא מצד ענין ההתהוות, ומציאות הדבר, דהיינו טבעו ותכונותיו כו', שהיא מצד ענין החיות.

(52) ראה תקו"ז תיקון ע קרוב לסופו (קלה, ב).
 (53) ואתחנן ד, לה.
 (54) ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ח.
 (55) שעהייהא פ"א.
 (56) תהלים קיט, פט.
 (57) ר"פ נצבים.
 (58) מלכים-א כב, מח. אוה"ת נצבים ע' א"רא ואילך.
 (59) ראה סה"ש תורת שלום ע' 121 ואילך.
 (60) בראשית א, יא.

מציאות הדשא, ופרטי האופנים דקיום וחיות הדשא, שיש מהם הדורשים ריבוי גשמים ויש מהם הדורשים מעט גשמים, ועד"ז יש חילוקים במדת החום הדרושה לכל אחד מהם. וכאשר האדם מתבונן בזה, אזי בא לידיעה והבנה שישנו מי שמשגיח בהשגחה פרטית שיהיו כל הענינים הדרושים באופן המתאים לכל עשב ודשא שיוכל להיות חי. אמנם, ע"י הידיעה וההבנה בהענין דמחי', הרי הוא בא אח"כ לידי הבנה שבהכרח להיות גם מי שמהווה את הדבר, שהרי אין היש עושה את עצמו. וזהו שמש"נ בכתוב בגלוי הוא ואתה מחי' את כולם, ועל זה בא הלימוד דאל תקרי מחי' אלא מהוה, כידוע⁶¹ שהלימוד דאל תקרי אינו שולל אלא מוסיף עוד ענין, היינו, שמהענין דמחי' באים לידי הכרה גם בהענין דמהוה. ושני ענינים אלו נכללים באותו פסוק ובאותה התיבה — ואתה מחי' את כולם, שזהו שהארת אור אלקי (אור א"ס) נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים.

ד) והנה מ"ש ואתה מחי' את כולם הרי זה כולל לא רק את כל העולמות והענינים דקדושה ורשות בלבד (כפי שמצינו כמ"פ שהכוונה בלשון "כל" היא רק רובו ככולו, ולא כולו ממש⁶²), אלא כולל גם את ענין הקליפות, שהרי בנוגע לכל מציאות שיש בעולם (לא רק רובו ככולו), כולל גם מציאות הקליפה, ישנו הכלל שאין היש עושה את עצמו, ועכצ"ל שגם מציאות זו נכללת במ"ש ואתה מחי' את כולם. ועל זה מביא בהמאמר משארז"ל שהקב"ה זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים. דהנה, קרני ראמים היינו הבריאה הכי גדולה, וביצי כנים היינו הבריאה הכי קטנה, שכן הוא בגשמיות, וכמו"כ הוא גם ברוחניות הענינים (שהרי הגשמיות משתלשל מן הרוחניות), כדאיתא⁶³ בספר טור ברכת⁶⁴ (מתלמידי האריז"ל) שקרני ראמים הם סוד עשר קרנות, שהו"ע עשר ספירות דכתר (שהרי ראם הוא גבוה מאד, וענינו בספירות הוא ספירת הכתר, וקרני ראם קאי על הדרגא הכי עליונה שבכתר גופא), תכלית הרוחניות. וביצי כנים היינו בריאה הכי קטנה גם ברוחניות, שהיא קטנה מצד האלקות שיש בה, הו"ע הקליפה, כדאיתא בפע"ח⁶⁵ בביאור הענין הרוחני דכנים, שכנים בגימטריא ק"כ, ורומז על ק"כ הצירופים דשם

63) בהבא לקמן — ראה אוה"ת חיי שרה
 כד, סע"ב ואילך. כך ב תמד, א ואילך.

64) סו"ס תרנב.

65) שער חג המצות פ"ז.

61) הליכות אלי ס"ג. לקו"ש חכ"א ע' 24
 הערה 27. וש"נ.

62) ראה ט"ז או"ח סתקפ"ב סק"ג.

אלקים, והיינו, ששם אלקים (בגימטריא הטבע⁶⁶) נקרא מגן על שם הוי"ו⁶⁷, ולכן נקרא בשם כנים, מלשון כינוי, שהכינוי בא במקום השם והוא איבוד השם (כמובא בתשובת מהרי"ק⁶⁸), וכפירוש הרב המגיד⁶⁹ בענין נגד שמא אבד שמה⁷⁰, שכדי להיות נגד שמא, כמארז"ל⁷¹ הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה (עד למטה מטה בעולמות התחתונים) לקנות לו שם, הרי זה ע"י אבד שמה, היינו, שנאבד השם ונשאר רק כינוי. ונמצא, ש(ביצי) כנים מורה על ענין הקליפותי, שגם שם נמשך האור והחיות האלקי. וע"ד מארז"ל⁷³ אין עוד מלבדו⁵³, ואפילו כשפים.

(ה) **והנה** נתבאר לעיל שההמשכה למטה מטה כוללת גם הענינים שהם למטה מהקליפות, דהיינו מי שעובר על רצון הבורא. וזהו מה שממשיך בהמאמר: "וכמ"ש אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך", שהרי ענין השאול הוא העונש לעוברי רצונוי, ועז"נ ואציעה שאול הנך, שגם שם ישנו אור א"ס. והענין בזה, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בשער הציצית⁷⁹ מ"ש אם אסק שמים ואציעה שאול שניהם יחד, שכשם שאם אסק שמים שם אתה, כמו כן אציעה שאול הנך, אתה ממש, כמו שנמצא בשמים י. וכפי שמבאר בארוכה, שזה לעומת זה עשה האלקים⁸⁰,

(יב) ולכן במצרים הי' מכת כנים, כי מיני' ובי' אבא לשדי' בי' נרגא⁷², ועיי"ז הי' יכול להיות יצי"מ, שהו"ע היציאה ממצרים וגבולים.

(יג) ולכן נברא השאול ביום שני, שבו נבראת מחלוקת⁷⁴, משא"כ ביום ראשון שנקרא יום אחד⁷⁵, לפי שהי' הקב"ה יחיד בעולמו⁷⁶. וזהו גם ענינו של יוהכ"פ, כמארז"ל⁷⁷ יום אחד זה יום הכפורים, והיינו, לפי שביוהכ"פ אין השטן שולט⁷⁸.

(יד) והיינו, דכשם שאוא"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין

(71) קה"ר פ"ז, א (ב).

(72) סנהדרין לט, ב. הובא בתניא פל"א.

(73) חולין ז, ב.

(74) ב"ר פ"ד, ו.

(75) בראשית א, ה.

(76) פרש"י עה"פ (מב"ר פ"ג, ח).

(77) ב"ר שם.

(78) יומא כ, א.

(79) פכ"ב-כג.

(80) קהלת ז, יד.

(66) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב.

ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא,

ב). של"ה פט, א. קפט, א. שח, ב. שו"ת חכם

צבי סי"ח. תניא שעיהוה"א רפ"ו. לקו"ת פ'

ראה כב, ריש ע"ג.

(67) תהלים פד, יב. וראה תניא שעיהוה"א

פ"ד. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ.

(68) שרש קסב.

(69) לקוטי אמרים סימן רב. אור תורה

סימן שצ.

(70) אבות פ"א מ"ג.

ולכן כשם שבתכלית העילוי דקדושה (שזהו"ע קרני ראמים ברוחניות) ישנו ענין שערות הזקן דלמעלה⁸¹, כמ"ש⁸² ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקא (שהו"ע הטלית וחוטי הציצית⁸³), שזה מורה על גודל ועילוי האור שלמעלה (שזהו עומק רום), שמצד עוצם מעלתו אין בכח לקבלו אלא ע"י צמצומים, שזהו הצמצום שע"י הפסק הגולגולת שלאח"ז נעשית צמיחת השערות, הנה כמו"כ גם בלעו"ז, שבשערה אחידן⁸⁴, והיינו, שבמקום שהמשכת אלקות היא בצמצום, הנה כאשר ישנו צמצום נוסף שהו"ע השערות, אזי יש אחיזה ותפיסא ויניקה ללעו"ז. וזהו שמצינו ששער באשה ערוה⁸⁵, משא"כ בנזיר כתיב⁸⁶ קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, והיינו, לפי ששערות דנזיר הם מבחי' שערות דקדושה, משא"כ כאשר השערות הם במקום שיש צמצומים ודינים, אזי נמשך מהם יניקה ללעו"ז (שזהו עומק תחת, שאול). אך עז"נ ואציעה שאול הנך, וכפי שאמר יונה מבטן שאול שועתי⁸⁷, היינו, שגם מתוך השאול מכיר (דערהערט ער) אלקות⁸⁸, ויתירה מזה, כמ"ש⁸⁹ מוריד שאול ויעל, כמבואר שם שירידה זו היא לצורך עלי', והעלי' (ויעל) היא לפי ערך הירידה (מוריד), והיינו, שמהעונש דמוריד שאול גופא מוכן תכלית העילוי שנעשה על ידו, שהרי ידוע⁹⁰ שעונשי התורה אינם לשם עונש בעלמא ח"ו, שהרי התורה היא תורת חסד, וא"כ, גם העונש שבתורה הו"ע של חסד, שתכליתו הוא שיתתקן ויחזור למוטב, ועד כדי כך הוא

תכלית, כמו"כ גם בעבודת האדם, יש מצב דאם אסק שמים שם אתה (ע"ד למעלה עד אין קץ), ויש מצב דאציעה שאול הנך (ע"ד למטה עד אין תכלית).

טו) אלא, שענין השאול אצל יונה לא הי' ענין בלתי רצוי שנעשה על ידו, ואדרבה, ענין זה הי' מצד ציווי ה' להדג שיבלענו כדי שלא יטבע במי הים⁸⁸, ולכן אין זה חידוש כ"כ שגם מתוך השאול ה"ה מכיר אלקות. ועיקר החידוש הוא שגם כאשר אציעה שאול, היינו, שהאדם מצד עצמו יורד לשאול ע"י החטא כו', מ"מ, הנך.

(86) נשא ו, ה.

(87) יונה ב, ג.

(88) מצו"ד שם, א.

(89) שמואל"א ב, ו.

(90) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 71. ובכ"מ.

(81) ראה לקו"ת אמור לא, ד ואילך.

סהמ"צ להצ"צ קד, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(82) הניאל ז, ט.

(83) ראה גם לקו"ת ר"פ קרח.

(84) זח"ג ס, ב.

(85) ברכות כד, א.

העילוי, שבשביל זה כדאי אפילו הענין דמוריד שאול (שזהו למטה יותר מענין הקליפה, כנ"ל), כמארו"ל⁹¹ מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, וכיון שזהו דין קשה ביותר, הרי מובן מעלת התענוג והטובה שמגיעים אליהם. ומכל זה מובן שאפילו למטה מטה ביותר, עד לאדם הפושע, ופושע בתכלית, שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה (היינו שע"י עניני קדושה גופא מוסיפים כח בלעו"ז), הנה גם שם ישנו המשכת או"ס, שנמשך למטה עד אין תכלית.

ו) **וממשיך** בהמאמר: וכ"ז הוא לפי שהאור הוא א"ס בעצם, ע"כ אין סוף ג"כ להתפשטותו, בריבוי המדריגות וההשתל' עד למטה מטה ממש כו', ובכ"מ שהוא נמשך ומתפשט אינו בהתפעלות והשתנות כלל, דאינו כדמיון הנשמה והגוף, דהנשמה הרי מתפעלת ממקרי הגוף, אבל האור האלקי המחי' ומהוה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל. ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שההתלבשות פועל איזה שינוי, הוא רק בהחיות שבבחינת כח, וידוע דחיות שהוא בבחי' כח הוא מהכלים דבי"ע, דכלים דבי"ע ה"ה בבחינת מציאות, וכדאיתא באגה"ק הנ"ל דראשית היש הן כלים דבי"ע, ומשו"ז שייך בהם השינוי וההתפעלות, אבל באור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל וכו' (עכ"ל).

והענין בזה, כפי שמבאר הצמח צדק בארוכה בדרוש שלש שיטות⁹² (בשיטה השני'), שאפילו בכלים דאצילות, הנה אף שנקראים בשם כלים, לא שייך בהם ענין של שינוי. ומבאר זה⁹³ על יסוד ביאור אדמו"ר האמצעי⁹⁴ במאמר הזהר פ' ויצא⁹⁵ שהקב"ה אומר אפילו במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך, דמאנין הם בחי' הכלים, ופי' מאנין דילי הם בחי' הכלים דאצילות, שנקראים מאנין דילי משום דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד⁹⁶, ומאנין דילך הם כלים דבי"ע. וממשיך לבאר שם (וכן הוא גם בביאור ושבתה תקס"ב⁹⁷) (בהביכל בכת"ק אדמו"ר האמצעי עם הגהות הצמח צדק), שענין הכלי הוא בחי' גבול וצמצום להגביל ולצמצם את האור, אמנם, למעלה באצילות לא יתכן לומר שהכלי יגביל ממש את האור, שהרי הכל שם בבחי' אלקות, וא"כ אי אפשר לומר

(95) קמח, ב.

(91) חגיגה טו, ב.

(96) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(92) נדפס באוה"ת ענינים ע' רנח ואילך.

(97) מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קפח

(93) פ"י ואילך (ע' רעג ואילך).

ואילך.

(94) ביאוה"ז קלד, ד [מו, ג] ואילך.

שהכלים עצמם הם בבחי' גבול, דח"ו לומר כן באלקות. אך הענין הוא, שכדי שיוכל להיות ענין ההגבלה להגביל ענין אחר, ומבחוץ לעולם האצילות, הרי זה נפעל ע"י (כללות הענין דעשר ספירות דאצילות, ובפרטיות) הכלים דאצילות (שנקראים בשם מאנין), אבל הכלים דאצילות עצמם הם בלי גבול. והדוגמא לזה באדם התחתון (שהוא אדמה לעליון⁹⁸), שכאשר כח הכתיבה שביד נמשך ע"י התחלקות האצבעות לכתוב אות אחת, הרי כח הכתיבה גופא, הנה גם בשעה שכותב אות אחת יש בכחו לכתוב כו"כ עד לריבוי אותיות, אלא שמגביל שמה שיבוא עתה בדיו על הקלף יהי' רק אות אחת. ומבאר, שלא רחוק לומר כן בעולם האצילות (אף שלכאורה איך שייך באצילות ענין של גבול, אפילו להגביל מה שחוץ הימנו), במכ"ש מדעת הרמב"ם⁹⁹ שהוא וחכמתו אחד, הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד, ואם הרמב"ם אומר זאת בנוגע לעצם הבורא, הרי לפחות שייך לומר כן בע"ס דאצילות. אך עדיין צריך להבין איך נעשה ענין ההגבלה במאנין דילי, דבשלמא באדם, הנה אע"פ שעצם הנפש היא למעלה מכל הגבלה, מ"מ יכולה להיות הגבלה בכח הכתיבה, כיון שעובר ע"י היד ואצבעות היד, אבל למעלה באצילות לא שייך לומר כן, שהרי אין לו גוף ולא דמות הגוף¹⁰⁰. אך הביאור בזה, כי הוא ית' כל יכול, ומצד זה יש בו גם כח הגבול¹⁰¹, ולכן יכול לפעול ענין ההגבלה גם ללא הכלים שמחוץ לאצילות. ועפ"ז מבאר אדמו"ר מהר"ש¹⁰² ענין התהוות מציאות הרע, כמ"ש¹⁰³ ובורא רע, אע"פ שבאצילות כתיב¹⁰⁴ לא יגורך רע, דכיון שהוא ית' עם היותו א"ס יש בו ג"כ הכח להאיר ולהשפיע בבחי' גבול, א"כ מזה נמשך ג"כ בחי' ובורא רע, והיינו הך, כי המקור לרע הוא מצד מדידה והגבלה וצמצום. ומכל זה מובן שאפילו בכלים דאצילות לא שייך שינוי והתפעלות, שהרי הם מאנין דילי, והם למעלה מהגבלה, אלא שזהו הכח להגביל מחוץ לאצילות.

טז) וכמ"ש בעבוה"ק¹⁰¹ שאם תאמר שיש לו כח בבלתי בע"ג ואין לו כח בגבול, אתה מחסר שלימותו.

98) לשון הכתוב — ישע"י יד, יד. ספר

עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. ועוד.

100) המשך חייב אדם לברך תרל"ח פ"ל-לא (סה"מ תרל"ח ע' קסז ואילך).

99) הלי' יסודי התורה פ"ב ה"י. הלי' תשובה פ"ה ה"ה. סוף שמונה פרקים להרמב"ם.

101) ישע"י מה, ז.

102) תהלים ה, ה. לקו"ת במדבר ג, ג ואילך.

100) פיוט יגדל — ע"פ פיה"מ להרמב"ם

(ז) **ויש** להוסיף, שענין זה שבאצילות לא שייך שינוי והתפעלות, מצינו גם בנוגע להנהגה בפועל. דהנה, ידוע החילוק שבין יוסף להשבטים¹⁰⁵, שביוסף כתיב¹⁰⁶ ויבוא הביתה לעשות מלאכתו, למיבדק בכתבי חושבני¹⁰⁷, ואח"כ נעשה משנה למלך¹⁰⁸, ועד שבלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים¹⁰⁹, ואעפ"כ עמד על עמדו בעבודת ה' בדרגת העבודה שבעולם האצילות. ואילו השבטים, עליהם נאמר¹¹⁰ והם לא הכירוהו, שמצד מעמדם של השבטים בעבודת הבורא באופן שרועי צאן היו עבדיך¹¹¹, שהיו בהתבודדות מחוץ לעיר, כדי שעניני העיר לא יבלבלו אותם לעבודת הבורא, לא היתה להם הכרה באופן עבודתו של יוסף, שבהיותו במעמד ומצב שעל ידו נעשים כל פרטי הענינים דארץ מצרים, ערות הארץ¹¹², היתה עבודתו כאופן העבודה בעולם האצילות. וטעם הדבר, לפי שדרגת השבטים היא בעולם הבריאה, ואילו דרגתו של יוסף היא בעולם האצילות (כמבואר בארוכה בתו"א¹¹³), וזהו שאמר יוסף לאחיו התחת אלקים אני¹¹⁴, פי', הרי אני למעלה מבחי' שם אלקים, מלכות דאצילות (המקור דעולמות ביי"ע), ולא תחת שם אלקים כמו אתם. וכיון שיוסף הי' מבחי' האצילות, לכן לא היתה המחשבה מדברי העולם מבבלת אותו כלל, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש¹¹⁵.

ובזה מבאר¹¹⁶ גם לשון רו"ל¹¹⁷ גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם, ידוע דייקא, שידוע לפניו ממילא ואינו בבחי' התלבשות בבחי' המחשבה. ומבאר שזהו מ"ש הרמב"ם⁹⁹ הוא היודע והוא הידוע, דהנה, יש ב' בחי' בענין הדעת שלמעלה, דעת תחתון ודעת עליון. דעת תחתון הוא באופן שהוא היודע, שהוא באופן של התלבשות כביכול, ומצד זה יש שינוי בין קודם הידיעה בשעת הידיעה ולאחרי הידיעה. ודעת עליון הוא באופן שהוא הידוע, היינו שידוע לפניו ממילא, לא בבחי' התלבשות.

(110) שם מב, ח.

(111) ויגש מז, ג.

(112) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד (בסופו).

(113) קג, סע"א ואילך.

(114) ויחי נ, יט.

(115) סה"מ תרכ"ז ס"ע חצר ואילך [ע' שכג].

(116) שם ע' חצר [שכב].

(117) עירובין יג, ב.

(105) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. תו"ח ויחי רמג, ב ואילך. אוה"ת מקץ כרך ו תתשב, א ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' סג ואילך. עזר"ת ע' קג ואילך. תרפ"ח ע' כג ואילך.

(106) וישב לט, יא.

(107) תרגום אונקלוס עה"פ.

(108) ראה מקץ מא, מ. שם, מג. פרקי

דר"א פ"א.

(109) מקץ שם, מד.

אך גם בבחי' דעת עליון ידוע לפניו הכל בפרטיות, וכמארז"ל¹¹⁸ בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון (שנמנים אחד אחד), וכולן נסקרין בסקירה אחת (ואע"פ שעוברין זה אחר זה¹¹⁹), שזהו הענין בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט שנמצא למטה, ועד שאמרו רז"ל¹²⁰ עד שלא נוצרה המחשבה בלבו של אדם גלוי וידוע לפניו ית', אלא שזהו בדרך גלוי וידוע לפניו, שאינו מתלבש כלל בידיעה זו, רק שהוא ידוע מאליו וממילא. ובזה מתרץ רבינו הזקן¹²¹ מה שלכאורה הידיעה שמבין מחשבת כל הנבראים הוא למעלה כמו מחשבות זרות ודברי הבאי, כיון שאין זו בחי' התלבשות המחשבה כלל, כי אם שהוא בדרך גלוי וידוע, בדרך ממילא, כמו שלגבי יוסף לא היו מבלבלים המחשבות מדברי העולם.

ומוסיף שם, שמצינו כן אצל נשיאי ישראל גם בדורות שלאח"ז, שזהו שפעל הבעש"ט ז"ל שאף שהי' למטה בעוה"ז הגשמי, לא יהי' לו שום סתירה כלל להיות ג"כ בעולמות העליונים. וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי¹²² מה שהבעש"ט התפלל כמה תפלות שיוכל להשיב לשואלו דבר בעת עליית נשמתו כו', והיינו, דעם היות שכדי להשיב לשואלו בעניני עוה"ז צריך להשיב לפי פרטי השאלה והשואל, מ"מ, בשעת מעשה עומד הוא בעבודתו ובמדריגתו כמו בעולם העליון. ומסיים שם, שבליל ש"ק הי' הבעש"ט ב' שלישי למעלה ושליש א' למטה, ובשאר ימי החול בהיפוך (שליש א' למעלה וב' שלישי למטה). והיינו, שעילוי זה שעניני החול לא בילבלו אותו מעבודתו, אינו מצד מעלת השבת, אלא מצד ענינו הוא, שלכן מסיים שעד"ז הי' גם בשאר ימות החול, כמו שלגבי יוסף לא היו מבלבלים המחשבות מדברי העולם, והיינו, לפי שהוא ע"ד הענין דגלוי וידוע, ועד"ז בצדיקים שדומים לבוראם³², שלכן גם כאשר משיב לפי פרטי הענין והשואל, אינו מתפעל ואינו משתנה כו'.

(ח) **וממשיך** בהמאמר, שהטעם לכך שהאור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל, הוא, "לפי שאינו מתערב". והענין בזה, דהנה, ריחוק הערך והשייכות בין האוא"ס להמטה מטה, אינו טעם מספיק שלא יתפעל ולא ישתנה, וראי' לדבר מהתלבשות הנשמה בגוף, שלמרות ריחוק הערך שביניהם להיותם הפכים, והתקשרותם אינה אלא

(118) מאמרי אדה"ז תקס"ה שבהערה 105. וראה גם תו"ח, אוה"ת וסה"מ שם.
(119) תו"ח שם רמט, ג. וראה גם מאמרי אדה"ז, אוה"ת וסה"מ שם.
(120) תו"ח שם רמט, ג. וראה גם מאמרי אדה"ז, אוה"ת וסה"מ שם.

(118) ר"ה יח, א.

(119) פרש"י שם.

(120) ב"ר פ"ט, ג.

בכח המפליא לעשות (כמ"ש הרמ"א בשו"ע¹²³), הרי לאחרי ההתלבשות מתפעלת הנשמה ממקרי הגוף, ואילו האור האלקי המהווה ומחי' אינו מתפעל ואינו משתנה, והיינו לפי שאינו מתערב. וכפי שממשיך בהמאמר: וכמ"ש¹²⁴ אין קדוש כהוי', ואיתא בזהר¹²⁵ כמה קדישין אינון ולית קדוש כהוי', דקדוש הוי' אינו כמו כמה קדישין דסדר השתלשלות, דקדישין שבסדר השתל' הוא דקדוש ומובדל וקדושתם הוא שאינם באים בהתלבשות, אבל כאשר מתלבשים ה"ה בבחי' תפיסא, ותפיסא פועל שינוי, משא"כ קדוש הוי' שהוא בחינת האור, אינו דומה להקדישין דס' השתל', והוא מה דאינו מתלבש, וכאשר בא בהתלבשות הרי אינו בבחינת תפיסא, לפי שאינו מתערב, והוא כדוגמת האור למטה שמאיר, ומ"מ אינו מתערב, וכמו עד"מ האור שמאיר דרך הזכוכית, ויש זכוכית אדומה ירוקה ולבנה [ומה¹²⁶ שתפס אדומה ירוקה ולבנה, י"ל מפני שהם בג' הקוין] (שזהו כללות סדר ההשתלשלות), אדומה (דין) קו השמאל, ירוקה קו האמצעי, ולבנה קו החסד], דיש חילוקים במראות אלו, אבל האור ה"ה פשוט ובלתי יש בו שום מראה כלל ממראות הזכוכית, לפי שהוא רק מה שמאיר על ידם, וגם אם מאיר על ידם בהתלבשות [שהרי לאחרי שהאור עובר דרך הזכוכית אינו נראה אור פשוט, אלא אדום או ירוק כו', והיינו, שהאור בא באופן שיש לו ערך עם הזכוכית, ובנמשל הו"ע התלבשות האור להוות ולהחיות], מ"מ אין האור נתפס, לפי שאינו מתערב. וכמו"כ יובן דרך דוגמא בהאור וחיות אלקי המחי', שאינו משתנה כלל, ואין בו שום שינוי והתפעלות, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף בעצם, ע"כ הנה גם התפשטותו הוא בבחינת א"ס, שנמשך בכל המדרי' עד המדרי' היותר אחרונות והיותר תחתונות, ובכ"מ שהוא נמשך אינו מתפעל ואינו משתנה, אלא הוא בבחינת פשיטות בעצם (עכ"ל).

והענין בזה, כפי שמבאר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בארוכה¹²⁷ החילוק שבין אור לכח, דהנה, גם הענין הכי עליון שבאדם, ענין השכל, שהוא ראשית הגילוי מעצם הנפש, אינו באופן של אור פשוט, אלא הוא באופן של כח, שענינו הוא ששייך בו שינוי והתפעלות. וזהו גם שבשכל יש חילוקי דרגות, שיש שכל פנימי ושכל חיצוני, שכל צמוק ושכל שטחי, וענין זה הוא לא רק מצד השינוי בבירור וזיכוך כלי המוח

123 ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמאמר (פרק יד).
124 ד"ה אין עומדין תרס"ז (המשך תרס"ו ע' תעז [תרכט] ואילך).

123 אר"ח ס"ו ס"א.
124 שמואל"א ב, ב.
125 ח"ג מד, א.

של האדם המשכיל, שמי שכלי מוחו מבוררים ומזוככים יותר יכול לקבל שכל עמוק, ואם לאו, יכול לקבל רק שכל חיצוני או שכל שטחיי, כי, אם נאמר שזהו רק מצד בירור וזיכוך כלי המוח, לא הי' אפשר להיות מציאות שהאדם ישיג תחילה שכל פנימי ואח"כ שכל חיצוני, שהרי מצד בירור וזיכוך כלי המוח הסדר הוא שככל שהאדם עובד יותר עם כלי המוח ומשכיל יותר, צריך לקבל יותר אור, ובמילא לא יתכן סדר הפוך, שישגי תחילה שכל פנימי, ואח"כ ישיג שכל שטחי וחיצוני. ואין לומר שהסיבה לכך שמשגי תחילה שכל פנימי ואח"כ שכל חיצוני, היא, לפי שעתה קאי בהאי מסכת שאל' שייך השכל פנימי, ואינו עוסק במסכת אחריתא שאל' שייך השכל החיצוני, שהרי אנו רואים לפעמים שגם באותו ענין שכלי ישיג תחילה את הפרטים הפנימיים שבשכל ורק אח"כ ישיג את הפרטים החיצוניים שבשכל זה גופא. וא"כ, בהכרח לומר שהשינוי בקבלת השכל אינו רק מצד בירור וזיכוך כלי המוח, אלא שיש גם שינויים בהשכל עצמו, שלכן נקרא כח השכל ולא אור השכל. משא"כ בענין האור, הנה אף שיש שינוי בין אור השמש אור הלבנה ואור הנר והאבוקה, אין זה כמו השינוי דשכל פנימי ושכל חיצוני, כיון שהשינוי אינו בהאור גופא, כי אם מפני שאור זה שייך למאור הגדול זה השמש, ואור זה שייך למאור הקטן זו הלבנה, ואור זה שייך לנר ולאבוקה, ובגלל זה חלוקים הם ומשתנים זה מזה, אבל אין זה שינוי בהאור גופא. וממשיך שם, שמה שלמטה אין אור השמש מאיר כ"כ כמו למעלה, הרי זה לפי שהשמש הוא ג"כ נברא ובע"גיי. אבל כאן מדובר אודות אור שהוא אין סוף בעצם, ולכן, גם כאשר נמשך למטה מטה הרי הוא באופן דאין תכלית, שאינו מתערב, אינו מתפעל ואינו משתנה.

ט) וסיום הפרק הוא: וזהו למטה מטה עד אין תכלית, שהוא בהתפשטות ובגילוי עד גם במדרי' היותר שפלים בתכלית. ובפרקים שלאח"ז מסיים ביאור הענין דאור א"ס למעלה עד אין קץ, שגם

(יז) ולהעיר מהמשך תרס"ו¹²⁷: ואם כי אפ"ל כך, אבל אין האמת כן כו'.

(יח) ועוד זאת, שמה שאינו מאיר כ"כ למטה, אין זה מצד האור, כי אם מצד העכרוּרית שבהאור שיש למטה, וכידוע¹²⁸ דמצד גשם הנמצאים שלמטה נעשה עפרורית ועכרוּרית בהאור, ומשו"ז אין בו האור כל כך.

שם הוא באופן כזה, שבכל מקום שנמצא הרי הוא באופן דאין קץ. אמנם, ב' ענינים אלו (למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית) נקראים בשם אור, שענינו גילוי, עם היותו באופן שלמעלה מהנבראים, שלכן גם בהמשכתו למטה מטה אינו מתערב, אינו מתפעל ואינו משתנה. ועדיין אין זה ענין האוצר, שהו"ע הסתום, ולא ענין של גילוי כלל.

והנה אוצר זה נותנים ליהודי, בגלל היותו צבאות הוי', כדי שילך למלחמה בעולם, החל מהמלחמה עם האל זר אשר בקרבך זה יצה"ר¹²⁹, ובאופן דהנצח זו (בנין) ירושלים (כדאיתא בגמרא¹³⁰), היינו לבנות את הירושלים שבו, יראה שלם¹³¹, וענין זה נעשה ע"י עבודתו באופן של מסירת נפש, שלמעלה אפילו מכח השכל בדרגא הכי עליונה בשכל, שזהו"ע אוצר של יראת שמים¹³² שיש בכאו"א מישראל, מצד היותו חלק אלקה ממעל ממש¹³³, בחי' היחידה, ע"ש שמקבלת מיחיד¹³⁴, יחידו של עולם. וכאשר יהודי לוקח אוצר זה ומבזבזו בעבודה במס"נ, אזי מנצח במלחמה, ואז פועל שמבזבזים את האוצרות שלמעלהיט ונותנים לו כל הון יקר, שהוא נעלה יותר אפילו מאור א"ס שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית.

וזהו גם כללות הענין דאיתא במדרש¹⁴⁰ משל למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין ואיפרכין כו', חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי וחד

(יט) ויש להוסיף, שבענין האוצרות דלמעלה נכלל גם כללות הענין דהתגלות אלקות ע"י צדיקים¹³⁵, ובפרט ע"י נשיא הדור, אשר, בתר רישא גופא אזיל¹³⁶, וגם כאשר מתעלה בעילוי אחר עילוי עד לעילוי שבאין ערוך, מ"מ, לא יעזוב צאן מרעיתו¹³⁷, ומה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש¹³⁸, וממשיך כל הענינים בגילוי, בטוב הנראה והנגלה (ופשיטא ללא צער ויסורים), ועד שרואים במוחש גילוי אוא"ס באופן דושכנתי, כמ"ש¹³⁹ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'.

(129) שבת קה, ב.	(135) תניא שעהיוה"א פ"ה.
(130) ברכות נח, א.	(136) עירובין מא, א.
(131) ראה ב"ר פנ"ו, י. לקו"ת פקודי ד,	(137) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א
א.	ע' קמא.
(132) ראה ברכות לג, ב.	(138) סוטה יג, ב.
(133) תניא רפ"ב.	(139) ישעי' מ, ה.
(134) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ	(140) איכ"ר פ"ג, ח.
תרצ"ו ע' 57. וש"נ.	

אמר אנא נסיב איפרכין לגבי כו', הי' שם פקח אחד אמר אנא נסיב מלכא. וכפי שמצינו בעבודתו של רבינו הזקן, שאמר, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ¹⁴¹, זע איך וויל ניט דיין ג"ע התחתון, איך וויל ניט דיין ג"ע העליון, איך וויל מער ניט אַז דיך אליין (כמ"ש הצ"צ, ונתפרסם גם בדפוס)¹⁴². וענין זה נדרש מכאו"א, שיהי' תאב למלכא, היינו, שירצה העצמות בלבד, שלמעלה גם מהבחי' דאור א"ס שלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. וענין זה פועל יהודי בעבודתו שאינו מתפעל משקר העולם, ואדרבה, ע"י עבודתו במס"נ, שטות דקדושה, מהפכו להיות ממנו קרש להמשכן לו ית', שעיי"ז פועל הענין דושכנתי בתוכם, דירה לו ית' בתחתונים, שענין הדירה הוא¹⁴³ שבה נמצא עצמות המלך כמו שהוא, ונמצא שם בגילוי, וענין זה נפעל ע"י ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד.

143) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצז. תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג [ע' ה].

141) תהלים עג, כה.
142) סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). נעתק ב"היום יום" יח כסלו.

א שכל וואָס דאָס איז די עילה פון דעם עלול, היינו דער שכל וואָס איז מחייב די התפעלות המדות, וואָס דער שכל איז קדם אל ההתפעלות, עס קען דאָך ניט זיין קיין התפעלות המדות אָן שכל וואָס עס איז מחייב די התפעלות, סיידען גלאַט התפעלות אָן שכל, איז דאָך דאָס גאָר גאָר נישט, די התפעלות בריינגען קיין בכך ניט, קיין תכלית ניט, גלאַט צוקאָכט קייט אָן א בכך ותכלית, אָבער התפעלות המדות וואָס דאָס איז יע א ענין וואָס עס קען בריינגען א תועלת, קאָן גאָר זיין אז די התפעלות קומט מצד השכל וואָס קדם אל ההתפעלות, וואָס דער שכל איז דער עילה פון דעם עלול, און אזוי איז דער הרגש פון עילה ועלול, אָבער אין בריאה יש מאין איז דער הרגש ניט דאָך דער יש איז בהרגשתו ניט מרגיש דעם כח המתווה וואָס קדם לו, וגם הזולת לבד הדבר הנתהווה (וכמו האדם שרוי אה את היש הנברא אינו מרגיש בהר"גשת היש שיהי' בו כח המתווה כו') ג"כ אינו מרגיש כו' ורק כאן נמצא כאן הי', פון דאָגען איז די התחלת היש מכאן ולהבא חושבנא אין דער הנהגה פון דעם יש ואופן חיותו וקיומו, קען מען שוים יע עפעס פילען אין דעם הרגש היש ג"כ, אָבער אין תחלת ההתהוות פילט ער גאָר ניט דעם כח המתווה וכנ"ל.

דהגה יש ב' בחי' ומדרי': התהוות וחיות, דענין התהוות הוא מה שנת"הווה הענין ההוא וכמו תדשא הארץ שהי' התהוות ובריאת הדשאים, שיהי' ע"פ מאמר מיוחד, וגם בא הציווי בקו מיוחד ומוגבל, שהוא אופן הבריאה בהגלמה באופן כך וכך דוקא, ולאחר שנתהוו הדשאים ההם כפי הגזרה וחכ'

לו עילה וסבה כו' ניטאָ א מהווה הע"כער ח"ו, עס איז דאָך מציאותו מעצמותו, כמו"כ הוא בהיש המתהווה, הנה בהרגש הדבר, אָט ווי דער ענין פילט זיך, הוא שאינו מרגיש היש שום עילה שקדמה לו, אָט פון דאָגען איז די התחלה, ער דער יש פילט ניט די מדריגת המהווה (והגם שאינו שייך לומר כן כלל ח"ו, עס איז דאָך בפירוש יע דאָ) און פריער פאָר זיין התהוות איז ניטאָ — ואין הכוונה שמרגיש שתחלה היחה מציאותו ברור חניות ועתה נתגשם ומרגיש א"ע בציוור אחר, אינו כן, רק ההרגש שלו הוא שכאן עתה הוא התחלת מציאותו ומהותו, ואינו מרגיש כלל מה שהי' קודם, כן הוא הדבר בהרגשת המתהווה וכן הוא נראה גם אל הזולת, דער זולת זעט אויך ניט אז עס איז עפעס דאָ א ענין שהוא המתווה וואָס איז קדם אל הדבר המתהווה, וואָרום ער זעט אויך און איז מרגיש מער ניט דעם דבר ומה שקדם לו אינו מרגיש כלל.

ב. וואָרום דער הרגש אָפון בריאת יש מאין איז ניט גלייך צו דעם הרגש פון עילה ועלול, וואָס דער עלול איז מרגיש די עילה זיינע, וכן דער זולת דערהערט דאָס אויך אָן עס איז דאָ א עילה וואָס עס איז קודם להעלול, וואָרום עס קען דאָך גאָר ניט זיין דער פאָל עס זאָל זיין א עלול אָן א עילה, וכמו שכל ומדות, וואָס מדות זיינען דער עלול היינו די תולדה פון שכל, איז שכל דער עילה דער אב ואם המולידים את המדות הם העלול, ולכן כשרואה התפעלות המדות די אויפרייצונג פון מדות פארשטייט ער אז עס איז דאָ

זיין בגילוי, און איצט איז דאָס באַ
בשינוי המהות.

דער אמת איז או אין התהוות היש
שטייט דער כח העצמות כנ"ל נאָר
עס איז זעהר פאַרדעקט, ניט ניכר,
און דער גילוי דערפון וועט זיין
לע"ל, נאָר מ"מ איז איצט אויך ע"י
קיום המצות ווערט נתגלה דער אמת
במקצת עכ"פּ, שהיך המחלקת צדקה
כפי חוקי המצוה או כשמגענע בד"מ
שבלולב הנה בעת ההיא הרי ידו הוא
מרכבה לאלקות, וכמ"ש בסש"ב, (ואינו
כמו כלי ואור, שהאור מתגלה לפ"ע
הכלי דוקא כידוע, וא"כ הרי נרגש
גם הכלי כו' דהרי האור הוא לפ"ע
הכלי-כו', ומרכבה ידוע שהוא בתכלית
הביטול אל הרוכב כו' שהאור אינו
לפ"ע כלל, וכמו אדם הרוכב על המר-
כבה דאין ערוך המרכבה להרוכב עליו
כו' והעיקר הוא הרוכב כו' א"כ כשה-
אדם נעשה מרכבה כו' הרי הוא
בתכלית הביטול אל המדרי' וגילוי
אור העליון כו').

העליונה הרי הם חיים עם פרטי
הטבעים ותנאי החיים שלהם, מהם
שהם חיים ודורשים ריבוי גשמים
מהם מעט גשמים מהם הדורשים חום
כו' — שכל המתבונן בהם וענינם
בהכרח ששייג כח המהוה, אבל זאת
ודאי שיש להם כח המח' אותם ולולא
הכח והאור כרגע יופסדו לגמרי, מה
שאין כן בהבריאה היינו בגוף ועצם
ההתהוות אינו ניכר ומוכרח כ"כ כח
המהוה אותו.

ובקיצור הוא דכח המח' נרגש
בנבראים והגם שההרגש הוא במיעוט
ועמצום, אמנם משיגים אופן השפעת
החיות ומהותו וכמו אפילו בחיר הנב-
דאים שהוא האדם ג"כ אינו מרגיש
אופן הנפש ובפרט מהותו, ומ"מ הוא
יודע בבירור שיש לו נפש המח'—
אותו ומבלעדו לא נח'י, משא"כ בהתה-
וות בזה אין להנבראים הרגש כלל,
שאינם מרגישים מקור המהוה אותם
כו'.

ג. והנה מציאות הזאת הוא בכח
העצמות דוקא, שלצורך ההשתל' הי'
מספיק אור הגילויים (שהוא בחי' אור
דממכ"ע כו') און מען דארף ניט אַני
קומען צו כח העצמות (מען דארף
אויף דעם ניט אויסבריינגען כח
העצמות, עס איז מספיק גילויים אויך),
משא"כ התהוות היש צ"ל דוקא בכח
העצמות.

והנה עיקר הישות הוא בעוה"ז
דוקא, ותכלית הכוונה דישות עוה"ז
הוא הגוף, דבו יש כח העצמות, וממ"י
לא יובן דהגוף הוא בחי' ומדרי'
העצמות, דאָס איז ער, איז לע"ל וועט
דאָס טאַקע מאיר זיין בגילוי, אַז דער
גוף הגשמי וועט זיין אלקות און דוקא
מדרי' העצמות, נאָר יעמאַלט וועט דאָס

נאָר ווען איז דאָ דער כח אין מצות
אז זיי זאָלען קענען מגלה זיין דעם
אור הנ"ל הוא דוקא אז די מצות
איז נעשים כדבעי למהוי, אז ער טוט
די מצוה מיט'ן הרגש, אז ער דער-
הערט די מצוה אָדער ער דערהערט
דעם הרגש פון דעם מצוה המצוה,
ד. ה. ער איז מרגיש די מדרי' בעל
הרצון, און יעמאַלט איז ע"י המצות
וקיומם קען נתגלה ווערען א מעין
והארה פון דעם גילוי דלע"ל, אָבער
דער עיקר הגילוי וועט זיין לע"ל
דוקא, נאָר בצדיקים הגדולים איז איצט
(בזמן היותם בעוה"ז) אויך אַזוי, —
מובן דלפי ערכם וערך ההרגש שיהי'
להם לע"ל, דגם אז בהכרח לומר שיהי'

כו' הוא סימן לתגבורת גילוי החסדים לא כמו מלך שיושב בחדרו פנימי שאין ב"א ראויים לראותו וכשהוא מתענג אזי משפיל עצמו לעם ומטיב חסדו עליהם יותר מהראוי עד שיושב בשער הבית גלוי לכל מי שירצה יראנו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ועכהנ"ל יובן מארז"ל בת"ח שאין בהם י"ש דומה לגובר שמסרו לו מפתחות פנימית והחיצונים לא נמסרו לו בהי עייל פי' מפתחות חיצונית הוא בשביל פתח האהל הזה שיופתח בהם בבחי' תגבורת גילוי זיו השכינה כנ"ל וכשאינן לו י"ש שהוא המקור לרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת לעבדה ולשמרה כו' בהי עייל באיזה מקום יכניס המצות שעשה כו' כי אין להם מקור בג"ע שיהי' מהם אור וזיו כ"א כאשר יזרעו בארץ וירקבו כו' וד"ל וכמ"כ בהיפך תפלה בלא תורה ומצות אין לו במה להכניס וד"ל.

— ● —

בעזרה

להבין שרשן של הדברים הנ"ל. צ"ל שורש ענין שכירת הכלים ותחלה יש להבין ענין כלים דאצי' מה הם בהיות כי ידוע שענין הכלי הוא המגביל את האור והשפע והנה כח החיות אלקי שבנבראים אנו רואים שהוא בע"ג וקצבה שהרי כלה כחו ושפעו במהות הנבראים כמו שמים וארץ רוחנים וגשמים שנקצב ונגבל מהותם מהלך ת"ק שנה כו' הרי גם כח הפועל מאלו ליש הוא נמשך בהם בהגבלה וקצבה כדי חיותם לבד כידוע וא"כ אם נאמר ענין כלים דאצי' ג"כ עד"ז ח"ו יש ענין הגבלה באלקות זה א"א לומר שהרי הוא ית' אין לו תכלה ואין לו תחלה קדמון לכל הקדומין כו' כידוע. אך הענין הוא דבאמת אע"פ שכלי הוא המגביל האור אין ערוך כלל לגבי החיות אלקי שבנבראים לענין גבול שבכלים דאצי' הגם שיקראו שניהם בשם אחד בלשון גבול כו' בהיות כי הגבול חיות שבנבראים הוא גבול ממש שיש לו סוף ותכלה במהלך ת"ק שנה וכדומה אבל לבחי' כלים דאצי' אין לו סוף ואין לו קץ כלל מאחר שאין לו תחלה שהרי הוא בחי' אלקות ממש כידוע אך מה שהוא מגביל את האור הענין הוא בבחי' עצמות אלקות דהיינו בכח הפועל של העצמות האצי' במה שלא יומשך הכח השפע אלקי יותר מדאי ויהי' בו צימצום ועכבה לעכוב ולעצור את כח השפע הנה יש לזה בעצמות כח מיוחד לצמצם הכח של העצמות זה יקרא בשם כלי כו' וד"ל ויובן דוגמת זה באדם התחתון כשפועל בהם שבידו לכתוב וכדומה הרי הכח שביד הי' מתפשט הרבה מאד ויש בכלי היד כח רוחני מכח היד עצמו שפעולתו לעצור ולעכב בלתי תתפשט אלא בקצבה וגבול כך וכך היינו לכתוב אות אלף לבד וכדומה הנה כשמקיים בפועל ממש צימצום זה וכותב רק אלף לבד הרי בא כח היד לידי גבול ממש שלא נמשך מכח היד בפעולה נגלית על הנייר רק האלף כו' אבל הכח שביד שפעולתו לעכב כנ"ל שגרם סיבת צימצום הזה לא נמשכה על הנייר כלל אלא הוא בעצמות כח היד כמו שהי' בו קודם הכתיבה ולא יקרא בשם גבול באמת מאחר שאינה בפעולה אלא הוא ענין הגבול שעושה בכח הפועל שביד וכל כח

שהוא בפועל העצמי אינו גבול כלל כמו הפועל בעצמו וד"ל. ובוה יובן עד"מ בכלים דאצ"י שנאמר עליהם בס"י לשון רל"ו ריבא פרסאות וכל פרסא מכך וכך מספר אותיות כו' והנה לשון רל"ו פרסאות הוא כמו לשון מהלך ת"ק שנה בנברא בענין הגבול ובאמת שני הפכים הם כנ"ל שבנבראים החיות מוגבל ממש וענין הגבול ברל"ו פרסאות כו' היינו בכחות דאצ"י עצמו לצמצם ולעצור כח הפועל של עצמו דאצ"י שהם הכלים וד"ל. ועתה יש להבין ענין השבירה בכלים הנ"ל הנה ענין השבירה מבואר במ"א שהוא פירוד ופיזור השפע אור שבכלי כמו עד"מ תיבת אדון שענינו לשון ממשלה ואדנות הרי יש בכל אות מתיבה זו ענין השכלה זו של אדנות וממשלה כו' וכשנתפזרה התיבה ולא נשאר רק אות אלף מאדון כו' אז אין בה רק מעט מועיר רשימה בעלמא מן ענין האדנות כו' וזהו משל לשבירת הכלים דהיינו כללות אותיות תיבן אדון הוא הכלי להשכלות האדנות כו' וכשנשברה כלי תיבת זו ונתפזרה לאותיות מיוחדים נסתלק עיקר אור השכל שבתיבה ולא נשאר בכל אות רק רשימה בעלמא כו' עיי"ש בארוכה. והנה ידוע שעיקר השבירה הי' בשם ס"ג דא"ק והוא בחי' נקודים והוא עולם התוהו ומשם מ"ה דמצחא כו' נעשה עולם התיקון והוא בחי' ברודים כללות עולם אצ"י כו' ושם ב"ן הוא שורש הכלים דאצ"י שמהם נבנית בנין מל' דאצ"י כו'. להבין כ"ז הנה ההפרש בין נקודים לברודים ידוע שהוא ענין ההפרש שבין נקודה לספי' ופרצוף דהיינו שבנקודה אין בה כלל ההתחלקות עדין לי"ס יו"ד לי' כו' רק היא נקודה אחת לבד והוא בחי' הכתר לבד כו' וספי' היא כשמתחלקת לי' וי' לי' כו' ואמנם אינה בבחי' ההתלכשות עדיין בגוף ולבוש כו' וביאור הדבר היינו כמשל הפרט לגביה כלל שאין דבר מחדש בפרט שנאמר שלא הי' דבר זה בכלל כו' רק שלא הי' נגלה עדיין דבר זה כשאמר דרך כלל וכשפרט הכלל נתגלה הדבר כו' ועיקר הענין הוא דהכלל הוא קיצורו של דבר ותמצית כל שורש הענין כו' ומה שיפרט אותו אח"כ להרבה דיבורו אינו מחדש דבר כ"א שיפרט ויגלה מטמונו ומצפוניו שבהעלם הכלל וכמבואר כ"ז במ"א בארוכה כמ"כ ענין ההפרש בין נקודה לספי' ופרצוף שהנקודה הוא כדוגמת הכלל שיש בו בהעלם כל מה שיתפרט ממנו אח"כ דהיינו כשיתחלק להרבה פרטים וחלקים והוא ענין הספי' שנחלקים לי' וי' לי' כו' וזהו ההפרש בין התוהו להתיקון שבתוהו הי' רק בחי' יודי' לבד והם הכתרים דכל ספי' וס' שבתיקון כו' ובתיקון נתחלקו הנקודות להיות חכמה כלולה מי' חלקים ואותן היר"ד ליו"ד וכדומה וד"ל. ובוה יובן מארז"ל הנ"ל דבמאמר אחד יכול להבראות והוא מאמר בראשית ואח"כ נתחלק המאמר הזה לי' מאמרות כו' פי' מאמר אחד היינו בחי' התוהו שהוא כדוגמת הכלל הכולל כל הפרטים בהעלם ואח"כ יצא לידי גילוי בעולם התיקון ונעשים י' מאמרות שהם אורות וכלים דכללות עולם האצ"י שהם בבחי' ספי' ופרצוף כנ"ל וד"ל. וזה שנזכר במא' בראשית בבחי' העלם כל הפרטים של הי' מאמרות כמ"ש בראשית ברא את השמים את לאכללא כל הפרטים שנמשכים במאמר יהי רקיע שאח"כ ואת הארץ לאכללא כל הפרטים שבמאמר תדשא הארץ ותוצא הארץ כו' והיינו מה שנא' אח"כ בפרט ויאמר אלקים יהי רקיע כו' נזכר במאמר בראשית בקצרה ורמזו בלשון את לפי שהוא כללי כנ"ל וד"ל אך הנה טעם סיבת השבירה בס"ג דוקא ולא במ"ה מובן למשכיל בהיות כי סיבת פירוד ופיזור

והשיב לו הקב"ה לדוד חיידך אפי' במאנין דילי לא אשתמיש אלא במאנין דילך כו':

הנה פ"י מאנין הם בחי' הכלים לאורות. ופ"י¹¹¹ מאנין דילי היינו בחי' הכלים דאצילות שנק' מאנין דילי. ומשום דאיהו¹¹² וחיוהי וגרמוהי חד בבחי' אצילות כידוע. וביאור הדברים הנה ענין ובחי' הכלי ידוע שהוא בחי' גבול וצמצום להגביל ולצמצם את האור. עד"מ בחי' הכלי באדם כמו כלי המוח לאור כח השכל שהמוח מגביל ומצמצם כח האור השכלי עד שאינו מתפשט רק בהגבלה בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' כו', ואמנם למעלה בבחי' האצילות אי אפשר לומר ע"ד משל זה ממש שהכלי יגביל ממש את האור שהרי הכל שם בבחי' אלקות חיוהי' וגרמוהי' שהן האורות והכלים וכמאמר הנ"ל דאיהו וחיוהי' • וגרמוהי' חד כו' אלא הענין שם כך הוא דאותו כח המגביל האור אינו בבחי' גבול ממש שאלו הוא בבחי' גבול ממש הרי אינו בבחי' אלקות שהוא בלתי בעל גבול כידוע. אלא אותו הכח הוא ג"כ בבחי' כח אלקי ממש והוא שמגביל האור:

ואמנם¹¹¹ לכאורה יפלא איך ימצא מציאת כח זה להגביל מאוא"ס שהוא בלתי בעל גבול בעצם כו'. אבל הענין הוא משום דבאמת מאחר שנק' או"ס הרי הוא כל"ס¹¹² יכול שביכולתו כל מה שיכול להיות וגם מציאות כח הגבול ממנו ימצא ואם לא ה' באפשרי להימצא אינו כל יכול ח"ו. ואמנם אחר שביכולתו הוא להמציא היפוכו אין זה המציאות ענין נפרד ח"ו מעצמותו דהרי מ"מ או"ס הוא אלא שהוא כל יכול להמציא גם בחי' הגבול והכל ממנו. ועל כן נקרא בחי' הכח הזה שנבחי' אצילות להגביל האור ג"כ בבחי' אלקות ממש עד שאמר דאיהו וחיוהי' וגרמוהי' חד כו' מטעם

נייחא דמשכניה כו' ופי' נייחא מבואר למעלה. אך עיקר הענין הוא בכלל שיהא גילוי או"ס בחכמה דוקא וזהו שאמר קומה ה' למנוחתך כו' שאז ממילא נמשך בחי' הביטול בכל ההשתלשלות ולא בדרך מלחמה כלל כנ"ל. ומשום דזמין ליה לנייחא לכך בנה הבית מאבנים שהוא בחי' דומם בלבד. לפי שידוע דאש"כ¹⁰² רוח מים עפר שהן דומם¹⁰³ צומח חי מדבר יש ככל עולם ועולם. וגם באצילות¹⁰⁴ יש דומם צומח חי מדבר. ובחי' הדומם¹⁰⁵ דאצילות נק' עשיה שבאצילות. ולפי"י ערך גם מה שבעולם הבריאה נחשב בחי' מדבר לגבי עולם האצילות אינו אלא בחי' דומם כי בחי' מלכות¹⁰⁷ שבעליון נעשה כתר לתחתון. וזהו שאמר בפ' זו ויקח¹⁰⁸ מאבני המקום שהוא בחי' אבן¹⁰⁹ שבאצילות שנק' מקום וישם מראשותיו שנעשה לו בחי' עטרת וכתר (לבוא לבחי' התחלקות המוחין מאחורי ראשו כו') וכידוע דגם בחי' הארה אלקי' שמאיר בבריאה נק' בשם עפר בלבד, וכמ"ש מקימי¹¹⁰ מעפר דל כו' ונקרא עפר¹¹¹ אשר בקרקע המשכן כו'. והנה ידוע דאבא¹¹² יסד ברתא דוקא ופי' יסד הוא שהדיבור יהיה בבחי' קביעות יסוד ולא באקראי בעלמא שהוא הנקרא מנוחה ג"כ והיינו דזמין ליה לנייחא כו' משום דאו"ס שורה בחכמה ואבא יסד ברתא היינו בחי' אותיות¹¹³ שנק' אבנים בס"י. וכתב ה"י בחכמה יסד ארץ, ארץ דוקא דהיינו בחי' אותיות וכמ"ש ויקח מאבני המקום כו' וכדי שיהי' בחינת היסוד של האותיות הוא מאור אבא דוקא משא"כ גוף האותיות שרשם מבינה כנ"ל וכמ"ש במ"א. ולכך שינה ועבד כהני וחסידי אינון דחשיבי יתיר דהיינו מאור אבא מטעם שהי' צריך להמשיך מא"ס להיות בבחי' היסוד של בנין אבנים ועפר. וזהו שאמר השתא כגין דזמין לנייחא עבד כהני וכו' וד"ל:

קלותא

111 עפר אשר בקרקע המשכן: נשא ה', יז. וראה בכ"ז שער האמונה לאדהאמ"צ מד, א. ושי"י. פירוש המלות קיג, ד. תרי"ח בראשית רלד, ב.
112 דאבא יסד ברתא: זח"ג רנו, ב. רנח, א. ועוד. וראה הנסמן במאמרי אדה"י תקס"ו ח"א ע' רנט הערה 107.
113 אותיות שנק' אבנים בס"י: סי' יצירה פ"ד מ"ב. ובמפרשים שם. וראה גם תרי"ח בראשית כא, ד ובהערה 43.
114 ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט. וראה זהר שם. ועייג"כ (במ"ש כאן) תרי"ח שם כב, ג.
115 אפי' מאנין דילי כו': בזה ובהבא בפיסקא זו ראה לקרית פ' ראה כת, א ואילך. אוה"ת במדבר ח"א (הוספות) ע' 124. אוה"ת ענינים ע' רעג. סה"מ תרלי"ח ע' קיד. המשך תעריב ח"א ע' תקלד. ח"ב ע' תשעד. ד"ה ויהי כיום השמיני תשי"ג (תורת מנחם סה"מ תשי"ג ע' קלז ואילך). וראה גם אוה"ת שבהערה 117. (ועיי"ש בסוף הקיצור בע' תתפז). והמשך תרס"ו שם (ע' רנו-רנז) [בהוצאה הישנה - ע' קצב-קצג].
116 דאיהו וחיוהי' וגרמוהי' חד: תקי"ז בהקדמה (ג, ב).
117 ואמנם: בהבא לקמן בפיסקא זו ראה בארוכה אוה"ת ויקרא ח"ג ביאור ע"פ ושבתה הארץ ע' תתפז ואילך. המשך תרס"ז ד"ה אדם כי יקריב ע' רנ ואילך [בהוצאה הישנה - ע' קפח ואילך]. ובהנסמן בהג"ל ובתחילת המאמרים. מקומות שנסמנו בסה"מ תרי"ח ח"א ע' קכט הערה 224 ובשוה"ג לשם.
118 כל יכול וכוולגס יחד: עפ"י פיוט, וכל מאמינים' במוסף לימים נוראים.

102 דאש רוח מים עפר . . . מדבר: ראה ע"ה שער קיצור אבי"ע (שי"ג) פ"י. סה"מ תרל"ח ע' לת. ושי"ג.
103 דומם צומח חי מדבר יש בכל עולם ועולם: ראה ע"ה שם. מאמרי אדה"י תקע"ב ע' פא. לקמן נשא קפד, סע"ג ואילך.
104 באצילות יש דומם צומח חי מדבר: ראה ע"ה שם. מאמרי אדה"י שם ואילך וביאורוה"י שם. תרי"ח בראשית כד, א"ב ובהערה 2.
105 הדומם דאצילות נק' עש"י שבאצילות: ראה גם לקמן אמור קסג, ג. אמרי בינה שער הק"ש פצ"ו. פירוש המלות קיג, ד. וראה הנסמן בתרי"ח שמות ח"א כד, ד הערה 63.
106 ולפי ערך . . . כתר לתחתון: ראה גם תרי"ח בראשית כד, ב. ועייג"כ לקמן נשא שם.
107 מלכות שבעליון נעשה כתר לתחתון: נסמן לעיל חיי"ש כט, ד הערה 8.
108 ויקח מאבני המקום: ויצא כת, יא.
109 אבן שבאצילות שנק' מקום: ראה לעיל ולהלן בסמוך [שאבן שבאצילות היינו מלכות - וראה פרדס שכי"ג (שעה"כ) מערכת אבן. ע"ה שער ז"א (שי"י) פ"ב. לקרית ברכה צט, ד. תרי"ח בראשית קסד, ב. רלד, ב. ספר החקירה (דרך אמונה) להצ"צ צב, ב]. וראה לעיל לח, ד [שהמל' נק' מקום] ובהערה 51.
110 מקימי מעפר דל: תהלים קיג, ז. וראה מאמרי אדה"י תקס"ו ח"ב ס"ע תקיח ואילך. תקס"ט ס"ע פ. תרי"ח בראשית פג, ב ובהערות שם. אוה"ת בראשית ח"ה תתקעה, כ. הערה הכאה.

כמ"ש בפ' זו בהתחלת המאמר הנ"ל והנ"ל י"ב גבולי אלכסון כו'. והים¹¹⁹ עומד עליהם מלמעלה היינו בחי' מלכות דאצילות שנק' ים כידוע, ונק' ג"כ בשם אבן ועפר כמ"ש עפר אשר בקרקע המשכן כו' וכמו שמבואר למעלה ע"פ זה שהוא אבן בבחי' אצילות. כך יתפרש ענין מאבני המקום בבחי' נפש ורוח שהן בחי' המרכבה¹²⁰ דפני אר"י ופני נשר כו' שבעולם הכריאה הנושאת¹²¹ את כסא הכבוד כידוע שהן נבראים ממש וד"ל. וזהו שהבטיחו לו חייך אפי' במאנין דילי לא אשתמש שהן בחי' אבן, והוא רק בחי' הדומם דאצילות אלא רק במאנין דילך הן בחי' הדומם והוא בחי' האבן שבעולם הכריאה כנ"ל. ואע"פ שהן בחי' הפירוד ממש אבל להיות שכבר המשיך דוד בשיר של הכהנים שיהא גילוי אוא"ס בבחי' מנוחה כו' וכנ"ל דהיינו עד שלא יהא מסתיר שום הסתר וכמ"ש גם¹²² • חושך לא יחשיך וכו' משום דקמי' כחשיכה כאורה כו', וא"כ גם בחי' מאנין דילך אין שם בחי' פירוד כלל וכלל כנ"ל. ואדרבה הבטיח לו עוד שיניח מלהשתמש במאנין שלו וישתמש במאנין דילי דוקא והוא מטעם הנ"ל שכל היותר גבוה יותר ישפיל א"ע וכענין אבא יסד ברתא דוקא כו', וא"כ צריך להיות עיקר בחי' הגילוי אור בירידת המדריגה דוקא עד שגם באותו מאנין דבחי' האצי' לא ישתמש בהם כי אין שם גילוי אור א"ס כ"כ כו' וד"ל:

ועם¹²³ זה יובן מה שאנו מוצאים בבנין בהמ"ק הגם שהי' שם גילוי אוא"ס כ"כ כנ"ל ובאכילת הקרבנות ע"ג המזבח הי' יורד רק מבחי' מלאך¹²⁴ נברא בלבד כמו בחי' ארי¹²⁵ דאכיל קורבנין שהוא מבחי' פני¹²⁶ ארי' להימין וכמ"ש בזוהר. וכן גם בכל פרטי הקרבנות כמו בתורים ובני יונה הי' יורד מבחי' פני נשר כו' ובבהמות וכבשים הי' יורד מבחי' פני שור כו'. לפי שהבטיחו לו שלא ישתמש אלא במאנין דילי כו' כנ"ל דהיינו בחי' פני ארי' פני שור פני נשר שלמעלה בבחי' מרכבה שתחת כסא הכבוד כנ"ל וד"ל:

זה וד"ל. ולזה הטעם ימצא ג"כ מאתו הרבה הפכיים יחד כמו חסד וגבורה חסד התפשטות וגבורה צמצום מפני שהוא כל יכול וכוללם יחד ואינם תרתי דסתרי כלל לגבי הוי' כו' וכמ"ש במ"א:

והנה כל זה הוא בבחי' האצילות דוקא, אבל בעולם הכריאה דכתיב ומשם¹²⁷ יפרד כו'. הרי שם נמצאו ושם נתהוו הנבראים יש מאין בבחי' הפירוד דהיינו בבחי' הגבול ממש כמו מלאכים דכריאה ודיצירה שיש להם קצבה ומדידה בבחי' חומר שלהם עד שהוא רק מהלך¹²⁸ ת"ק שנה וכדומה. וגם בבחי' הצורה שלהם אף שהוא רוחני וכמ"ש הרמב"ן¹²⁹ שכל מלאך יש לו חומר וצורה החומר מן יסוד האש הרוחני וכמ"ש משרתיו¹³⁰ אש לזהט והצורה מבחי' הרוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' גם לצורה שלו יש גבול ממש כידוע, ויש לו נר"ג ג"כ. אך הנה דרך כלל ידוע בספרי הקבלה דגם ב' ספירות דעולם הכריאה יש מבחי' אלקות עדיין ולא מבחי' נברא והוא להיות כי יש ה' מדריגות ב' ספירות דכריאה שהן נפש רוח נשמה ח' יחידה שבכל עולם כו', ובחי' נשמה ח' יחידה עדיין נחשב מבחי' אלקות, אבל בחי' נפש ורוח הן מבחי' נברא ממש, ודרך כלל נק' בחי' הכלים ד' ספירות דבי"ע בבחי' נברא להיותם נפש ורוח בלבד, אבל בחי' האורות שבהם הוא מבחי' נשמה ח' יחידה ונחשבים עדיין מבחי' אלקות כמו בבחי' האצילות כו'. וכמו שמבואר למעלה גם בעולם האצילות יש עד"ו בחי' אורות ובחי' הכלים, אלא שבחי' הכלים דאצילות הם מיוחדים בתכלית בבחי' היחוד כנ"ל מטעם דאיהו וגרמוהי חד כו', ונק' מאנין דילי. וגם הארה האלקי' שבכריאה שהוא נשמה ח' יחידה בכלל כנ"ל ג"כ עדיין מאנין דילי, אבל בחי' נפש ורוח שבכריאה רק מאנין דילך כלומר להיותם בחי' הכלים ד"ס דכריאה בלבד שמהן מציאת הגבול ממש כנ"ל:

וקיינו ג"כ פי' ויקח מאבני המקום בדרך אחר שהן י"ב¹³¹ בק"ר הנק' י"ב אבנים שהן לד' סטרי עלמא כו'

(127) הנושאת את חכסא: ראה בחי' תרומה כה, י בשם פדרי"א. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שעג. וש"נ.
(128) גם חושך לא יחשיך . . . [דקמי'] כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב. וראה לעיל מה, א ובהערה 73.
(129) ועם זה: ככמה ענינים כפיסקא זו ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' קלד. ע' קמה. ובהנסמן בהנ"ל.
(130) מלאך . . . כמו בחי' ארי' דאכיל כו': עייג"כ לקו"ת במדבר יא, א. דרמ"צ כו, א.
(131) בחי' ארי' דאכיל קורבנין כו' וכמ"ש בזוהר: ראה זח"א ג, ב. זח"ג רלה, א. וראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקצה. וש"נ.
(132) ארי' כו' מבחי' פני ארי' כו' וכן גם . . . פני שור: וראה גם סה"מ תרמ"א ע' ד ובהערות 46-44.
(133) פני ארי' להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

(119) ומשם יפרד: בראשית ב, י. וראה לעיל חיי"ש לא, ב ובהנסמן שם.
(120) מהלך ח"ק שנה: ראה לקרית בהר מא, ב. האוינו עד, ד (ובמי"מ לשם). אורחית במדבר ח"א ע' קיג. תהלים (יחל אור) ע' שעג. סה"מ תרל"ח ס"ע קיג. וש"נ.
(121) הרמב"ן שכל מלאך יש לו חומר וצורה: ראה סידור עם דא"ה ערה, ד בשם ס' הגמול להרמב"ן. ובהנסמן במאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קיב. סה"מ תרל"ח ע' סד ובהערה 111.
(122) משרתיו אש לזהט . . . עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.
(123) י"ב בק"ר הנק' י"ב אבנים . . . והים עומד עליהם כו': מלכים"א ג, [כג] כה. וראה לעיל מ, ד ואילך ובהמ"מ שם.
(124) והן י"ב גבולי אלכסון: ראה לקמן תרומה קח, סע"ב ובהנסמן שם.
(125) והים עומד עליהם כו' מלכות . . . ים: ראה לעיל (ביאורו) שם. וש"נ.
(126) המרכבה דפני ארי' ופני נשר כו': ראה יחזקאל פ"א.

סוף. וכ"מ בביאור ושבתה הארץ דתקס"ב וכ"מ בס"י דאומר ע"ס בלי מה מדתן עשר שאין להם סוף עומק ראשית וכו' עכ"ל הובא בפרדס שער שלישי רפ"ד ופירשה ז"ל הכוונה שע"ס הם בלי מהות לפי שאין מהותם מושג אלינו ואף אם נאמר זו דין וזו רחמים וכיוצא בזה הכל מושג אלינו מתוך פעולתם אבל מתוך עצמותם הם בלי מה כו' ואמר מדתן עשר ומפני שמה ימשך היות להן גבול ח"ו אמר שאל"ס ואם היות שהוא דבר והיפוכו שאנו נותנין בו גבול ואח"כ נאמר שאין להם גבול כבר פירשתי בפרקים הקודמים כי בערך שיש להם בחינתם אל המאציל אין להם גבול אבל בערך בחינתם ופעולתם הנמשכות אלינו יש להם אל פעולתם כפי קבלתנו שאנו בעלי גבול וזה כח גדולתו של יוצרינו כי מבלי גבול יגבילהו ויצמצמהו לתועלת התחתונים בעלי תכלית. ולדבר זה אל יבהל עיני המשכיל שאינו רחוק כי השמים ושמה"ש לא יכלכלהו אף כי בהמ"ק ועכו"ל לאהבת ישראל הי' מצמצם שכינתו בין שני בדי הארון כמו שפי' רז"ל עכ"ל ע' מזה ברבות פ' בראשית פ"ד. הרי מזה מבואר שע"ס הם בחי' א"ס ממש בערך בחינתם אל המאציל עכ"ל ועמ"ש בד"ה והי' מספר בני' בס"י מספר אשר לא יספר וזהו כענין מדתן עשר שאין להם סוף.

(ו) והנה כפי' הפרדס הג"ל מצאתי בדברי אאזמ"ו נ"ע בשני דרושים, הא' בביאור מאמר הזהר ר"פ ויצא דקמ"ח ע"ב ח"ך אפי' במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך. הנה מאנין הם בחי' הכלים לאורות ופי' מאנין דילי הם בחי' הכלים דאצי' שגק' מאנין דילי משום דאיהו וחיהו וגרמיהו חד בבחי' אצי' כידוע. והענין כי הנה ענין בחי' כלי הוא בחי' גבול וצמצום להגביל ולצמצם את האור. ואמנם למעלה באצי' לא יתכן לומר עדין שהכלי יגביל ממש את האור שהרי הכל שם בבחי' אלהות. אלא הענין שם כך הוא דאותו כח המגביל האור אינו בבחי' גבול ממש שאלו הוא בבחי' גבול ממש הרי אינו בבחי' אלהות שהוא בלתי בע"ג אלא אותו הכח הוא ג"כ כח אלקי ממש. משום דבאמת מאחר שהוא כל יכול להגביל ג"כ בבחי' גבול ואם לא הי' באפשרו ח"ו להמציא כח הגבול אינו כל יכול ח"ו. ואמנם מאחר שביכולתו להמציא היפכו אי"ו המציאות ענין נפרד ח"ו מעצמותו דהרי מ"מ א"ס הוא אלא שהוא כל יכול להמציא גם בחי' הגבול והכל ממנו וע"כ נק' כח זה שבבחי' אצי' להגביל השפע ג"כ בחי' אלקות ממש. ומאנין דילך הם כלים דבי"ע שהם בחי' גבול ממש עכת"ד שכי' מו"ח ז"ל. והמכוון דהע"ס דאצי' מצד עצמותן הם אלהות שהוא בלי גבול אלא שהם הכח להגביל שיומשך מהם השפע בגבול. והוא ע"ד שם שדי שאמר לעולמו די והרי שם שדי נק' בו הבורא ית' הבבע"ג

בביאור ושבתה הארץ דתקס"ב: סה"מ תקס"ב ע' קפת. אה"ת בהר כוך ג
 ע' תתפ. דרמ"צ קסט, א.
 בביאור מאמר הזהר ר"פ ויצא: ביאורו קלה, ה.

וכמו שאמרו ברבות פ' לך פמ"ו כפי' שם שדי תאנא משום ר' אליעזר בן יעקב אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלהותי עכ"ל. אלא שבשם זה הוא מגביל שיהי' הנברא בע"ג. והוה שאמר לעולמו די ולא שהשם עצמו הוא בבחי' גבול ח"ו כ"א אדרבה הוא בבע"ג ובכחו הכל יכול בורא בע"ג ונמצא שם זה הוא כח המגביל. וה"ע ע"ס דאצי' שהם פעולתם שיומשך השפע בגבול אבל הם עצמם הם בלי גבול. והוה מדתן עשר שאין להם סוף ועמ"ש בת"א גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו שע"ס דאצי' הם ממוצעים בין המאציל לבי"ע כו' ועמ"ש בד"ה ועשו להם ציצית בענין התורה שיש בה ג"כ פנימי' וחיצוני' והיא בחי' ואהיה אצלו אמן אמן שמצד הפנימי' היא א"ס ומצד החיצוני' היא בבחי' גבול וע' בעה"ק ח"א רפ"ח כעין מ"ש לעיל אך באופן אחר קצת והבן. ונוסחא אחרת בדברי רבינו ז"ל הנ"ל בענין אפי' במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך. והענין דהנה ידוע שיש כלים דאצי' המגבילים האור והשפע של א"ס ב"ה שלא יתפשט יותר מדאי בבחי' א"ס ממש כדי שיוכלו להתהוות הנבראים בע"ג ותכלית. והיינו שאף שהם ר"ל הכלים בעצמם בחי' א"ס פי' שבכחן הוא להשפיע נבראים אין קץ (הג"ה וכמארו"ל בזמן שביהמ"ק קיים נא' ולגדודיו אין מספר פ"ב דחגיגה עכ"ה) ולהתפשט בלי גבול ותכלית כלל רק שהם בחי' גבול בפועל שלא יהי' הפעולה בלי גבול ובבחי' א"ס אלא בגבול ותכלית לעצור הכח המאיר בבחי' א"ס שהוא האור שלא יתפשט בפעולתו בבחי' א"ס אלא רק בגבול ותכלית וכגודע שאף הכלים דאצי' הם בחי' אלהות ממש דאיהו וחיהו וגרמוהי חד דכמו שאין משיגים בחי' האורות דאצי' הנמשכים מא"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו תכלה כו' כך אין משיגים בחי' הכלים דאצי' שמצמצמין ומגבילין את השפע דא"ס שלא תתפשט בבחי' הפעולה רק בבחי' גבול שאף הם מיוחדין במאצילן והם בחי' א"ס ממש בבחי' הכח שלהן אלא שהם בחי' גבול שבא"ס (הג"ה ר"ל כח הגבול שיש בא"ס עכ"ה) דהיינו לצמצם השפע דא"ס בבחי' הפעולה שהעולמות הן בגבול ותכלית והיינו שהמאציל הוא כל יכול לכך מצטרך להיות אף בחי' הגבול בא"ס (הג"ה ר"ל כח הגבול להגביל השפע עכ"ה) דהיינו כח הפעולה בבחי' גבול בלבד שנמצא בכלים דאצי' המיוחדין במאצילן ב"ה דאלי"כ לא יהי' תכלית השלימות ח"ו ולא יהי' כל יכול ח"ו והוה עיקר השלימות שהוא כל יכול שאף בחי' הגבול נמצא בא"ס עכ"ל (הג"ה ר"ל כח הגבול) אבל עכ"ז מכאור שהכלים בעצמם הם א"ס אלא שהם כח המגביל כו' וכנ"ל.

(יא) וכן מצאתי עוד דרוש כן בדברי רבינו ז"ל בביאור ע"פ ושבתה תארץ בשנת תקס"ב. ח"ל להבין ענין כלים דאצי' מה הם בהיות שענין

הכלי הוא המגביל את האור והשפע והנה החיות אלקי שמלוכש בנבראים
אנו רואים שהוא בע"ג וקצבה כמו שמים וארץ גשמי ורחני שנגבל
מהותם מהלך ת"ק שנה הרי גם כח הפועל שבנפעל המלוכש בהם הוא
נמשך בהם בהגבלה וקצבה כדי חיותם לבד וא"כ אם נאמר ענין כלים דאצי'
כן עדין ח"ו יש ענין הגבלה באלקות וזה א"א לומר שהרי הוא ית'
אין לו תחלה ואין לו תכלה קדמון לכל הקדומים. אך הענין הוא דבאמת
אע"פ שהכלי מגביל את האור אין ערוך כלל החיות אלקי שבנבראים דבי"ע
לגבי כלים דאצי' (הג"ה שבי"ע הם נבראים וכלים דאצי' הם מדות הכורא
ית' שבהן נבראו הנבראים עכ"ה) בהיות כי הגבול של החיות שבנבראים
הוא גבול ממש שיש לו סוף ותכלה מהלך ת"ק שנה. אבל בחי' כלים דאצי'
אין לו סוף ואין לו קץ כלל מאחר שאין לו תחלה שהרי הוא בחי' אלהות
ממש כידוע אך מה שהוא מגביל את האור הענין הוא בבחי' עצמות אלהות
דהיינו בכח הפועל של עצמות האצי' במה שלא יומשך הכח והשפע אלקי יותר
מדאי ויהי' בו צמצום ועכבה לעכוב ולעצור את כח השפע הנה יש לזה בעצמות
כח מיוחד לצמצם ולהגביל הכח של העצמות זה יקרא בשם כלי. ויובן
דוגמת זה כאדם התחתון כשפועל בכח שבידו לכתוב וכדומה הרי הכח
שביד הי' מתפשט הרבה מאד ויש בכח היד ג"כ כח רחני שפעולתו
לעצור ולעכב שיתפשט כך וכך דהיינו לצייר תמונת אות אלף לבד וכדומה
א"כ כשמקיים בפועל צמצום זה הרי בא הכח היד רק לכתוב ציור אלף
מה שבעצם כח היד יש כח לכתוב ולצייר תמונה גדולה יותר הרבה כו'
א"כ זהו כח המגביל את היד (הג"ה וד"כ זהו פעולת האצבעות שהן מחלקים
הכח מכללות היד שיומשך לחלקים קטנים ע' בה"ז ר"פ בראשית גבי כוס
ש"ב דיתבא על חמשא אצבעות וכן ע"ס נק' אצבעות בספר יצירה במספר עשר
אצבעות כו' עכ"ה) ועדין יובן ענין כלים דאצי' שנאמר עליהם בפרקי היכלות
רל"ו אלפים רבבות פרסאות דר"ל מה שיש הכח לצמצם שיומשך החיות בנבראים
בבחי' רל"ו אלפי' כו' שזהו בחי' גבול והכלים דאצי' אף שהן בעצם
בחי' א"ס אלא שהם הכח המגביל שיומשך ההשפעה בבחי' גבול כו'. והו
כעין מ"ש בעה"ק ח"א פ"ח שהע"ס הם כח הגבול שיש ג"כ בע"ס. ואנו
נאמר ברוחא יותר שזה הכח הוא ג"כ א"ס ממש אלא שהוא הכח המגביל
ולא שהכח הוא בעצם מוגבל ח"ו כ"א כח הא"ס ממש להשפיע בגבול.
וכ"מ בעה"ק הנ"ל ג"כ.

(ב) ובאמת שטה זו לא רחוקה כ"כ דהא להרמב"ם אמר בעצם הכורא
ית' בחי' חכמה כאמרו הוא היודע הוא הדיעה עצמה וכ"כ
בכחרי מ"ב סס"י ב' ונקרא אותו חכם לבב מפני שהוא עצם החכמה ואין
החכמה מדה לו עכ"ל ופי' המפרש וז"ל אין החכמה שם חואר לו ית' אבל
הוא עצם החכמה עכ"ל וע' בסש"ב ח"ב פ"ח. א"כ עכ"פ בע"ס דאצי' שהם
רק אצי' והארה ממנו שיך לומר כן ח"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה
אדם ועצמותו ית' נעלה לאין שיעור גם מגילוי ואצי' זו כנ"ל ממשל כחות

עיקרה ניתנה למטה דוקא, ונודע כי עליית כ"ד הוא בדרך ירידתו ממש, וא"כ בהכרח יש גם בבחי' רקיע ג"כ בחי' הפסולת עד שמצטרך להבדיל, והגם כי אין שם בחי' פסולת כמו שהוא למטה ח"ו מ"מ קריאת שמו ישנו שם, שם טמא שם רע כו', ולכן אמר בפרדס שבבחי' רקיע מתהווה הפסולת, וא"ת שלפ"ז יש ג"כ בבחי' אור ומים ג"כ כו' שהרי גם במשכיל עד"מ יש כח שכל שם דבר טמא או רע, מ"מ אין זה מקור מה שנמשך למטה כ"א מקור למקור ויותר כנ"ל¹¹⁴⁸, רק בבחי' רקיע שאגלידו מי' שזהו כמו הבנת השכל באותיות רבים כו' שזהו כמו בחי' רקיע שאגלידו מי' כנ"ל¹¹⁴⁹ זהו מקור המשכת למטה כו', והגם שנת"ל¹¹⁵⁰ בענין התו' דכתיב ויהי קול מעל לרקיע כו' לק"מ דכתיב קול ולא דבור, ובדבור כתיב כי מן השמים דברתי עמהם¹¹⁵¹ שמזה הוכיח בת"א ד"ה השמים כסאי¹¹⁵² שהתו' היא בחי' שמים כו' ע"ש.

• וכפשוטו י"ל מ"ש הפרד"ס¹¹⁵³ שברקיע מתהווה הפסולת, הכוונה על בחי' רקיע נ
שע"ג החיות כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע¹¹⁵⁴, ובבי"ע נמצא בחי' הרע כמ"ש במ"א באורך מכתהאריז"ל שבעשי' רובו רע וביצי' מחצה כו' ובבריאה מיעוטו רע¹¹⁵⁵, ועכ"ז סובר הפרדס שהגם שבבריאה מיעוטה רע זהו בבחי' רקיע משא"כ בבחי' מים, שהם בחי' מי החכ' דבריאה שם ג"כ כמו באצי' שלא יגורך רע¹¹⁵⁶ כו', וצ"ע ענין מיעוטו אם זהו בכל בחי' או שכסופו יש מיעוט רע, וכ"נ ממ"ש במ"א¹¹⁵⁷ כו', וכמשי"ל¹¹⁵⁸ וע' בביאור וכל העם רואים את הקולות המתחיל מן המיצר¹¹⁵⁹ כו'.

קיצור. מ"ש הפרדס שברקיע מתהווה פסולת זהו שכמו מגשם צומח, והתענוג יכול להיות בסט"א, ב' ע"ד רקיע המבדיל, ג' מתיבתא דרקיע שכשם שעליה לשם כן ירידתם משם, שם דבר רע כו', ד' כפשוטו ברקיע בבי"ע כו', משא"כ במים וכ"ש באור כו'.

למ"ד) ועו"ל¹¹⁶⁰ לתרץ בענין שרש התהוות הרע מהיכן נמצא, דהנה אור א"ס הוא בלתי בע"ג ובלתי בעל תכלית כו', וא"כ צ"ל מאין נמצא

ח"ד ע' איתצג. וש"נ. אוה"ת נח כרך ג' ע' 1200 ואילך.

1154) וכ"נ ממ"ש במ"א: אולי הכוונה ללקו"ת שכפרק הבא ד"ה אך.

1155) וכמשי"ל: בפרק הבא ד"ה אך.

1156) בביאור וכל העם . . המיצר: נדפס באוה"ת יתרו ע' א"ב - א"ז (אוה"ת אמור כרך ב ס"ע תקפת ואילך).

1157) ועו"ל: להבא לקמן ראה אוה"ת בראשית כאן כרך ג' ע' תקסב.

1148) כנ"ל: בפרק זה, סוד"ה ואמנם.

1149) כנ"ל: ראה לעיל פכ"ב.

1150) שנת"ל: פכ"ב.

1151) כי מן השמים דברתי עמהם (ב: עמכם):

יתרו כ, יט.

1152) בת"א ד"ה השמים כסאי: בראשית א, א.

לקמן מאמר ד"ה ואשא אתכם על יד הערה 18.

ובחלק ההנחות שם על יד הערה 22.

1153) שבעשי' . . ובבריאה מיעוטו רע: ראה

ע"ח שער ק"נ שמ"ט, פ"ו. מאמרי אדה"א דברים

ונתהוה בחי' הגבול, וכעין החקירה בדבר מציאות הרע שנת"ל צ"ל ג"כ מאין נתהוה בחי' המספר מא"ס בבע"ג ובלי מספר, ומספר לגבי בלי מספר¹¹⁵⁸ אינו בערך כלל שהרי לגבי בלי מספר שוה אלף אלפים עם אחד ששניהם אינם בערך כלל, וכן גבול לגבי בלתי בע"ג¹¹⁵⁹ כו', אך הענין הוא דהנה אמרו המקובלים והחוקרים¹¹⁶⁰ שמאחר שהוא ית' שלם¹¹⁶¹ בתכלית השלימות וכמאמר אנת הוא שלימותא דכולהו¹¹⁶², א"כ בהכרח לומר שיש בו ית' כח הגבול, שאם נא' שאא"ס הוא בחי' בלתי בע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו¹¹⁶³, אלא שכשם שהוא בלתי בע"ג כ"ה ג"כ כח בגבול, וז"ע השלימות כו', וכח ההשפעה בבחי' גבול הנמצא ונשפע ממנו תחילה ז"ע כלים דע"ס דאצי¹¹⁶³ כו'.

וְז"ע ש' שדי שארז"ל שאמר לעולמו די¹¹⁶⁴ היינו בחי' הגבלה עד פה תבוא ולא יותר, ונמצא לפ"ז ב' בחי' אלו ז"ע ע"ק וז"א שבחי' ע"ק זהו מה שמאיר הא"ס בבחי' בלי גבול, וז"א זהו בחי' הארתו ית' בבחי' גבול כו' ולהיות כי זהו ע"י צמצום כמ"ש במ"א לכן נק' זעיר¹¹⁶⁵ פי' קטן היינו מצומצם כו', וזהו עצמו הטעם שבז"א יש מדת הדין הוא מדת הגבורה, משא"כ בע"ק שם לית שמאלא בהאי עתיקא¹¹⁶⁶ פי' לית שמאלא הגם כי גם שם יש בחי' גבורה דעתיק מ"מ שם גם הגבורה היא ימין וחסד כמ"ש ב"פ ימינך¹¹⁶⁷ כו' והיינו להיות כי בחי' ז"א הוא בחי' גבול ומדה כנ"ל לכן נמשך ממנו בחי' מדה"ד, היינו בבחי' דין וגבורה על מי שעובר על הגבול של רצונו ית' כו', אמנם הנה כ"ז הוא בבחי' רצון התחתון דז"א כו', אבל בבחי' ע"ק שהוא מה שמאיר הא"ס בבחי' בבע"ג הנה הוא נושא עון ועובר על פשע¹¹⁶⁸ בחי' רוב חסד כו'.

1163 (1163) וכח . . . גבול . . . כלים דע"ס דאצי' : בלקו"ת שם: הספירות . . . והיינו הכלים דע"ס. וראה סה"מ תרל"ה ח"א ע' קעג: והעבודת הקדש פי' . . . הכלים. תרל"ז פק"א ע' קטז. לעיל המשך וידבר וגו' ויצוים פ"ב על יד הערה 31.

1164 (1164) שדי . . . שאמר לעולמו די: ראה חגיגה יב, א. ב"ר פ"ה, ח. פמ"ג, ג.

1165 (1165) וז"א . . . זעיר: ראה גם זהר אד"ר נשא קכח, ב ובקול ברמה שם. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקא. סה"מ תרכ"ו ע' רלו. לקו"ת נשא כג, א. כה, ג. ר"ה נז, ב. שעה"י קלב, ב.

1166 (1166) ב"פ ימינך: בשלח טו, ו. ראה אוה"ת בשלח ע' תקמא ואילך. ע' תקמו. ספר המאמרים תרל"ה ח"א ע' רפב. המשך תער"ב ח"ג ע' א"תו.

1167 (1167) נושא עון ועובר על פשע: מיכה ז, יח. ראה גם לקמן מאמר ד"ה על חומותיך על יד הערה 115.

1158 (1158) ומספר לגבי בלי מספר: ראה גם בריש פרק שלאח"ז. תניא פמ"ח. מאמרי אדה"ז תקע"א ע' צד. ענינים ע' נה (כשם המגיד, וראה בהנסמן במ"מ לשם). וראה גם לעיל המשך וידבר וגו' ויצוים ספ"א ואילך.

1159 (1159) אינו בערך . . . גבול לגבי בלתי בע"ג: ראה גם בריש פרק שלאח"ז. לקו"ת שה"ש לח, ג. שערי אורה לא, א ובהערה 23.

1160 (1160) המקובלים והחוקרים . . . אחת מחסר שלימותו: ראה עבודת הקודש ח"א רפ"ח. דרך אמונה להנ"ל רפ"ב (קה"ת תשמ"ח ע' יג). ראה לקו"ת עקב טז, א ובהנסמן במ"מ לשם. לעיל המשך וידבר וגו' ויצוים על יד הערה 30.

1161 (1161) שלם: וכ"ה בהשמטות ותיקונים בלקו"ת לג"פ ליתא.

1162 (1162) אנת הוא שלימותא דכולהו: ראה ת"ז בהקדמה יז, ב.

חזר ונבלע התנין במטה מקורו שאינם מהות דבר בפ"ע כלל). ועד"ו היו כל המופתים להראות להם שהם מקבלי"ן מן הקדושה ובטלי"ן בתכלית ואינם יש ודבר בפ"ע כלל כנ"ל וד"ל.

בעזרה"ש. בסעודה הנ"ל

להבין מ"ש באחיו של יוסף שהם לא הכירוהו, איך טעו כ"כ להיות נדמה להם למצרי כמ"ש ויתנכר אליהם יוסף גם להבין שרש טעותם של אחיו דיוסף והשנאה ששנאו אותו על חלומותיו ועל דבריו כו' כמ"ש הנה בעל החלומות הלזה בא ויתנכלו אותו להמיתו וגו'. הענין הוא דהנה כל האבות היו רועי צאן כו' והכונה שלהם בזה מפני שהיו מרכבה לאלקות בבחי' ביטול תמידי כמ"ש כאברהם ה' אשר התהלכתי לפניו וגו' סי' שהי' מתהלך לפני ה' בבחי' הביטול תמידי בלי הפסק כלל וכן כל האבות היו מרכבה בבחי' הביטול תמידי כמרו"ל האבות הן המרכבה כו' לכך היו רועי צאן בכדי שלא יטריד אותם עניני עוה"ז להפריד אותם אפי' רגע א' מבחי' הביטול וכאשר הי' רועי צאן בשדה לא הי' להם שום טרדא מעסקי עניני עוה"ז רק היו מתהלכים לפני ה' כל הימים בהתקשרות אמיתי בביטול תמידי להיות בחי' מרכבה ממש כנ"ל (ולכך תועבת מצרים רועי צאן כו'). והנה יוסף הי' במצרים טרוד גדול בעסקי עניני עוה"ז שעל פיו ישק כל עם מצרים ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים כו' והי' טרוד גדול בהנהגת המלוכה של כל המלוכה ארץ מצרים להיותו המוציא כל תבואו הארץ כי הוא המשביר לכל עם הארץ וגו' והמביא את כל הכסף ביתה פרעה כו' שזהו טרדה גדולה מאד לעיני להנהיג מלוכה גדולה כמ"ש ולב מלכים אין חקר ואף גם בהיותו נאמן בבית פוטיפר שר הטבחים הי' ג"כ טרוד גדול בכל עסקיו של פוטיפר אשר הי' שר לגדול לפרעה (ובודאי הי' לו נחלאות הרבה והי' צריך לחשוב הוצאותיו והכנסותיו) וכמ"ש ויעזוב את כל אשר לו ביד יוסף וגו' וכדמתרגם אונקלוס ע"פ ויבא הביתה לעשות מלאכתו וגו' בכיס"ו ובחושנני' כו' נמצא הי' יוסף טרוד גדול מאד בכל עסקי' כל ימי היותו במצרים לכך טעו בו אחיו כ"כ להיות נדמה להם למצרי מחמת שראו גודל עוצם טרדתו בעניני עוה"ז כל הימים איך יוכל להיות מרכבה לאלקו' בבחי' ביטול תמידי שזה דבר והיפוכו ממש כי האבות הן המרכבה היו רועי צאן שלא יטריד אותם שום דבר ממילי דעלמא כו' ולכך לא האמינו שיהי' מרכבה (כ"א אדרבה הוא מצרי ממש כו') אבל כאמת טעות גדול טעו בו מפני שלא השיגו מעלת שרשו ומקורו אשר הוא מאד נעלה אף מן האבות עד שהטרדא והעסק שלו במילי דעלמא לא הי' תופס מקום בעיניו לבלבלו

התקשרותו באלקות בניטול תמידי בלי הפסק כלל, והיינו כמו עד"מ בהמאציל ית' אף שאין מספר לגודויו והוא חותך חיים לכל ברי' פרטי' בהשגחה פרטיות כמ"ש עיניך פקוחות ע"כ דרב"א ובפרט בר"ה הוא פוקד כל יצורים וכולם יעברו לפניו כבני מרון כו' וכמ"כ אדם נידון בכל יום שנשפע שפע וחיות פרטי' לכל ברי' פרטיות בכל יום ובכל עת ובכל שעה כו', ואיך יתכן ח"ו לומר שזהו טרדא לפניו לחשוב מחשבו' פרטיות רבות לחתוך חיים לכל ברי' וברי' פרטיות אשר אין קץ ואין מספר להם כלל שנאמר שזהו בחי' מ"ז אצלו ח"ו שזהו בחי' ריבוי ודבר נוסף על עצמותו ואין לך דבר שחוץ ממנו כמ"ש אני ה' לא שניתי שמושלל מגדר שינוי והתפעלות וריבוי ח"ו כי הוא אחד האמיתי ואין עוד מלבדו. אך הענין שבזאת כולם נסקרי' בסקיר' מחש' אחת ממש בלי תפיס' מקום כלל שנמח' אחת נסקרו כל הנבראי' ונחתך חיים לכל ברי' בהשגחה פרטיות ואין זה דבר נוסף על עצמותו ח"ו (שנאמר שחושב מ"ז ח"ו היינו בחי' ריבוי להשגיח בהשגחה פרטיות על כל דרכי בנ"א נמצא ימצא מחשבו' רבות. שונות כו') כיא הכל גלוי וידוע לפניו בסקירה אחת ממש שכולא קמי' כלא חשיבי' בלי תפיסת מקום כלל ואין נמצא בזה בחי' ריבוי והתפעלות כלל כיא הוא אחד ואין בלתו וד"ל וכמרז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' רגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן כו' נמצא כל דבר הגבוה הגבוה למעלה כולל כל הפרטים שלמעלה הימנו בסקירה אחת בלי תפיסת מקום כלל עד שראשי החיות הם כנגד כולן שכוללים את כל הפרטים שלמטה מהם בסקירה אחת בלי תפיסת מקום כלל כמשנת"ל במ"א ומכ"ש וק"ו בעצמות המאציל ית' אשר אין ערוך אליו כו' שכולם נסקרים בסקירה א' ממש והכל גלוי וידוע לפניו אף כל ברי' קלה פרטיות בכללו' סקירה ומח' אחת ועי"ז סקירת המח' האחת נחתך החיים לכל חי וברי' פרטיו' כו' וד"ל. כך עד"מ ודוגמא דדוגמא זו הי' יוסף הצדיק עליון מלך במצרים והי' המשביר לכל עם הארץ וילקט את כל הכסף כו' ועשו מלחמות הרבה כנודע ולא הי' זה מטריד אותו כלל לבלבל אותו מבחי' התקשרות בגודל עוצם ביטולו בתמידות כו' מפני שהי' בחי' מוחי' דגדלו' והי' נסקרים כל העניני' והעסקי' שלו בסקירת מחש' אחת בלי תפיסת מקום כלל (עד שלא הי' נחשב כלל למ"ז) כו"י מפני שהי' בחי' מרכבה לבחי' מחש' הקדומה של המאציל ית' אשר כולם נסקרים בסקירה א' כנ"ל וכנודע המעשה מהבעש"ט ז"ל אשר לא הי' יכול להשיב כהלכה במילי דעלמא בליל ש"ק מחמת גודל עוצם התקשרותו בתכלי' הביטול האמיתי והתפלל ע"ז שיתעלה ויוגבה למעלה להיות לו מוחי' דגדלו' כ"כ עד שיוכל להשיב כהלכה אף במילי דעלמ' בליל שבת כי מחמת גדלות המוחי' אין תופס מקום כלל הענין דעלמאי ויוכל להשיב כהלכה כאותו הענין שישאלוהו אף בשעת דביקותו הנפלאה ולא יבלבלו כלל כנ"ל וד"ל.

היטיב על כל דרכיו ומעשיו לפשפש בהם ולדקדק בהם מאד אם הוא כראוי בלי שום תערוכת זרה ומה שימצא תערוכות יזרוק אזי מעשיו רצויים לה' ועולה למעלה ונק' פרנסתי כו'. וכמו"כ גם בעיקר מהות ההתפעלות האלקי גם באה"ר הנ"ל כאשר יתפעל האדם בעבודה שבלב בתפלה³³ באמת עכ"ז הוא רק בחי' גולמא בעלמא עדיין בלי ברור כלל וכאשר תעלה למע' יכולה להבלע וליכלל בכיטול מציאות למע' עד שלא ישאר ממנה כלום כמו אש שלהבת העולה מן הקש ותבן שעולה ולא נשאר כלום כך יראה כל אדם בהתפעלות אה"ר הנ"ל שתיכף ומיד נבלעת ולא נשאר רושם ממנה כלל אך כאשר נותן דעתו ושכלו עלי' האיך היא כו' דהיינו שמדקדק בה עם כל לבו ונקודת אמיתית הרצון בה בלי שום תערוכות³⁴ ופסולת כלל ויפשפש בה הרבה בדיקדוק אחר דקדוק וחיפוש אחר חיפוש לבחון הלב לתוך תוכו עד שזורק כל פסולת ממנו אז ראוי למוזן למעלה ולמטה שתעלה ותתכלל למע' באלקים חיים כענין פרנסתי הנ"ל משא"כ אם לא טחנו ודקדק בה כלל כנ"ל שלא נבררה כלל לא תוכל לעלות כמ"ש מי יעלה כו' ובר לבב כו' וכדוגמת הגירסא בדיבור בפה כנ"ל וד"ל. וזהו ולבן שינים מחלב דהנה התורה נק' ג"כ בשם חלב וידוע שטבע החלב לעשות התפשטות וגידול האיברים³⁵ כו' וגם טבע החלב ללבן ולזכך³⁶ וכמו"כ ענין רוחצות בחלבי' שהרחיצה בחלב מלבו ומזכך ומהפך למהות גדלות וכה"ג בענין הגירסא בדיבור בשינים הטוחנות כנ"ל עיי' נעשה ליבון הלכתא³⁷ שמתלבן ומתברר ההלכות ומתפשטים בבחי' הגדלות יותר וז"ש ולבן שינים הטוחנות הנ"ל מבחי' חלב דתו' אחר שהתורה נק' יין דוקא כמ"ש תכלילי עינים מיין ואח"כ ולבן שינים מחלב כו'. ויובן זה ג"כ בעבודת ה' דהנה כל ענין הנ"ל בהתפעלות דאה"ר בתפלה אע"פ שמדקדק בה שתהי' ברורה מכל סיג כנ"ל בענין המדקדק במעשיו כנ"ל (וכענין הגירסא בתו' כך הדיבור בתפלה שיוצא ברור מכל סיג ופסולת מהתפעלות האה' שבלב שנבררת בתכלית) אבל אין ההתפעלות הזאת רק בבחי' תולדה לבד שאין בה התפשטות עדיין וכוולד הנולד שאין בו גידול והתפשטות עדיין עד שיונק החלב שמגדלי' אבריו כו' אמנם לאחר לידת האה' צריך להגדיל אותה דהיינו שתפשט האה' האלקי שנתפעלה בכל חלקי רמ"ח איבריו³⁸ כו' והענין הוא שלא כמו שאנו רואים בכמה בנ"א שמיד שמתפעלים באה"ר ודביקות שתתמלא נפשו בזה ונדמה לו שיצא י"ח העבודה האלקי באמת ומסתלק אור האה' תומ"י ולא נולד ממנה שום תולדה בכל פרטי דרכיו ומחשבותי' כל היום כאילו לא הי' לו שום התפעלות מעולם כו' ואע"פ שקיים מצות אה' אבל זהו רק בבחי' הקטנות לבד אלא שצריך שיומשך להתפעלות האה' שתתפשט גם בכל דרכיו ופרטי מעשיו ומחשבותיו כל היום שיתנהג הכל רק ע"פ כח ההתפעלות אלקי שהי' לו בתפלה באה"ר הנ"ל שהי' רק לה' לבדו ואין זר אתו כמ"ש בכל דרכיו³⁹ דעהו וכמו באברהם שא' התהלך לפני⁴⁰ כו' (והיא האה' שהיא שרש לרמ"ח מ"ע"י לעשות המצות כל היום בכונה ורעותא דליבא ולא כמו מצות אנשים מלומדה⁴¹

ובלי שום כוונה זרה כו') ונמצא שזה כמו המים המגדלים ומצמיחים שמרחיבים ומתפשטים בגידול הפירות ותבואות כך אור התפעלות האה' האלקי שבתפלה מתפשטת בתוך כל מעשיו וכל עסקי' כל היום בכמה חלקים וכלים מכלים שונים (וכמשל סחיטת המשקה התמציי' (שנק' שניצני⁴²) שממזגים בשאר משקים ונעשה⁴³ טובים) ואמנם זהו דוקא אחר הטחינה בשינים שהוא ענין הדקדוק והבירור בהתפשטות⁴⁴ האה' אז אמר ולבן שינים להגדילה ולהוליכה בכל החלקים זהו בא מבחי' חלב שהוא התו' כשנק' חלב וכמו רוחצות בחלב כו' ללבן ולזכך כל מעשיו שהי' רק לה' לבדו בלי שום עכרורי' ותערוכות רע כלל כנ"ל ונמצא הרי יש כאן ב' דברים עיי' בחי' החלב. א' הזיכוך והליבון שנק' ליבון הלכתא כנ"ל. והב' ההתפשטות בבחי' גדלות לאורך ורוחב בריבוי החלקים כו' וכ"ז אחר שהי' בחי' הבירור עיי' יינה של תורה שהוא בחי' הטעמים דתורה בחיך הטועם וכמ"ש למע' וחכך כיון הטוב⁴⁵ אח"כ צריך להיות בחי' גדלות והתפשטות בבחי' רמ"ח אברים דמלכא (שהן רמ"ח מ"ע למע' כמ"ש בע"ח דט"ס דז"א⁴⁶ כלולים מטפ"ט⁴⁷ וג' מיני כלים רת"ס⁴⁸ והן ה"ח שמגדילים כו') בבחי' חלב דתורה דוקא כנ"ל וד"ל:

(א) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין כו' הנה ידוע בחיבת פורת שהוא אותיות תופר⁴⁹ וגם אותיות פותר⁵⁰ כי יוסף היה פותר תלומות וכאשר פתר בן יהיה. ויש להבין מה זה שהיה יוסף פותר תלומות דוקא שכאשר פתר בן היה ומן פתרון החלומות נתעלה וגם יש להבין מה שהשכטים שנאו אותו ביותר וכי לא ידעו מעלתו היתירה אחר שאביו אהבו ועשה לו כתונת פסים⁵¹ ולמה לא חששו לחלומות שלו. ועיקר יש להבין במה שלא הכירו את יוסף במצרים דכתיב והם לא הכירוהו⁵² והלא השכטים היו במעלה ומדריגה גבוה ביותר כמ"ש ששם עלו שכטים⁵³ שבטי י"ה כו' ואיך לא הכירו בו שהוא עברי עכ"פ וסברו שהוא מצרי ואיך יתכן שנשמות גבוהות כאלה שהן בבחי' האצ"י (שבבריאה⁵⁴) יטעו כ"כ ביוסף מאחר שנק' שבטי י"ה וכל בנין של בנ"י כתומ"צ יצא מהם ובפרט יהודה שהוא בחי' המל"י למעלה דכתיב בו הפעם אודה את ה' בבחי' ביטול כו' איך לא הכירו ליוסף בחי' צדיק עליון והיה סבור שהוא מצרי כו'. אך הנה בתחלה יש להבין בשרש בחי' יוסף⁵⁵ צ"ע⁵⁶ שהיה בחי' מרכבה⁵⁷ בבחי' האצ"י ממש כמו האבות אברהם יצחק ויעקב ממש ובוה היה יתרון מעלתו על השכטים דגם ששרשם היה ג"כ באצ"י אבל זהו בחי' אצ"י שמוסתר בבריאה כו'. ולהבין זה יש להקדים ענין האבות שהיו בחי' מרכבה⁵⁸ לחג"ת דאצ"י מהו ענין ובחי' מרכבה כו' להיות ידוע בשרש⁵⁹ בחי' אברהם איש החסד⁶⁰ שהיה מדריגת עבודתו בבחי' החסד והוא בחי' האהבה והדביקות באלקים חיים בתכלית הביטול במציאות לגמרי מכל וכל מפני עוצם הדביקות וההתקשרות האמיתית מקרב ולב עמוק⁶¹ ביותר וכמו שאמר ומצאת את לבבי⁶² נאמן לפניך נאמן בכל כי נסוה בכמה נסיונות ובפרט בעקידת יצחק ועמד בכל כידוע ואמנם עיקר ענין עבודתו היה רק בתגבורת

עוצם הדביקות והתקשרות באור א"ס ב"ה בתמידות דוקא בלי הפסק אפילו רגע א"י כמ"ש לו התהלך לפניי והיה תמים התהלך כהילוך תמידי בדביקות האמיתי לפני ממש ולשון הילוך היינו דוקא בכל דרכיו ומעשיו וגם כל מחשבותיו ודבוריו אינו רק לה' לבדו ולא ההתפעלות באהבה ודביקות בה' לשעה א' או שתים לבד כי אין זה נק' הילוך כלל שענין ההילוך הוא שהולך ועולה למעלה כמו ילכו מחילי' כו' וכמו ההולך במעלה ההר שהולך ועולה מעט מעט בכל רגע כמו מי יעלה בהר ה' כו' וכך התפלה שהיא הדביקות נק' סולם' שהולך ועולה לידבק נפשו באא"ס ב"ה וזהו א"י אפשר כ"א בהפשטות כל העצמיות מכל וכל רק לה' לבדו דהיינו שניזון ממקומו להפשיט כל הרצונות הגופניות ולא יהיה רצון ותשוקה רק לה' לבדו שאין זה בהתפעלות לפי שעה אלא בהתקשרות עצמיית בתמידות דוקא בלי נפילה והפסק ובתוספת עילוי אחר עילוי דהיינו בעומק ההתקשרות יותר ויותר כמ"ש בזוהר ע"פ ואברהם זקן' בא בימים יומין דילי' קריבו ליה מדרגא לדרגא כו' לפי שבכל יום ה' עולה במעלת עומק ההתקשרות ודביקות האמיתית יותר מיום שלפניו וכענין הילוך ונסוע הנגבה שאמר בזוהר הנגבה בסט' דדרובי' שהוא האהבה והדביקות היה הילוך ונסוע מדרגא לדרגא שזהו בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למעלה כעליות הנשמות מג"ע לג"ע כו' ונמצא יש כאן ג' דברים בענין ההילוך שאמר על אהבה דאברהם אוהבי שנק' רחימא דמלכא' א' שהי' הולך תמיד בכל דרכיו ומעשיו וכל תנועה ותנועה גם במחשבה ודבור היה הכל דבוק למעלה באצ"י ממש שנק' הילוך לפני ה' ממש שאין נק' הילוך רק בכל הפרטים במחשבה ודבור ואכילה ושתייה ולבוש וגם כמשגל ה' הפשטה מן התאוה הגופנית בתכלית כו'. והג' בענין ההילוך הוא בחי' העליה והסתלקות למעלה מעלה בכל שעה ורגע בעומק אחר עומקי כעולה בהר כו' וכמו ילכו מחילי' כו' מיום ליום הולך ומתעלה כו' והג' בהפשטות כל עצמותו ובתמידות בלי הפסק כלל שזהו עיקר ההילוך שהולך וניזון ממקומו בכל רגע ואינו עומד במקום אחד אפי' רגע ממש כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה שהנשמות נק' מהלכים שמהלך בתמידות ובלא ג' תנאים אלה לא נק' הילוך כידוע וכל ג' תנאים אלה נכלל בלשון מרכבה כמרכבת הסוס לגבי רוכבו שהסוס הולך במרוצה גדולה בלי עיכוב והפסק אפי' רגע ונושא את הרוכבי' בגובה ההר שלא היה ביכולתו לעלות ועליה זו בתמידות הולך ועולה בכל כחו וכל שמגיע למעלה בגובה יותר יותר צריך להיות כו' כל כחו לעלות כו' והוא רק עוצם בחי' הביטול במציאות מכל עצמותו רק לה' לבדו שנק' מרכבה לגבי שם ה' דאצ"י כביטול הסוס לגבי רוכבו בהילוך בתמידות כנ"ל וד"ל (וכמ"כ גם עכשיו כל נשמות הגבוהות הולכים ועולי' בעילוי אחר עילוי באא"ס כנשמת משה ואהרן והאבות וכה"ג כמו שאמר וקדושים בכל יום יהללך סלה בלי הפסקי' כלל כו') ונמצא מובן עכ"פ בשרש בחי' מרכבה למעלה שנק' הילוך כנ"ל אין בו שום מקצת אחיזה והתקשרות¹⁵ בעולם

הפירוד כללי' רק שהוא דבוק למעלה בשם ה' דאצ"י בתכלית הביטול במציאות בתמידות דוקא ובעילוי אחר עילוי כו' וכמ"כ האבות היו בחי' מרכבה למעלה כאברהם שהיה מרכבה לשם ה' שנבדלת החסד היי' דבוק רק למעלה בתכלית הביטול בכל מעשיו ומחשבה ודבור ולא היה לו שום התקשרות ואחיזה בחומריות הגופני כו' והיה הולך ועולה בדביקות והתקשרות כנ"ל וכמו ויעל אלקי' מעל אברהם¹⁶ הרי בשעה זו שהיה אלקים מדבר עמו היה שורה על נשמת אברהם כרוכב על המרכבה ממש וכאשר כלה לדבר אתה ויעל אלקים מעל נשמת אברהם כו' וכך היה יצחק מרכבה לשם ה' ששבחי' גבורה¹⁷ שהוא שם אלקים¹⁸ בפחד דיצחק¹⁹ שהיה תמידי בלי הפסק כלל כנ"ל באהבה ודביקות בהיותו בפחד ה' שיהי' לעילי' מצד הקירוב וגילוי אור האלקי ביותר כו' וכן ביעקב במדת הרחמים²⁰ שכלול מאהוי"ר דיצחקי' כידוע היינו כביטול המציאות הכלול מאוי"ר כידוע וד"ל:

(ב) והנה מטעם זה שהאבות היו בבחי' מרכבה היו כולם רועי צאן ובקר כמו שאמר ואברהם כבד מאד²¹ במקנה כו' ולא היו עוסקים רק במרעה צאן כמו שאמרו לפרעה רועי צאן עבדיך²² גם אנחנו גם אבותינו (כי מתחלה כשחלק קין והבל בעבודתם בארץ שהיה קין עובד אדמה והבל היה רועה צאן²³ נמשך לאבות חלק זה דהבל רועה צאן דוקא כידוע) וע"ד הפשוט הטעם הוא כי בכל העסקים זולת רועה צאן יש טרדא רבה מאד כמו גם בעבודת האדמה יש טרדא ודאגה בחרישה וזריעה וקצירה וכה"ג בעבודת שדות וכרמים וכל עסקים כיוצא בהם אבל רועה צאן אין בעסק זה שום טרדא כלל ולא שום דאגה כלל וכל היום יכול להיות פנוי מכל מחשבה בלתי לה' לבדו ואין מונע כלל להיות מתקשר ומתדבק בה' כל היום בלי²⁴ פירוד כלל כו' (ובאמת הטעם הוא לפי שהאבות נק' רועים²⁵ למעלה שהן זנין ומפרנסין לכל הנשמות וכמו רועה צאן ממש שעיקר עבודתו לרעות צאן במרעה טוב וכמ"ש דוד ה' רועי לא אחסר²⁶ כו' להשקותם ולשומרם מחיות²⁷ כו') והנה גם השבטים היו רועי צאן כמ"ש רועי צאן אנחנו כו' והוא מטעם שגם הם היו בחי' מרכבה שהוא בחי' הביטול במציאות כסוס לרוכבו כנ"ל אך בחי' מרכבה²⁸ שלהם היה למטה במדרגה מן האבות דהאבות הן המרכבה שנק' מרכבה עילאה²⁹ בבחי' האצ"י ממש שהן מדות הג"ת דאצ"י דאיהו וחייה חד³⁰ ממש והוא בחי' הביטול דשם מ"ה בעצם שלמעלה הרכבה מבחי' ביטול היש לאין כמ"ש משה ונחנו מה³¹ כו' וכך אמר אברהם ואנכי עפר ואפר³² כו' אבל השבטים היו בחי' מרכבה בעולם הבריאה כמו ד' מחנות³³ כו' וכפני אריה אל הימין³⁴ כו' שזהו בחי' מל' דאצ"י שמלוכש בבריאה (והן י"ב בקר שתחת יש"ש³⁵ כו') ואע"פ שהוא ג"כ בחי' ביטול במציאות ממש כמחנה מיכאל וגבריאל שאומרים תמיד שירה וכפני אריה כו' או שרפים שאומרים קדוש בתמידות³⁶ עכ"ז אין זה רק בחי' ביטול היש לאין בלבד מאחר שהן בבחי' עולם הבריאה שהוא בא מאין ליש ע"י צמצום דבחי' אלקים³⁷ כידוע וזהו שאמרו השבטים

ליעקב שהיה מרכבה בבחי' האצי' ממש בשם הוי' בבחי' ת"ת כו' כשם שאין בלבף" אלא אחד יחורע" דע"ס דאצי' כך אין בלבנו בבחי' אצי' שבבריאה אלא אחד יחוי"ת למהוי' אחד באחד כמו הוי' אחד ושמו אחד" (וכמו שאמר כגוונא דאינון מתייהדין" לעילא באצי' אוף הכי איהי בחי' מל' אתייהדת לתתא בכורסיא דבריאה כו') והנה" יוסף לא היה רועה צאנ" מנעוריו כמ"ש והוא נער את בני בלהה" כו' ולא היה רועה עם אחיו בצאנ" וגם כשנמכר למצרים לעבד לפוטיפר היה איש טרוד גדול בעבודת הבית ועבודת השדה וכל אשר לפוטיפר הכל הי' עושה בטרדא ועבודה רבה בכל שכלו ודעתו בעמקות העסק בפרנסת הבית והיה איש מצליח מאד שהצליח ה' בכל מעשיו וכמ"ש ויבא יוסף" הביתה לעשות מלאכתו ות"א בכתבי חושבני" שזה היה טרדא גדולה ועצומה ביותר וכ"ש וק"ו כשנעשה אח"כ מלך על מצרים" כמ"ש על פיך ישק"ו כו' רק הכסא כו' שמבלעזו לא ירים איש"ו כו' והיה משגיח בחכמתו על כל הארץ בעומק המחשבה וטרדא גדולה שלא היה שום דבר נעשה בלעדו כו' ובפרט כשהשביח בר לכל עם הארץ" שהיה עסקו עם כל העולם שבאו למצרים לשבר אוכל כו' וידוע (שבת יא, א) שתללה של רשות דמלוכה אין לה שיעור כלל כמ"ש ולב מלכים אין חקרי" כו' וא"כ האין היה יוסף בחי' מרכבה בבחי' ביטול במציאות בעצם בבחי' האצי' ממש כמו האבות (כמשי"ת) מאחר שהיה טרוד גדול כ"כ בעומק המחשבה בעבודה רבה במלאכתו בבית ובשדה וכפרט כשהי' מלך ומושל על כל מצרים כנ"ל דהרי מטעם זה היו האבות רועי צאן דוקא ולא עסקו בפרנסות אחרות הטרודים והמונעים הדביקות האמיתי ואין יתכן לומר שלגבי יוסף לא הי' טרדא הגדולה כזאת שום מונע ובלבול כלל לבחי' הדביקות האמיתי שלו למעלה באצי' כו' וזהו פלא גדול לכאורה וד"ל:

(ג) אך הענין יוכן בהקדים תחלה בשרש ענין החלומות ששרשם גבוה מאד נעלה" בבחי' עיגולי' ומקיפי' דבחי' התווה (כמ"ש במ"א" ע"פ בשוב ה' כו' היינו כחולמים באריכות" שבחלום יש ב' הפכים א"י שיתחלום שהוא בעילוי גדול ומיד יתלום שהוא בשפלות עצומה דבר והפוכו כאחד וכמו חיים ומות כאחד וכה"ג כגילוי אלקות בנש"י בגלות שנק' שינה" הן כב' הפכים מס"ג בק"ש ומיד עוסק בכל לבו במר"מ ואין זה דבר והפוכו כלל כמו בחלום לפי שכל אחד ענין אמיתי בפ"ע רק מה שבאו שניהם כאחד זהו מבחי' החלומות שמחבר ב' הפכים כו' וזהו הוראה על בחי' התווה שהן באים בב' הפכים חסד לבדו ענין אמיתי בפ"ע לבדו ענין אמיתי בפ"ע וזהו ה"י בכל ענין אמיתי בפ"ע ובבחי' העיגולי' דתווה ה"י באים הכל כאחד בלי התחלקות כלל כו' וכמו בעת השינה שמסתלקים כל כחות השכל ומדות בעצם הנפש בבחי' יחידה בעילוי אחר עילוי כו' ולא נשאר רק בחי' כח הדמיון שנמחשבה ואמנם הגם שבחי' הדמיון דחלומות הוא למטה מאד אבל שרשו הוא במקיף העליון דיחידה שעלו שם כל השכליים ורצונות ומקור" כל הרצונות שכליים" בעילוי מופלג בהתכללות

כא' דוקא כו' ומשם דוקא יומשך ויתלכש בכח הדמיון הרי כח החלום שבדמיון הוא ביחידה דשם הכל כא' באים בלי התחלקות רצון ושכל כאו"א בפ"ע כלל כמו העיגול שאין בו התחלקות כלל (וכמו התחלקות הרצון ושכל שבכמה שנים שנכלל הכל בעצם הנפש בהולדו או במותו כו') וכך כל מה שהי' כל רצון ושכל ענין אמיתי בפ"ע נכללו כא' ביחידה שבנפש דבר והפוכו כא' ע"כ יהיה בדמיון בחלום ג"כ דבר והפוכו כא' לפי שכח הדמיון בחלום שרשו ביחידה ממש בשינה כו' והדוגמא מזה יובן ג"כ בבחי' החלומות למעלה באדם העליון דאצי' (כידוע בענין דורמיטאי" כו' וכמו ותרדמה נפלי" על אברם כו') כמו בגלות שנק' שינה כמ"ש עורה למה תישן ה"י כו' שזהו בחי' עליות המדות וחכמה ורצון הכל למעלה בבחי' מקיפי' ועיגולי' דתווה ששם אין בחי' התחלקות קוין דחג"ת כלל (וכמ"ש דבגלותא קודב"ה אסתלק לעילא לעילא" כו') שזהו עילוי יותר מופלג מגילוי האור דח"ע" ורצה"ע בכהמ"ק כו' וזהו בחי' החלומות למטה שהן בדמיון דבר והפוכו כא' בהיותו בבחי' שינה בגלות אבל שרשן הוא בעצמות המקיפים העליונים (כמו בחי' יחידה באדם למטה כנ"ל) רק שמשם נמשך ומתלכש בדמיונות החלום (וע"כ הי' כל מראה הנבואה בחלום דוקא כמ"ש בחלום אדבר בוי" כו') ועל התלבשות זו בלבוש זר בדמיון דחלומות בזמן הגלות נאמר אלביש שמים קדרות כו' (כמ"ש במ"א" באריכות) ולע"ל יתעלו כל בחי' החלומות דזמן הגלות למעלה בשרשם במקיפים העליונים דבחי' העיגולים דתווה ויופשו מלבוש קדרות שלהם ויעלו בעילוי גדול במקיפים דתווה וכמ"ש ולא יכנף עוד" כו' לפי שיהי' ה' אחד ושמו אחד שלא יסתיר הצמצום דשם אלקי' (כנ"ל שם) ונמצא מובן עכ"פ בשרש החלומות שהוא נעלה מאד רק שירדו למטה בלבוש הדמיון דחלום ואמנם אין תקונם רק ע"י יוסף צ"ע שנק' פותר חלומות דבחי' התווה שהרי נתעלה רק ע"י החלומות שכאשר פתר כן היה לפי שכל החלומות הולכים אחר הפה" דתיקון שמתקן כפה לכל ההפכים שנמצאו בחלומות אמנם זהו דוקא ע"י יוסף שהיה בבחי' שרש ומקור דתיקון דאצי' והוא הי"י בחי' מלך הח' הדר"י כו' שהוא למעלה הרבה גם מו"מ דתווה ע"כ יש ביכולתו לתקן לבחי' התווה ומאחר שהוא עיקר ומקור לבחי' התיקון לתקן לבחי' התווה (דהיינו שגם מה דבחי' התיקון דשם מ"ה מתקן לתווה בא מכח העליון דמלך הח' מקור התיקון) א"כ הרי הוא גבוה מבחי' התווה והתיקון כו' וזהו שהי' יוסף דוקא פותר חלומות לפי שהחלומות שבזמן הגלות שרשם בעיגולים ומקיפים דתווה שיכול להיות שם ב' הפכים כו' וענין פתרון החלומות הוא שהולכים אחר הפה דיוסף דוקא להיותו שרש ומקור דבחי' התיקון שהוא מלך הח' הדר' שלהיותו גבוה הרבה מבחי' התווה והתיקון ע"כ היה יכול לתקן החלומות ששרשם במקיפים דתווה לפתור אותם לנכון דהיינו שע"י הפתרון היה מעלה אותם ומברר"י בחבור וסדר טוב להיות כל אחד על מקומו ענין אמת ולא יהיה ב' הפכים כלל כמו צירופי אותיות שהמה מבולבלים

ביותר יכול החכם הגדול ששכלו למעלה משכל הגנוז בצירופים הללו לעשות סדר טוב ונכון בשינוי אופני הצירופים שיהיו מסודרים באופן שיגלה תכלית הכוונה הטובה שבהם כו' ודל':

(ד) וזהו ענין פתרון החלומות שהולכים אחר הפה שהוא היודע לתקן ולעשות צירופים חדשים בכל ענין החלום לתבר כל ההפכים שבחלום שיהיה כל אחד על מקומו עד שכמו שיפתור אותו בפה כן יהיה אם לטוב או לרע להיות שרש הפה דפותר הוא במקור התיקון שלמעלה משרש החלומות ע"כ יכול כחחו לפתור החלום באופן שירצה לטוב ורע' כו' וזהו שה' יוסף פותר חלומות לשר המשקים ולשר האופים וכאשר פתר כן היה לזה לטוב ולזה לרע כו' מפני שכל החלומות הולכין אחר הפה של הפותר שהוא בחי' יוסף דוקא להיותו למעלה מבחי' התווה והתיקון כו' ע"כ יכול להעלות לאותיות דחלום ולהביאם למעלה לעשות בהם חיבור וקשר ליחד כל ההפכים באופן שיהיה מוכשר ונכון ע"פ קו המדה דוקא שמודד ושוקל שיהיה הכל במדה נכונה כפי הצריך לענין הברור והתיקון דשם מ"ה שמברר לבין' דתווה ע"ד דוגמא ממה שאנו רואים בבחי' התיקון דשם מ"ה בתו" שאלו שנתן במדה ושיעור בכל המצות כמו תפילין בדי' כתיים ול"ב חוטי ציצית' כו' וכן בסו"מ דל"ת בדקדוקי' שונים באיסור והיתר טמא וטהור כשר ופסול חייב זכאי כו' אע"פ שזהו הכל ענין ואופן הברור דשם מ"ה דחכמה שמברר לבין' דנוגה כו' אבל זהו גופא למה אופן הברור כך וכך ולא באופן אחר לגמרי כודאי בהכרח לומר שכבר הוברר החכמה הזאת דשם מ"ה דתורה' בבחי' החכמה הקדומה שיהיה אופן החכמה דתורה בברור כך ולא כך במידה' ושיעור כמו מי מדד בשעלו מיס' כו' וכן ענין איה סופר איה שוקל' כו' כמו שוקל במאזנים בכח החכמה העצמיות איך יהיה גילוי אופן השכל בדבר מה לתקנו אם כך או כך עד שהוברר בכח החכמה שיהיה מציאת השכל לתקן הדבר באופן כך וכך דוקא שזהו הנק' חכמה ושכל ברור מכבר שכבר הוברר ונשקל בכח ומקור החכמה שאין להוסיף ולגרוע עליו כלל כך חכמה דתורה ברורה' מכח החכמה דעצמות והוא שנק' מתקלא וקו המדה' כמ"ש כל אמרת אלוה צרופה' אל תוסף כו' (וכמ"כ בענין המדידה במע"ב בשמים וארץ וכל אשר בהם בחלקי דצח"מ וכל העולמות העליונים הרוחניים כמלאכים דבי"ע בדקדוק אופן ציורם כמו שש כנפים לאחד' והחיות בציורם כמו קרסולי ושוקי החיות' עד ציור אופן כל הברואים למטה בחלק החי למיניהם בהמה בדי' רגלים ועוף בדי' רגלים וציור אדם וציור הארץ וכי' אופן מדידת כל הציור' כו' הכל היה בכח החכמה שקדמה לחכמה דמע"ב שכולם בחכמה עשית' וכן מי מדד בשעלו מים כו' ע"ד הנ"ל בחכמה שבתורה באופן התיקון שבחכמה אתברירו' שיש לכל זה מקור מיוחד שנברר מכבר כו' ודל'). וכך יובן גם כאן בענין פתרון חלומות דאיך שיהיה אופן התיקון בצירופים זרים דלבוש שק דחלומות שנפל מבחי' התווה כנ"ל זהו מכבר הוברר במקור החכמה בבחי' קו המדה שנק' מקור התיקון דשם מ"ה וזהו בחי' מלך הח' הדר כנ"ל שהוא בחי' יוסף

צ"ע שהיה יודע איך לתקן הצירופים הללו' (שהוא בחי' החלומות בשינה דגלות השכינה כו' ודל'). וזהו בן פורת יוסף אותיות' תופר ואותיות פותר זהכל א' דהנה מבואר למעלה דפותר החלומות היינו שמחבר ומקשר כל ההפכים שנמצאו שיהיה בסדר נכון שישכנו יחדיו ע"פ מדה נכונה ממאמר קו המדה (כמו בחי' מתקלא הנ"ל בחלומות' ומדידת העולמות ונבראים שנבנו בקו המדה כנ"ל) וזהו הנק' ג"כ תופר כמו התופר בחוט לבגד שנחתך לכמה חתיכות קטנות וכחוט התפירה מחברם יחד באופן מתוקן ללבוש כפי המדה הצריכה דוקא כו' וכך הוא ממש ענין החבור בפתרון החלומות שמיחד את הנפרד כנ"ל ודל' ומה שנק' בן פורת כו' שהוא אותיות פותר הענין הוא דעיקר ענין הפתרון בחלומות הוא שמעלה אותם הצירופים למעלה משרשם הרבה ששם דוקא יכול לתקנם ולחברם כנ"ל. אך להיות שממנו דוקא יבא שרש בחי' התיקון שלמטה שהוא בא בחינת ריבוי ההתחלקות האורות בכלים מכלים שונים (מצד ריבוי ההתחלקות כידוע) ע"כ נק' פורת לשון פרה ורבה' כמו ופרינו בארץ' דהיינו שמפרה ומרבה את האורות בכלים רבים לאין שיעור כמו ענין פור' שמוליד לאין שיעור כו' כך בחי' יוסף שהוא צ"ע כמו שהוא בשרשו למעלה ממש במקור התיקון נק' פותר חלומות או תופר ומה שבא מזה דוקא לאופן התיקון דשם מ"ה דחכמה למטה לברר לבחי' בי' דתווה בריבוא רבבות התחלקות לאין שיעור נק' פורת שמפליא' להרבות האוי"כ עד אין קץ כו' ודל'. וזהו הטעם לקריאת שמו יוסף כמ"ש בן פורת יוסף לפי שלשון יוסף ביד ענין להבא שתמיד יוסף האור והשפע בהוספה רבה וריבוי גדול שזהו מה שהוא תמיד מוסיף השפע בריבוי התחלקות או"כ עד אין קץ כו' (וכמו יוסף ה' עליכם' אלף פעמים כו' וכן יוסף ה' עליכם ועל בניכם' כו' שזהו בחי' צ"ע דאור זרוע בתמידות לצ"ע בכל דור בנשי' להוסיף ולהגדיל האור בריבוי התחלקות לאין קץ כו' ודל'). וזהו ג"כ הטעם שהי' יוסף יפה תואר ויפה מראה' כי ידוע בענין יפה תואר' ויפה מראה שזהו ציור התמונה בכלים ואברים במזיגה נכונה מאד לא יוסיף ולא יגרע מכפי הצריך לענין יופי התואר נק' יפה תואר וטוב המזיגה וההתחלקות בגוונין ומראות דלבן ואדום וירוק שעירובם מתחברים יחד באופן נאה מאד לפי הצריך לתכלית יופי המראה זהו נק' יפה מראה במזיגה יפה בגוונין ולמעלה היינו בחינת התיקון שבא במזיגה יפה ומדה נכונה בין באורות שנק' גוונין ומראות חג"ת ופרטיהם שנק' יפה מראה וכן בכלים שנק' תואר שגם בהם יש מדה ומזיגה יפה שנק' יפה תואר כו' (וכמו בתו"מ שנק' או"כ שבאים ע"פ שם מ"ה התיקון הכל במדה ומזיגה יפה נק' כנ"ל יפ"ת' וכן ישראל אשר בך אתפאר' וכחי' המשפיע דתו"מ לכנ"ל שהוא בחי' יוסף צ"ע נק' יפ"ת ויפ"מ והוא מצד שרשו במקור דתיקון שנק' מלך הח' כו' כנ"ל שממנו נמצא שרש התיקון למטה להיות אופן המדידה הנכונה באוי"כ במזיגה יפה בתואר ובמראה הכל לפי החכ' הקדומה שנמאמר קו המדה כו' ע"כ נק' יפ"מ ודל'). וככל הנ"ל יובן שרש בחי' יוסף ומעלתו הנבדל בערך על השבטים גם על האבות (שהרי

יעקב השתחוה על ראש המטה³¹ שחלק כבוד למלכות דיוסף שהוא מלך הח' מקור התיקון דיעקב כו') שמצד שרשו במקור דתיקון ותוהו כנ"ל. ע"כ לא היה יוסף רועה צאן כלל כאבות שנק' רועים שרועים ומפרנסים לנשי' שנק' צאן³² שהוא בחי' התיקון כידוע בחג"ת דאבות כו' וכש"כ השבטים שהן בבחי' עולם הבריאה כו' כנ"ל כי יוסף היה למעלה מבחי' התיקון והוא מלך הח' רק שממנו נמצא שרש לבחי' התיקון וע"כ היה פותר חלומות ותוהו כנ"ל וזהו שהי' טרוד גדול בצירופים זרים בבחי' חושבני' כנ"ל בטרדא רבה ועצומה מאד בעסק העבודה בבית ושדה וגם בהיותו מלך ומושל ומשביר לכל הארץ ולא הפסיק לו דביקתו האמיתית כמו שהוא למעלה ממש שלא היה כזה באבות³³ שהיו מרכבה בבחי' האצ"י ממש כנ"ל מטעם כל הנ"ל וד"ל:

(ה)³⁴ והנה להבין ולהשכיל מכל הנ"ל בבחי' יוסף שהיה מרכבה למעלה והיה טרוד גדול בעסקים גדולים ופרטים רבים ולא היו מבלבלים דביקתו למעלה כלל מטעם הנ"ל שהיה שרשו בשרש התיקון דמלך הח' ע"כ היה פותר חלומות כו'. הנה יובן כ"ז בתוס' ביאור למעלה מעלה ג"כ והוא בבחי' מהו"ע אור א"ס ב"ה ממש דגם שאין לו גוף³⁵ ואין לו דמות הגוף כו' כי לא אדם הוא³⁶ כו' וכמ"ש כי לא ראיתם כל תמונה³⁷ כו' עכ"ז הרי בצלם אלקים עשה את האדם³⁸ ודברה תורה³⁹ כו' לזאת ודאי יש בדוגמא דלמטה בחי' יוסף צ"ע הנ"ל גם למעלה מעלה כמ"ש כי צדיק ה"י כו' והוא שאמר אור זרוע לצדיק⁴⁰ שהוא צ"ע ממש דהיינו בחי' סוכ"ע הכללי שלמעלה מכל ההשתלשלות דקרו"ח כו' כידוע דעצמות אוא"ס ממש שלפני הצמצום הראשון שנק' מקו"פ וחלל ריקו"י כו' היה פשוט בתכלית הפשיטות ומובדל בערך לגמרי מהיות גם בחי' מקור למקור לכל ההשתלשלות דאב"ע ואף גם כי כל האור והשפע הנמשך להיות מקור להשתלשלות דע"ס או"כ אינו בא רק ע"י בחי' אותיות דעצמות המאציל ששרשם באותיות דטה"ע דגליף גליפו"י כו' כמו ע"י אותיות דשם ע"ב נמשך מקור להאציל לאור החכ' וכמ"כ יש אותיות דשם אהי' להאציל לאור הכתר שהוא הרצון⁴¹ וכה"ג לכל האורות דאצ"י וגם למע' מז האצילות בראשית המשכת הקרו"ח כו' שנק' א"ק כו' עכ"ז הרי מהות ועצמות המאציל הוא מרומם ומובדל למעלה מעלה גם מבחי' אותיות כי בחי' האותיות אינו רק בחי' גילוי ההעלם מהעצמו' בבחי' פרט כמו אותיות גילוי הרצון ואותיות גילוי השכל כו' דכלא ממש חשיב כו' וד"ל. אך הנה עכ"ז אנו רואים שיש בחי' ירידה והמשכה והתלבשות מעצמות א"ס כ"ה בהשתלשלות העולמות בבחי' כללות עכ"פ ע"ד שהוא נתפס ומלוכש בזה ממש כו'. והוא הנק' בחינת מחשבה א' הכללית שאנו אומרים שבמחשבה א' הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א'⁴² דענין צופה ומביט זהו בחינת אותיות המחשבה דוקא כמו שאדם צופה ומביט במחשבתו על כללית מעשה הבנין מראשו לסופו שנסקר אצלו באותיות המחשבה בסקירה א'. כך כללות כל הדורות העליוני' ותחתונים מראשית הקרו"ח עד סופו בכל שית אלפי שנינו' ואלף ה' כו'

נסקר הכל באותיות מח' חכמתו ית' בסקירה א' ממש שזהו בהכרח שנתפס במחשבה זו הכללית כי הרי ממנו הכל נמצאו ואין לך דבר חוץ מעצמו ית' כמ"ש כי ממך הכל⁴³ כו' ועמך מקור כל החיים העליונים והתחתונים רק שנמשך ממנו אחר הצמצום הראשון שנק' מקו"פ וחלל כו' שנתעלם תחלה אור העצמות ונשאר רק רושם הארה בעלמא דקרו"ח כו' שאל"כ היה הכל בבחי' א"ס ממש כידוע. וא"כ לפ"ז מוכרח לומר דמה שצופה ומביט לכללות הכל בסקירה אחת זהו כמו עד"מ באדם למטה שבידיעת עצמו שצופה במחשבה על כל עצמות שלו מראשו לרגלו נסקר אצלו בסקירה אחת בבת אחת מבלי קדימה לאחד על זולתו שלא בסדר והדרגה מראשו לרגלו או מתחלת רצונו לסוף מעשה אלא הכל כאחד והוא מה שיש בכח הנפש להרגיש א"ע הרגשה כללית מכללות חיות הנפש בגוף מראש לרגל בסקירה אחת כו'. וכך יובן למעלה מעלה שבידיעת עצמו ית' ידע"י ומביט כללות כל ההשתלשלות דאב"ע מריש כל דרגין שלפני האצ"י עד סוף הכל כולו נסקר בסקירה אחת ממש מבלי קדימה מראש לסוף כלל אלא ראש וסוף כאחד (וזהו ברוך שאמר במחשבה אחת⁴⁴ בבחי' מקיף כללי כמח' עיגולי⁴⁵ שתופסת בכללי' בסקירה אחת) והיה העולם בכללו (וכמו בכל ר"ה שמתחדש חידוש כללי ממקור תחלת הרצון שבמחשבה הא' כו' אומר זה היום⁴⁶ תחלת מעשיך שכולל הכל זכרון ליום ראשון שהוא בחי' מחשבה הכללית הנ"ל וע"כ אומר כל היצור⁴⁷ לא נכחד כו' מי לא נפקד כו' שכולם עולים במחשבה הכללית ווי"ש אתה זוכר⁴⁸ כו' ופוקד כל יצורי קדם שעלו במחשבה הקדומה ואין פרט נבדל מן הכלל מאחר שממנו יצא בגילוי והתחלקות לבד כו'). אך הנה לפי זה בהכרח לומר שהוא ית' נתפס במח' כללית זאת אחר שזהו כמו ענין⁴⁹ ידיעת עצמו באדם שנתפס בהרגשה זו הכללית כו' ובאמת הרי אמר אנת הוא עילאה⁵⁰ כו' סדכ"ס למתב"כ⁵¹ דמשמע אפי' מח' הכללית אינה תופס מקום בעצמות כלל כי כלא תשיב ממש ואע"ג דתפיס בכ"ע למדתב"כ⁵² וכמאמר הוא מקומו של עולם⁵³ ואין העולם מקומו כלל אפי' מח' הכללית הנ"ל והשכל מחייב כך מאחר שגם מחשבה זו בגדר שפע באה בדרך כלל עכ"פ שהוא כללות ההשתלשלות שיש לו ראש וסוף עכ"פ והוא עצמו ית' מובדל ומרומם לבדו כו' למעלה מבחי' ראש וסוף שאין לו תחלה ואין לו תכלה כו' כידוע וא"כ מה שמתצמצם המחשבה כללית להיות צופה ומביט לכל הדורות כו' ודאי שאינו נתפס בזה כלל וכלל שלא כמשל בידיעת עצמו הנ"ל לפי שאין ערך כלל בין ידיעה שיודע לכל ההשתלשלות לידיעת עצמו ממש שהוא בבחי' א"ס ממש ומה שנמשך מאתו הכל אינו רק ע"י צמצום אור העצמות לגמרי כנ"ל וד"ל:

(ו) והנה ראה ברורה לזה הוא ממה שמצינו במ"ש מי כהו"י אלקינו המגביהו לשבת המשפילי⁵⁴ לראות בשמים ובארץ כו' וכן אמר משמים הביט ה"י⁵⁵ ראה את כל בני האדם ממכון שבתו⁵⁶ השגיח על כל יושבי הארץ היוצר יחד לבם⁵⁷ המבין אל כל מעשיהם שהרי יש כאן שני הפכים בנושא אחד ממש דאם מגביהו לשבת למעלה מעלה בבחי'

מובדל ומרומם לבדו מכל ההשתלשלות כו' ע"כ יכול להיות דבר והפוכו שיהיה נתפס בכל עלמין בכלל וגם בפרט דוקא ולמדתב"כ וז"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' פ"י כ"י לא כמחשבת אדם שנתפס בה בכלל ובפרט ולא יכול לפשוט א"ע לכך אי אפשר להיות בכלל ובפרט כאחד ולהיות נתפס ואינו נתפס כלל כו' אבל מחשבותי אינו כמחשבותיכם שאינו נתפס כלל במחשבה הכללית והפרטית ושניהם שוין וע"כ יכול להיות נתפס ואינו נתפס כאחד ממש ולא כמו שאדם פושט ולובש וחוזר ופושט שבשעה שלובש הלבוש נתפס בו אלא לא נתפס כלל גם בהיותו מלובש במחשבה גם כמחשבה הפרטית בהשגחה האלקית על כל כו' כמו המבין אל כל מעשיהם או לזון ולפרנס לכל בשר כו' זודאי גם זה אמת שנתפס בכל פרט ולא יחשב מחשבה זו הפרטית כדבר מחשבה זרה באדם ח"ו כי ממך הכל כתיב ואין לך דבר חוץ ממנו וא"כ גם מחשבה שמשגיח בפרטי פרטיות בכל חי ומח' העצמית כאחד שע"כ אמר כי לא מחשבותי כו' דלא כמחשבת אדם שהוא חושב דבר חוץ ממנו ונחשב כור אצלו ולא כן מחשבותי כו' שמיוחדים בעצמותו כי ממנו הכל בכלל ובפרט ועכ"ז אינו נתפס במח' הכללית ופרטית ושניהם אמת כנ"ל וד"ל:

(ז) והנה ע"ד כ"ז יובן ג"כ ענין ובחי' יוסף צ"ע למעלה מעלה בעצמות אין סוף ב"ה כמו שהיה יוסף למטה שהיה טרוד גדול מאד בטרדות עצומות בעומק ההשגחה פרטית בבית ושדה וכנ"י בעניני הנהגות המלוכה על כל יושבי הארץ ועכ"ז לא היה לו מזה שום בלבול כלל לעוצם הדביקות שלו למעלה כנ"ל לפי שהיה יוסף בחי' מרכבה לעצמות אא"ס ב"ה דלמתב"כ אפילו מחשבה הכללית שאינו נתפס מקום כלל והיה נשמת יוסף כלולה מבחי' מחשבה כללית שצופה ומביט בסקירה אחת כו' שזהו בחי' סוכ"ע הכללי ועכ"ז היה יכול להשגיח למטה בפרטי פרטיות ואין זה ב' הפכים כלל מטעם הנ"ל וד"ל. וכך הוא למעלה בעצמות א"ס שמלובש במח' הכללית ומשגיח על כל פרט ונק' מלך הגוים כמ"ש מלך אלהים על גוים" כו' כמו שהי' יוסף משכיר בר ומושל על כל כו' דהיינו בהשגחה עמוקה בפרטות דוקא על כל מלכי האדמה כו' וכמזלות ודצח"מ ועכ"ז הרי הוא בבחי' א"ס כמו שהוא ואינו נתפס כלל כמאמר איהו תפיס בכל עלמין ולמדתב"כ אפי' מחשבה הכללית כו' וכמו שהיה יוסף מלך על כל הגוים בטרדא רבה והיה מרכבה ממש לבחי' צ"ע שהוא עצמות א"ס כשיוורד ומתלבש להשפיע במחשבה כללית ופרטית כנ"ל וד"ל. והו"י שהיה יוסף מלך על כל מצרים בטרדה רבה ביותר ובהשגחה פרטית והיה מרכבה למעלה ולא היה זה אצלו ב' הפכים כלל לפי שלא היה נתפס מקום אצלו כלל (להיותו מרכבה לבחי' סוכ"ע הכללי דאצי' ועשי' שוין שפ"י מאחר שמקיף לד' עולמות בשוה מראש לטוף כא' ומה גם למעלה ממח' הכללית דלמתב"כ) ע"כ לא היה צריך להפשיט א"ע מטרדות העולם לבא בבחי' ביטול העצמי לאין כי גם בהיותו מלובש בטרדות העולם אינו נתפס בהם כלל כנ"ל בפ"י כי לא מחשבותי כו' משא"כ בחי' השכטים שהי' בכריאה שלאחר מסך המבדיל בין אצי' לבריאה"י היו צריכים לבא

ורוממות המקיף הכללי שהוא מחשבה הכללית שסוקר הכל בסקירה אחת לראש וסוף כאחד כו' האידי' יכול להיות שבשעה זו עצמו שמגביהי לשבת כנ"ל הוא משפיל את עצמו לראות ולהשגיח בהשגחה פרטית למטה מטה על כל הברואים ממש וכן מ"ש משמים שהוא מחשבה הכללית בחי' סוכ"ע הכללי הנ"ל הביט ה' וראה בהשגחה פרטית על כל בני האדם כמ"ש עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם כו' ממכון שבתו ברוממות דמחשבה העצמית משגיח על כל וכן מ"ש שיוצר יחד בכללות כולם לבם ומבין ומשגיח בפרטיות אל כל מעשיהם שכל זה הוא דבר והפוכו ממש שאם מרומם ומובדל הוא שראש וסוף שוין שם איך יצמצם את עצמו בכל פרט ופרט בכל נברא דאם נסקרים הכל בסקירה אחת הרי אין תופסים מקום כלל וכלל וא"כ א"ך הוא משגיח בכל פרטי פרטיהם הרי כל אחד ואחד תופס מקום בפ"ע שזהו ב' הפכים ממש. אך הענין הוא דשניהם אמת והא בהא תליא דוקא דהיא הנותנת משום דמגביהי לשבת ע"כ משפילי לראות בהשגחה פרטיות וכן משמים הביט כו' כנ"ל להיות שאם היה בחי' מחשבה הכללית הנ"ל תופס מקום אצלו ית' והיה נתפס בה עכ"פ אז לא היה יכול להיות שיוכל להיות השגחה פרטית שיתפס מחשבה בכל פרט ופרט שזהו כדבר והפוכו (כמו באדם התחתון כשמרגיש את עצמו בכלל אי אפשר שירגיש בפרט אע"פ שהפרט יצא מן הכלל ואם באה מחשבה בפרט באכר אחד לא יהיה אז הרגשה בכללית שא"א להיות מחשבה כללית ופרטית כאחת ממש) אבל באמת הרי אמר דלמתב"כ אפי' מח' הכללית שאינו נתפס בה כלל משום דכלא חשיבי ממש לגבי עצמות אא"ס שנבדל בערך גם מבחי' אותיות כנ"ל א"כ יכול להיות דבר והפוכו דוקא שבשעה ורגעי' שסוקר הכל כאחד במח' הכללית הנ"ל אז הוא משפיל את עצמו להשגיח בכל פרט ופרט ואינו נתפס כלל בהשגחה פרטית זו ולא נחשב למאומה כמו שלא נתפס במחשבה הכללית משום דכלל עם הפרט שניהם שוין לפני העצמות מאחר שהוא מובדל ומושלל גם מכל בחי' מקור למקור להשתלשלות בכלל ובפרט כנ"ל א"כ ידיעה כללית וידיעה פרטית כאחד באים אצלו בשוה ממש וד"ל. וז"ש המגביהי ביו"ד דחכ' בראש ומשפילי ביו"ד דחכ' בסוף בפרטית הכל כאחד להיותו למעלה מבחי' ראש וסוף כלל ופרט כו' וכן מ"ש משמים הביט וראה את כל בני האדם בהשגחה פרטית כו' וד"ל ועכ"ז הרי אמר איהו תפיס בכל עלמין רק דלמדתב"כ כו' וזהו דבר והפוכו אם תפיס בכל עלמין למה דלמדתב"כ א"כ נתפס ואינו נתפס ב' הפכים כאחד וכן ענין הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כלל לפי שגם זה אמת דאיהו ממש תפיס בכ"ע גם במח' הפרטית בפרטי השגחת הברואים על כל חלקי דצח"מ דעשי' עד שנחשב בחי' פרטיות מחשבה והבטה זו לבחי' יש ודבר מה שתופס מקום ונתפס בה כל פרט כו' וכ"ש במח' הכללית שנתפס בה בתחלה ואח"כ נתחלקה בפרטיות ועכ"ז הרי גם המחשבה הכללית כלא חשיבא שאינה רק סקירה אחת ולמתב"כ כנ"ל וגם זה אמת ואין זה דבר והפוכו כלל וכלל מטעם הנ"ל להיות הוא ית'

בבחי" ביטול היש בהפשטות הגשמיות תחלה ואז היו יכולים לעלות באצי" כמ"ש ששם עלו כו' וע"כ היו רועי צאן שלא יכלבלו לדכיות שלהם טרדות העולם להיותם באצי" שמוסתר בבריאה כו' אבל יוסף היה שרשו במקור הכללי שלמעלה מאצי" ובריאה כנ"ל ובוז יתרון מעלתו גם על האבות שהיו מרכבה באצי" ממש ועכ"ז היו רועי צאן ולא רצו בטרדות העולם (אע"פ שאין המסך מבדילי להם כלל וכמ"ש במ"א שזהו מ"ש אלה הגבורים" כו' בלא לב ולבי" שניהם שוין כמו אם זכרתיך על יצועי" בבחי" הקטנות והו' כמו באשמורות בק"ש במס"נ ממש בשוה שאין קטנות וגדלות המוחין שייך רק בביטול היש לאין לעלות מבריאה לאצי" כו' אבל באצי" עצמו שוין קטנות וגדלות בלא לב" זהו כמו בלב כו' מטעם הנ"ל דאין העולם תופס מקום כלל אחר שאין הצמצום מסתיר כלל עד שיהיה צריך להפשיט א"ע כו') להיות מבואר למעלה בשרש יוסף שהיה מבחי" מלך הח' כו' שלמעלה מבחי" התווה והתיקון שבכחו יכול לתקן צירופים זרים דתווה להביאם למעלה מעלה מבחי" שרש דתווה ולעשות בהם שרש ומקור לבחי" התיקון דהיינו איך שיהיה אופן וסדר הצירופים בתבור וקשר דכל ההפכים שיבא כאחד על מקומו כו' שזהו ענין פתרון החלומות שכאשר פתר בפה אופן הצירופים כן היה התיקון בחלומות דתווה שנמצא ממנו מקור לבחינת התיקון דאצי" שיהיה אופן התיקון דמ"ה לב"ן כו' כנ"ל ובוז היה יתרון מעלתו הרבה גם מן האבות ונק' פותר ותופר כי האבות היו רק בבחי" התיקון דאצי" בג' קווין דאצי" שמהם יצאו השבטים בבריאה ג"כ בבחי" התיקון בציור אדם ברמ"ה אברים שזהו לאחר שנעשה ונגמר בחי" התיקון שהוא למדוד האורות בכלים מכלים שונים כמו שידוע בסדר בציור מעמד ומצב השבטים בציור קומת אדם כמו שבטים האחרונים גד ואשר" ג' גדוד כו' והוא יגד עקב" אשר טובל בשמן רגליו" שהן ב' רגלים דימין ושמאל" וחולון ויששכר תרין ירכי" דכתי' כובולון וירכתו על צידו" כו' ובבנימין אמר וכין כתיפיו שכ"י וכה"ג להיותם בבחי" אדם כדוגמא לאדם העליון דאצי" שהן האבות שהוא לאחר שכבר נמדדו האורות בכלים בבחי" י"ב ג"א" באצי" ובבריאה אבל בחי" יוסף היה מקור הראשון שלמעלה מתווה ותיקון דמשם נמצא שרש ומקור לסדר מדידה זו דאורות וכלים דתיקון דאצי" כנ"ל וד"ל. ומזה הטעם יובן יותר מה שלא היה מבלבל אותו טרדות צירופים זרים דעולם הזה שהן בחינת החלומות דתווה מאחר שהיה יודע בשרש ומקור התיקון שלהם למעלה שנק' תופר ופותר כו' כנ"ל א"כ איך יכלבלו אותו מכמו שהוא במקורו בבחי" מלך הח' (שהוא שם מ"ה החדש" דא"ק כו') אחר שהוא למעלה מהם המתקן אותם כו' וד"ל. ובכל זה יובן מה שכל עליות דיוסף היה דוקא ע"י פתרון החלומות כי זהו שרשו במקור התיקון בבחי" התווה שמשם נמשך וירד בצירופים זרים ומבולבלים דחלומות שנק' קדרות ולבוש שק כנ"ל. אך השבטים שנאו אותו ביותר על דבר החלומות שלו וקראוהו בעל החלומות" כו' כי שרש השבטים בעולם הבריאה ב"ב ג"א דו"ק דבריאה שלמטה הרבה מבחי" יוסף שהיה למעלה מבחי" התווה שלזה נק' פותר חלומות

והם קראוהו בעל החלומות שהיו סבורים שהוא בבחי" ירידה ונפילה דניצוצות דתווה שנתלבשו בחלומות והם היו מבחינת התיקון דבריאה עכ"פ ע"כ שנאו אותו מאד והיה אצלם בפחיתת הערך לקרותו בעל החלומות שלמטה בנפילה שנק' לבוש שק שע"ז אמר החלומות שוא ידברו" שהן שוא דק"נ וכזב ושקר שרשו וטעו מאד בזה כי באמת היה בעל החלומות שלמעלה בבחי" המקור לתיקון לחלומות דאורות דתווה עצמו שהוא מלך הח' הנ"ל" שמתקן לז"מ דתווה להיותו למעלה מהם הרבה כידוע וד"ל:

(ח) וזהו הטעם שלא הכירו השבטים ליוסף שהוא עברי כשהיה מלך על כל מצרים והיו סבורים שהוא מצרי גמור וזה פלא גדול על נשמות גבוהות כמו השבטים שהיו מרכבה לז"ק דבריאה (ואמרו כך אין בלבנו אלא אחד שזהו יח"ת דמל' בבי"ע כידוע) איך לא השיגו בנשמתו שהוא עברי עכ"פ ולא מצרי. אך הענין הוא מטעם הנ"ל שמצד עוצם התרחקותם כ"כ ממעלת ומדריגת יוסף (שהיה למעלה גם מז"מ דתווה והם היו למטה מתיקון דאצי" כנ"ל) ע"כ לא השיגוהו כלל וכלל כי נבדל היה ומרומם מערכם בתכלית ואדרבה היו סבורים שהוא מצרי להיותו מלך על גוים בטרדה רבה שסוכל כמה הפכים שאי אפשר שיהיה עברי הרי בהיות החלומות שהן צירופים הזרים דעוה"ז בלא בחי" התיקון עדיין הרי נק' לבוש שק ממש להסתיר אור האלקי לגמרי ואיך יהיה דבוק למעלה באלקים חיים שמפני זה היו הם"י רועי צאן כנ"ל וע"כ היו סבורים שהוא מצרי ממש שהוא מק"נ ממש שנפל שם מבחי" התווה כידוע אבל הם טעו בזה מאד מצד התרחקם ממעלת ומדריגת יוסף כי לא היה נשמתו בצירופים זרים דחלומות עצמן שלמטה אלא היה נשמתו הרבה למעלה גם מז"מ דתווה עצמן דהיינו למעלה משרש החלומות בבחי" התווה עצמו שהוא מלך הח' הדר שמתקן אותם ונק' פותר חלומות ע"כ לא הכירוהו השבטים והיו סבורים שהוא מצרי ומלך על מצרים כפרעה שהוא מל"י דק"נ כמ"ש כי כמוך כפרעה" וד"ל. ובכ"ז יובן ענין החלומות דיוסף עצמו שראה מה שעתיד להיות מלך ואחיו ואביו ישתחו לו כמ"ש השמש והירח כו' ואביו שמר את הדבר" (כמ"ש לעיל כפ' וישב" כענין מאלמים כו') כי הנה מה שהיה פותר חלומות במצרים זה היה בסוד גלות יוסף בק"נ כמ"ש ויוסף הורד מצרימה" כו' וגם בק"נ בעה"ד טו"ר היה פותר חלומות דתווה שבתערובות טו"ר וכאשר פתר כן היה להבדיל האמת מן השקר והטוב מן הרע להעמיד לכל אחד ואחד על מקומו כמו לשר המשקים טוב פתר שהיה מסטרא דטוב ע"כ ראה גפן וג' שריגים שהן ג' אבות כמ"ש בזהר" ושר האופים שהיה בסט' דרע פתר לרע כו' וכן בחלום פרעה מל' דק"נ היה טו"ר בחלומות ז' פרות טובות וז' פרות רעות וז' שנים טובות וז' פרות רעות וז' שנים רעות כו' וכ"ז בתערובות טו"ר שנפלו למטה מאד אבל בחלומות שחלב בעצמו בהיותו למעלה במקורו ושרשו בשם מ"ה החדש כו' שלפני התווה והתיקון שם יכול להיות

יוסף כו' ויעל כו' וירא אליו שיוסף הוא שנתגלה אל יעקב וא"כ גם מה שאמר ויפול על צואריו קאי על יוסף דקאי אדסמך ליה וירא אליו כו' דיוסף הוא שנתראה אל יעקב ויפול על צואר יעקב ויבך עליו כו' כי שרש יוסף היה במדריגה גבוה מאד נעלה הרבה מיעקב כנ"ל שהיה במקור דבחי' התיקון דיעקב ע"כ אמר שיוסף השפיל את עצמו ממקומו העליון להיות מתגלה ליעקב וי"ש וירא אליו כו' ויפול על צואריו כו' להמשיך ליעקב ממקור הרחמים הרבים העליונים שבבחי' מקיף הכללי הנ"ל שיבא בגילוי במדת ת"ת דיעקב שיהיה נק' נחלה בלי מצרים כלל כו' וד"ל ומ"ש ויאסור יוסף מרכבתו לקראת ישראל אביו כו' שמובן מזה שהיה יוסף עולה לקבל פני אביו כתלמיד לרבו כו' הענין הוא מצד ירידה והתלבשות יוסף בק"נ דמצרים להיות מלך על גוים (כמו הקב"ה בגלות שנק' מלך הגוים כו') היה צריך לעלות במרכבתו לקראת ישראל אביו שהוא בבחי' התיקון דאצי' אבל בחי' מרכבה דיוסף היה למעלה ממדריגה דיעקב ע"כ אסר מרכבתו להעלות כו"ל לקראת ישראל כדי שיוכל להיות כח ועוז בישראל לתקן לעה"ד טו"ר ע"י תו"מ שישאל עושים בגלות וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל וד"ל. וזהו שאמר יוסף לאחיו אל תעצבו כו' כי למחיה שלחני אלקים לפניכם כי זה שנתיב"י כו' וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה כו' וגם אחרי מות יעקב אמר להם אל תיראו כי התחת אלקים אני כו' אלקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב דהנה התורה נצחית היא בכל דור ובכל זמן כידוע והענין הוא כידוע שכנ"י בכל דור ודור נשלח להם בגלות בחי' יוסף צ"ע שז"ש למחיה שלחני אלקים כו' עד לפליטה גדולה להיות שמבואר למעלה בשרש יוסף שהוא במקור של בחי' התיקון דתורה ומצות ובכל דור שישאל עושים תורה ומצות שזהו בבחי' הביטול דק"נ לא היה ביכולתם כלל לעשות בחי' יחוד ע"י המצות באה"ר שלהם אם לא ע"י בחי' יוסף שנשלח בגלות לעזרם כו'. ולהבי"י ביאר הענין הנה יש להקדים תחלה שאי אפשר להיות יחוד ע"י המצות אם לא ביחוד דכ" שמות הוי' ואלקים שזהו בחי' טובב וממלא כידוע והן ע"י ב' מיני אהבות אה"ר ואה"ע ששניהם נולדים מן ההשגה והתבוננות בגדולת ה' ביחוד ע"י יחוד שמהשגה ביחוד בבשכמל"ו שהוא בבחי' ממכ"ע בביטול היש לאין והוא בבחי' אלקים כח הפועל האלקי בנבראים מזה נולד האהבה שנק' אה"ע שמתיישב האור בכלי המוח והלב כידוע ומבחי' יחוד ע"י בהתבוננות דבחי' סוכ"ע בכלל בשמע ישראל כו' נולד בלב בחי' אה"ר שהיא למעלה מן הכלי כו' ואמנם בתכור ב' האהבות הללו ביחוד ע"י יחוד (שזהו בכל נפשך ובכל מאדך) נתחבר ונתייחד ב' שמות דהוי' ואלקים יחד ומזה נעשה יחוד ע"י שבמצות שהוא יחוד קוב"ה ושכינתו טובב וממלא כו' כידוע וד"ל. והנה בזמן הגלות מחמת עוצם הסתר אלקות בנש"י מצד הלחץ ודחק בטרודות הפרנסה וכובד שיעבוד הגלות וכה"ג (לפי שהשכינה בגלות באה"ע) יכול להיות

כל ההפכים יחדיו ישכנו בלי צריך לפתרון לברר בבחי' בירור והבדלה כלל כי כולו אמת גם בדמיון החלום (וכמו בחלום אדברי במראה הנבואה שכולו אמת) (כמו משל הנ"ל בכחות עצם הנפש שמתחלקים בימים ושנים שבכל ימי חייו בטו"ר התנשאות וירידה או רצון ושכל טו"ר וכלול"י כולם בעצם הנפש כהולדו או במותו כו' וד"ל). וזהו מה שהראו לו בחלומו דיוסף שרש בחי' התיקון שהוא מלך הח' מה שאביו ואמו ואחיו גם שהן בבחי' התיקון דאצי' ביי"ב ג"א כו' כידוע שהן משתחווים ליוסף לקבל ממנו שרש ההמשכה להיות בהם כח התיקון כי גם שישאל ויעקב דאצי' וגם השבטים דבריאה כבר הם בבחי' התיקון אבל יוסף שהוא מלך הח' הדר הוא שרש ומקור שממנו יומשך כח בחי' התיקון לתקן לז"מ דתורה כידוע וד"ל. וזהו שראה יוסף השמש וירח (שהן בחי' זר"ני מ"ה וב"ן דאצי') וי"א כוכבים שנק' כוכבי אורי דאצי' טרם באו לבי"ע משתחווים לו שהוא למקור החכ' דתיקון כמו שהוא בעצמות א"ס כנ"ל וד"ל. (וחלום הא' דמאלמים אלומים היה באופן העלאת הביירוים דרפ"ח ע"י שם כ"ן דשבטים מבי"ע בשית אלפי שני עד העוה"כ ולכך לא ראה אביו יעקב שכבר הוא בבחי' התיקון דשם מ"ה דאצי' שגם זה הביטול בהעלאת מ"ן צ"ל בבחי' השתחווה לאלומות יוסף שהיה פותר חלומות דבחי' ב"ן דק"נ בהיותו בשרש התיקון ע"כ היה מברר ומעלה לאלומות שלהם וי"ש ותשתחווה לאלומתי כו' אבל חלום הב' בשמש וירח כו' זה היה בבחי' ההמשכה דשם מ"ה דתיקון דאצי' לברר לבין דנוגה וגם זה ה"י משתחווים לו לקבל ממנו כח ועוז לברר וזהו בכל דור ודור שצ"ע בחי' יוסף נותן כח ועוז לתיקון דתו"מ כו' וד"ל). וכוה יובן מה שארו"ל ע"פ וישתחו ישראל על ראש המטה שחלק כבוד למלכותו כו' (וגם כששמע יוסף בנו בא אצלו נתחזק וישב על המטה שהיתה שלימה כו' לקבל מיוסף כו') פ"י שחלק כבוד למלך הח' מלך הדר כו' שהוא בבחי' יוסף ממש שהי' גבוה מיעקב הרבה בהיותו שרש ומקור לבחי' התיקון דשם מ"ה דישאל ויעקב דאצי' כנ"ל. וזהו וישתחו ישראל העליון בביטול והתכללות כו' (על ראש המטה שהיה שכינה מראשותיו ונכלל גם בחי' המל' בהשתחווה זו). וראי' לזה ממ"ש אלה תולדות יעקב יוסף. ולכאורה עיקר תולדות יעקב היה השבטים אלא זהו מצד השרש של הכח ועוז לתולדות יעקב בע' נפש שלו ביי"ב שבטים בדור אחר דור עד ימיה"מ והעוה"ב הכל ע"י יוסף שהוא שרש ומקור הראשון לבחי' התיקון שלזה נק' בן פורת שמפליא להרבות ולהפירות בריבוי התחלקות דתיקון מפני שהיה פותר ותופר בתיקון דתורה זהכל א' דפורת ותופר ופותר (ופרת ותפר ופתר בלא וא"י הוא בחי' נהר פרת הוא דמעיקראי כו'):

(ט) ויבכ"ן יובן ג"כ מ"ש ויאסור יוסף מרכבתו כו' וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עו"ד. ויש בזה ב' פירושים א' שמ"ש וירא אליו היינו שיעקב נתראה ונתגלה ליוסף והפי' הב' דיוסף הוא שנתראה ונתגלה אל יעקב וכך משמע פשט הענין דקאי אדסמך ליה ויאסור

שלפרקים בעת מן העתים לא יאיר אור הוי' בכנ"י ביחוד דהוי' ואלקי' גם במצות שעושינו מצד שלא יאיר בהם אור התפעלות ב' אהבות דאה"ע ואה"ר הנ"ל לפי שנגרע כח ההשגה וההתבוננות ביחוד"ע ויחוד"ת כנ"ל עד אשר אין בכח השגתם כלל להוליד ב' אהבות הנ"ל ולהיות כן במשך זמן רב בגלות זה האחרון היה ח"ו נפילה גמורה בכנ"י בבחי' פירוד וריחוק גמור מאלקות במיעוט האור מיעוט אחר מיעוט עד שהיה נשכח מנפשם ולבם לגמרי כח השגות אלקות ביחוד"ע ויחוד"ת עד שלא היה נמצא בהם אפי' רושם בעלמא מב' אהבות הנ"ל גם לפרקים כמו כשבת ומועדים מפני כלות כוחם בעצם ח"ו אך כחמלת ה' עליהם ומצד התקשרות אה"ר ואה"ע שמלמעלה למטה כמ"ש אהבת עולם אהבתנו"י כו' שלח לפניכם בחי' יוסף צ"ע להיות לנש"י הנמצאים בכל דור בגופי' למחיה ממש וז"ש יוסף כי למחיה שלחני אלקים לפניכי כו' לשום לכם שארית בארץ דהיינו שבחי' אור הזרוע לצ"ע בנש"י בכל דור הוא למחיה ושארית פליטה בכל משך זמן הגלות כו' שלא ישכח מלבם ונפשם ולא יכלה כחם בעוז ב' אהבות הנ"ל ובהשגות אלקות כיהוד"ע ויחוד"ת כו' והיינו ע"י בחי' אור אה"ר המסותרת שיסודתה בהררי קדש העליון בבחי' פנימי' ועצמות המאציל באה"ר העצמות שמלמעלה למטה ומשם נמשך כח"ו בכל ניצוץ מישראל שיהיה בו בחי' אה"ר עצמית וטבעית שמוטבע ומושרש כמו טבע ממש בנקודת הרצון שלמעלה מן הטעם ודעת ולמעלה מן הלב להיות נכספה וגם כלתה נפשו לידבק בה' אחד ולא יזוז מהתקשרות זאת האמיתית בשום נסיון בעולם כידוע וזאת האה"ר נקי' אהבה המסותרת בעולם ובכח כל אחד ואחד מישראל והיא הכאה מלמעלה מאליה בלי הכנת אדם לפרקים שנתגלה מבחי' העלם בלתי שום הכנת הכלי כו' להיותה למעלה מן הדעת וההשגה דכנ"י ואמנם מסותרת היא בלב דכנ"י וא"צ רק להוציאה מן ההעלם לגלוי וגם זה בא מכח עליון דבחי' צ"ע (שזהו בחי' רוחא דשביק בגוהי"י כו') וע"כ אין לכת אה"ר זאת קץ וגבול ושיעור כלל דהיינו גם במשך זמן רב דגלות בטרודות המכלכלים לנקודת הלב והמוח עכ"ז לא יחשיך אורה כלל וכמ"ש מים רבים לא"י כו' רק שהיא מסותרת מאד ואמנם מיד שתצא מן ההעלם לגילוי יש בכחה הגדול לעורר את האהבה בב' מדריגות דיהוד"ע ויחוד"ת באה"ע ואה"ר שיאירו בתוקף גדול שלא יפול הנופל לעולם וד"ל. וזהו כי למחיה שלחני כו' שנשלח ממקור התיקון ליתן כח ועוז כהמשכות אור אהבה מסותרת בלב כנ"י שתבא מן ההעלם לגילוי וזאת היא עיקר סיבת קיומם וחיותם באור החיים בכל עת מצוא לבא להתפעלות ב' אהבות הנ"ל בהמשך זמן רב בגלות"י ואם לא לזאת האהבה מסותרת שבאה מלמעלה מבחי' יוסף צ"ע היה כבר כלה כחם האלקי' במעט"י זמן כו' וד"ל. וזהו לשום לכם שארית בארץ העליונה שיהיה להם שארית בארץ החיים מבחי' מל' דאצי' וגם להחיות להם"י לפליטה גדולה בימות המשיח"י שאז אמר הגדיל ה' לעשות עם אלה"י וד"ל (וכ"ז מפני שנק' בן פורת פותר ותופר כו'

דגם בגלות השכינה באוה"ע"י שנק' שינה שחולם חלומות בבחי' לבושים זרים דק"י שנפל מבחי' התורה יכול להעלותם ולהביאם בבחי' התיקון כנ"ל וע"כ יש בכח המשכת צ"ע באור הזרוע בנש"י לעורר בהם כח האהבה מסותרת שתצא מן ההעלם שבוה יהיה כח להיות יחוד דמ"ה וב"ן במצות שהן ב' שמות דהוי' ואלקים שהוא בחי' התיקון וד"ל) וזהו לשום לכם שארית בארץ דמ"ה יברר לב"ן ויהיה יחוד עליון בכל עת מצוא וגם לקבל שכר המצות בעוה"ב שזהו שנק' בן פורת (שמפרה ומרבה האורות בכלים לאין שיעור כו') (ומ"ש לפליטה גדולה קאי בימות המשיח (כמשי"ת) דכתי' או אהפוך אל עמי"ם כו' דכמו שהיה יוסף שליט על כל הארץ ומשביר בר לכל עם הארץ בגשמיות כד"י לע"ל ברוחניות החיות האלקי"י להחיות עם רב אוה"ע"י ויהיה נקי' מלך הגוים כו'. ואמנם ישראל יהיה במעלה מרובה עד שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה והוא מה שע"י אור הזרוע לצ"ע כל משך זמן הגלות וריעה זאת היא"י בכח האהבה מסותרת להוליד יחוד"ע כנ"ל הרי עשה פרי מרובה להצמית בכפלי כפלים לאין שיעור מעצם אור הזרוע לצ"ע בנש"י בכל דור כמ"ש וזרעתיה כו"י וכמו שאדם זורע קב כדי להוציא כמה כורים"י דוקא וכמו הלוך ילך כו', בא יבא ברנה נושא אלומותיו"י כו' ונק' ראשית תבואתו"י כו' וז"ש להחיות לכם דוקא לפליטה גדולה דוקא וגם להחיות עם רב ניצוצות דבחי' התורה ששכל אוה"ע"י שיבוררו לעבדו שכם אחד"י כו' וד"ל):

(*) ונכ"ז יובן מ"ש אסף על זמן הגלות רועה ישראל האוינה"י נוהג כצאן יוסף פי' רועה ישראל הוא בחי' מל' שנק' שכינה"י דבגלות שכינה עמה"ם והוא שנק' רועה כמו כרחל שאמר כי רועה היא"י שזן ומפרנס לישראל באה"ר ואמונה פשוטה כו' ואמנם אין עיקר חיותם וקיומם בבחי' שרש ועצמית שיקוים כחם ולא יכלה הוא מ"ש נוהג כצאן יוסף דוקא שהוא המשפיע ומעורר בנש"י בחי' האהבה מסותרת הנ"ל שהיא באה מלמעלה מאליה והוא מבחי' יוסף העליון דוקא שהוא בחי' אור הזרוע לצ"ע בנש"י בכל דור כנ"ל וע"כ אמר נוהג כצאן יוסף דוקא שממנו עיקר ושרש לפרנסת ישראל מרועה ישראל וכמ"ש ביוסף מידי אב"ר יעקב"י משם רועה אבן ישראל שהוא היות יחוד דמ"ה וב"ן"י שנק' אבן ישראל כו' וד"ל (וזהו שחלם יוסף השמש והירח משתחווים לו כו' שהן ב' מדריגות דהוי' ואלקים שמתייחדים בב' אהבות הנ"ל אה"ר ואה"ע שהן משתחווים לקבל מבחי' יוסף שימשיך בהם כח ועוז ליחודם בתמידות כנ"ל וכידוע בזהוה דשמשא וסיהרא היינו הוי' ואלקים שהן זר"י"י דאצי' ושרש יוסף בבחי' מלך הח' הדר שרש ומקור לבחי' התיקון כנ"ל או פי' משתחווים לי בבחי' השתחואה מלמעלה למטה ליתן כח ועוז ליוסף צ"ע בחי' יסוד שיעורר בנש"י לאהבה מסותרת הנ"ל שזהו גילוי דמדריגת יוסף להשפיע במל') וז"ש ואביו שמר את הדבר שמר להבא שיהיה כך לע"ל שיתגלה מדריגת יוסף שנאמר ולא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וירחי"י כו' רק ה' יהיה לך לאור עולם"י (והוא אור הגנוז לצדיקים) לע"ל

שהן מטמוני יוסף שיחגלה לע"ל (כמשי"ת). ואמנם כ"ז הנה דוקא בזמן הגלות בחי' יוסף גבוה מאד נעלה במדריגה ליתן כח ועוז למל' לשום לבני' שארית כארץ מטעם הנ"ל להיותו בבחי' מקור לתיקון כו' אבל בימות המשיח דכתיב ביה ישכיל עבדי' כו' וגבה מאד בפנימי' ועצמות אא"ס שבפנימית הכתר בכלל שזהו בחי' עליות המל' דיהודה למעלה מבח' יוסף המשפיע כו' וכמ"ש בהפטורה דפי' ויגש לקח עץ כו' עד ודוד עבדי נשיא להם לעולם שהוא כתר ש"ט דמשיח' שלמעלה יהיה מעץ אפרים דיוסף צ"ע רק בזמן הגלות בחי' המל' מקבל ובטל ונכלל בבחי' יוסף צ"ע כמ"ש ויגש אלי' יהודה כו' כידוע (כפ' ויגש באריכות). וטעם הדבר ידוע לפי שעכשיו בחי' שם מ"ה דתיקון שהוא בבחי' יוסף מברר לבחי' ב"ן דתוהו שנפל בשבתי"כ כענין החלומות דבזמן הגלות שנק' פותר ותופר כו' כנ"ל וז"ש כי למחיה שלחני אלקים לשום לכם שארית בארץ כנ"ל אבל כאשר כבר יתברר בחי' ב"ן ויעלה לשרשו בבחי' ס"ג דבינה שלמעלה משם מ"ה המברר כו' וכמ"ש א"ח עט"ב כו' אז אין צריך המל' לבחי' יוסף כלל אדרבה יעלה למעלה הימנו כמ"ש וגבה מאד (והוא למעלה גם מבחי' הכללי' ופרטי' הנ"ל והוא בחי' מל' דא"ס עצמו כמו שהוא טרם שבא להיות נק' משפיע בכלל ופרט כו') ואע"פ שיוסף הי' שליט על הארץ מלך על כל הגוים ומשקיף בר לכל עם הארץ בסוד גלות בלבוש שק כו' וכך יהיה לע"ל ברוחני דכתיב מי לא יראך מלך הגוים כו' זהו רק מבחי' מלך הח' הדר שמברר לז"מ דתוהו שהו ע' אוה"ע"י כמ"ש אז אהפוך אל עמים כו' אבל משיח יהיה מלך על ישראל דוקא ולא מלך הגוים משום דשרש ישראל הוא מבחי' מל' דא"ס עצמו שלמעלה גם משם מ"ה החדש דא"ק כו' (וז"ש במשיח חיים נתתי לוי' חיים נצחיים דא"ס דכתי' ביה הי' ימלוך לעולם ועדי' והוא ענין דוד מלך ישראל חי וקיים אבל משיח בן יוסף אין נצחי כו') וז"ש תחלה לשום לכם שארית בארץ שזהו רק עכשיו בזמן הגלות דמ"ה דתיקון מברר לב"ן מבחי' יוסף מקור התיקון כנ"ל ולכך אמר למחיה כו' לשום לכם שארית כו' ומ"ש עוד ולהחיות לכם לפליטה גדולה היינו שמזה יגדל אור המל' דמשיח שיהיה אז למעלה מיוסף הרכה כנ"ל ואז אין צריך למחיה דיוסף כלל ואמנם ע"י זריעה דאור זרוע לצ"ע בכל משך זמן הגלות יהיה זה הריבוי שנק' פליטה גדולה שיהיה בימות המשיח בישראל דוקא והוא שנק' בן פורת כו' ולכך אמר ולהחיות לכם דוקא כו' שגם זה מכחו בא אע"פ שיהי' משיח בן דוד למעלה ממנו וז"ש למען עשה כיום הזה להחיות עם רב לע"ל שיבוררו כל בחי' הניצוצים דז"מ דתוהו כנ"ל כמ"ש אז אהפוך כו' והכל מבחי' יוסף שליטת כל הכסף בזמן הגלות דוקא (כמשי"ת) וז"ש כי למחיה כו' היינו עד שיהיה בחי' עליות המל' דמשיח למחיה שלחני בכל משך זמן הגלות כו' מטעם הנ"ל: (יא) ובכ"ז יובן מ"ש בזהר על יוסף צ"ע שנק' גננא דגינתא"י כו' והאי גינתא מגרמיה אודרע"י כו'.

ולכאורה אין זה מובן דאם האי גינתא מגרמיה אודרע למה צריך

לגננא כלל. אך הנה ידוע דגינתא הוא בחי' המל' שרש נש"י (שנק' שדה חקל תפוחין קדישיו"ת כו') כמו ג"ע שנטע הי' שיצמיח"י כל עץ נחמד ועשבים טובים ביותר שהן כל בחי' גילוי אור האלקי בנש"י בכמה מיני מדריגות שונות בבחי' כלים מכלים שונים (כמ"ש גן נעול אחותי כלה"י כו') ובג"י"י סדרים דאורייתא"י והוא בבחי' התיקון כריבוי האורות בכלים רבים ברמ"ח מ"ע כו' ולמטה נק' כנ"י כרם הי' צבאות"י כידוע וד"ל. ובחי' אור הזרוע בגינתא הוא הנק' גננא כמו הגננא שהוא היודע בטוב איך לסדר סדר ותיקון טוב בזריעת הזרעים בגן במקומות מיוחדים שבו שמתקן שם שיקבל צמיחת טובות ממני זרעים הרבה הטובים שהביא לשם ממקום טוב שכבר צמחו שם עד שבמשך זמן רב יהיה הגן"י בעצמו תוציא"י צמחה בכל מיני צמחים הטובות להיותה מסוגלת לצמיחה זאת ואמנם זה נעשה בה ע"י התיקון דגננא כו' וד"ל. וכך יובן למעלה בבחי' יוסף צ"ע שנק' גננא אור"י בגנתא שהוא בחי' המל' היינו מה שמתקן ונותן כח ועוז בכנ"י שתוכל להצמיח כל פרי טוב באהוי"ר ובמצות מעשיות והיינו כמו תולדות ב' אהבות הנ"ל דאה"ר ואה"ע שעושים יחז"ע בב' שמות דהוי' ואלקים בכל המצות שעושים כריבוי האורות בכלים כנ"ל לפי שמבחי' מקור התיקון דשם מ"ה החדש דיוסף שהוא מלך הדר כו' הוא שנעשה ונמשך כח הטוב בגינתא שתקבל כל זריעה טובה מאורות העליונים ביותר עד שאח"כ תצמיח מעצמה כלי זריעה כלל כ"י כארץ תוציא כו' וכגנה זרועיה תצמיח מעצמה כן יצמיח הי' צדקה"י כו' שהו אורות העליונים שבתר"מ כו' (והוא ג"ע העליון והתחתון כמ"ש היושבת בגנים"י כו' כמ"ש במ"א). אך הנה יש עוד צמיחה בגנתא כמו בשדה שהן כמו ספיחים"י שגדלים מאליהן כלי זריעה כלל כך יש עשבים טובים ואילנות שצומחים בכרם כלי סיבה נטיעה זריעה כלל וזהו בא מכת הגינה עצמו משא"כ בזרוע שצומח מן הזריעה שאין זה מכת הגינה עצמה רק מכת הצומח שיש כבר בזריעה שטבעו להצמיח ואין זה צמיח הארץ מכת עצמ' כמו שהיא בעצם הראשון כו' רק שמעורר גם לכת הצומח שבארץ להצמיח בזרוע יותר כמו שהוא בכפלי כפלים (שבהו יתרון מעלה לזריעה על הספיחים כמשי"ת). וזהו ג"כ למעלה בחי' אור זרוע דצ"ע בנש"י שהצמיחה באה מכת אור הזרוע שמצמיח ואין זה מכת עצמיות דכנ"י שנק' גן הי' אבל מה שתצמיח בכת עצמה בלי זריעה דצ"ע יותר עליון ממנו (והוא טעם עליות מל' דמשיח שיהיה לע"ל למע' מבחי' יוסף כנ"ל דכתיב ביה וגבה מאד והוא מ"ש דהאי גינתא מגרמיה איזדרע בלי זריעה כלל וכמ"ש וכגנה זרועיה כו'). וכיארור הענין הנה מבואר למעלה בבחי' כח התעוררות דאהבה מסותרת בכנ"י שיולד מזה ממילא תולדות ב' אהבות הנ"ל שזהו בא מאור הזרוע לצ"ע בארץ וז"ש למחיה שלחני אלקים כו' כנ"ל וזהו גננא דגנתא שמתקן לגינה שתתן את כחה להצמיח כל מיני צמיחות טובות והוא ע"י הזריעה דזרוע (וכמו שאמר יוסף הא לכם זרע זרועתם את האדמה הי' דיסוד"י כו') אבל כמו ענין גידול הספיחים או העשבים ואילנות שגדלים מכת הגינה עצמה היינו מה שיש בנש"י

להתעורר באה"ר העצמי או בתשובה שלימה בלי התעוררות מלמעלה כלל וכלל כו' רק מכח עצמם דוקא וזהו דמגרמיה אודרע כו' בבחי' העלאת מ"ן שמכח עצמה וכמ"ש וכגנה זרועיה תצמיח מאליה (והוא הנק' טוב מאד³² דגנוז בגווה כמ"ש בזוהר ומבואר במ"א). ואמנם הנה הגם שמעלת הספחים גדולה מצד שבא מכח העצם כנ"ל מ"מ יש מעלה יתירה בזריעה הצומחת יותר מטעם אחר להיותה באה בריבוי גדול בכפלי כפליים לאין שיעור שהולך וצומח בלי הפסק כלל כמו ויזרע יצחק³³ כו' מאה שערים שזהו בחי' התחדשות גמורה כמו בצמיחת התבואה בחידוש גמור שניתוספו בכפלי כפלים מכמו שהיה בזריעה כמו מקב א' כמה כורים וכך הוא ענין תולדות וצמיחת דב' אהבות הנ"ל שבאו בחידוש גמור מן ההשגה וההתבוננות שעושים פרי במצות ע"י כח דאור זרוע לצ"ע בהתעוררות כו' זהו אין לו שיעור כלל ונוסף על הזריעה³⁴ בכפלי כפליים כו' אבל בחי' התעוררות אהבה מסותרת שבאה מכח העצם שזהו בצמיחת הספחים אין בזה חידוש גמור רק כמה שבאה כח האהבה מסותרת לגילוי לבד שהרי זהו בחי' עצמיות וטבעית בנה"א כו' ולא בא רק לידי גילוי מן ההעלם לבד (ויש בזה שיעור ומדה כפי אופן כח הצמיחה שבארץ שתוציא צמחה ע"פ מאמר תדשא הארץ דשא³⁵ כו' וד"ל). (אך באמת אין הענין כן דנהפוך הוא דבזריעה גם שניתוסף הרבה גם זה בא מכח הצומח שבארץ שיש בכחו לחדש מאין ליש שנק' חידוש גמור והוא בא מחמת ביטול היש לאין דחטה הזרוע בארץ וזהו נק' יש מיש עכ"פ אבל מה שנצמח מעצם הצומח שבארץ בלי זריעה כלל זהו נק' חידוש יש מאין ממש והוא צמיחה בלי שיעור כלל שגם שקוצר כמה אלפים פעמים חוזר וצומח כו'. וזהו שלע"ל אמר אור חדש על ציון תאיר³⁶ שהוא כח האהבה מסותרת שבעצמות שנק' אור חדש ממש משא"כ עכשיו בזמן הגלות הוא ע"י התעוררות רוח ממרום דיוסף צ"ע שלמחיה כו' שנק' גנא דגנתא דאע"פ שמוליד ריבוי תולדות בכרכה מרובה ביותר יש לו שיעור והפסק משא"כ ברכת הארץ מכח עצמה שאין לה שיעור כלל וזהו ששם ב"ן יעלה למעלה משם מ"ה דמשפיע והוא מל' דמשיח שיעלה למעלה מיוסף דהיינו מ"ש ולהחיות לכם לפליטה גדולה שבימות המשיח לא יצטרכו למחיה דיוסף כלל כנ"ל וד"ל):

(יב)³⁷ ובכ"ז יובן מ"ש וילקט יוסף את כל הכסף כו' דהנה אמרו רז"ל ג' מטמונים³⁸ הטמין יוסף א' נתגלה לקרח כו' והג' יתגלה לע"ל כו'. והענין יובן עד"מ אדם שרוצה לילך בדרך רחוקה מאד³⁹ מהלך כמה שנים בים ויבשה דודאי הרי לפי שיעור הדרך שיתעכב זמן רב כ"כ צריך האיש להכין צידה לדרך רחוקה⁴⁰ כזו הרבה מאד שיספיק לכל הזמן שיתעכב בדרך הזה. והנה עיקר הספקת האדם וביתו הוא במזון דלחם ולבוש דכסות אבל שארי הצטרכות במזון כבשר ודגים ויין ושמן וכה"ג א"א שיכין הכל כפי הצריך לזמן רב כזה ובמה ישאם שתהיה הוצאה יתירה על השכח כו' וכן בלבוש דכסות וגם במזון דלחם לא יוכלו להכין רק לחודש ימים ולא יותר שיופסד המזון והכסות יבלה בשנה א' כו'. הנה לזאת עיקר

הצידה לדרך הוא צרור הכסף שירבה לרוב בידו ויטמינה בסתר למען יוכל לקנות בכסף כל אשר יצטרך לו בדרך גם כשיכלה הלחם ויכלה הכסות יקנה מחדש הכל בכסף כל אשר יחסר לו במזון ולבוש ויתקיים בכסף רבי' כל משך רב הזמן שהולך בדרך כו'. והנמשל מכ"ז יובן למעלה בהיות מבואר למעלה בשרש יוסף צ"ע שהוא בחי' מלך הח' הדר כו' שממנו מקור מוצא לבחי' התיקון באו"כ בתו"מ ואהו"ר בכנ"י בכל הימים וזהו שליטת יוסף כל הכסף שהן כל בחי' החסדים הטובים והרבים מאד שיאירו מעצמות המאציל ממש (כמו שאומר וגומל⁴¹ חסדים טובים וקונה הכל כו') כדי שיהיה הכל בהכין מזה להיות צידה לדרך רב מאד דהיינו שיהיה הכנה רוב כסף העליון הזה לבחי' התיקון שאח"כ בכנ"י שהוא כמשל הנסיעה בדרך רחוקה כו' והן כל משך זמן רב דגלות בד' גליות⁴² שהן צריכין למזון ולמחיה לנשמתם האלקי בתו"מ ואהו"ר באה"ע ואה"ר הנ"ל שכבר הי' כלה כחם לגמרי באריכות הגלות כזה כנ"ל וכידוע שהתורה נק' מזון לחם לאכול ומצות נק' בגד ללבוש⁴³ כו' (וכמ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי⁴⁴ ושמרני בדרך הזה (בד' גליות) ונתן לי לחם לאכול כו'). אך בחי' צ"ע הוא שהכין צידה לדרך רב כזה והוא בחי' החסדים העליונים דשם מ"ה החדש דיוסף שליטת בכל משך הגלות מעצמות המאציל שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות דתוהו ותיקון ומורידם עד למטה ממש שמוה יהיה כל שפע המזון דלחם דתורה ולבוש דמצות ואו"ר בכנ"י בכל משך אריכות הגלות כו' שיקנה בכסף זה והוא מה שיתן התחדשות כח בעצם בכנ"י בהתעוררות אהבה מסותרת כנ"ל ע"י המשכות חסדים העליונים העצמיים כו' וד"ל. וזהו וילקט יוסף את כל הכסף כו' מחסדים העליונים שבהם עושה צידה לדרך לכנ"י שבגלות כנ"ל והכסף הוא שליטת מן הנירורים דק"ץ כמ"ש בשבר אשר הם שוברים⁴⁵ (כידוע דז' שני השבע הוא בחי' שמיטה של חסד ויוסף הוא בחי' יסוד דשמיטה זו כו' והיה מקבץ כל אוכל כו' שנים הטובות שיצבור בר כחול היים⁴⁶ כו' ובשמיטה דגבורה שהן ז' שני הרעב ליקט כל הכסף כו') וזהו ויביאם ביתה פרעה⁴⁷ בחי' המל"י פריעה והתגלות⁴⁸ דכל נהורין שנקרא עלמא דאתגליא והוא בחי' שם ב"ן דקדושה שמלושב בגלות בבחי' ב"ן דנוגה כדי להיות כח לכנ"י שהן בגלות ושכינה עמהם בכל משך זמן רב הזה לפרנס את עצמם במחיה ומזון דתורה ומצות ולא יכלה כחם ח"י כנ"ל וזהו שאמר כי למחיה שלחני אלקים לפניכם דוקא ולהחיות לכם דוקא זמן רב עד ימות המשיח וד"ל. וזהו שאמרז"ל ג' מטמונות הטמין יוסף פ"י מטמון כמו אם כמטמונים תחפשינה⁴⁹ היינו כאוצר מלא כסף שנטמן בעומק הארץ והוא בחי' כח החסדים העליונים הנ"ל שהן בעומק גדול בנש"י טמונים ונעלמים ובאים לידי גילוי לפרקים שזהו כמוצא המטמון שיהיה בו זמן רב לכל אשר יצטרך לפיקוח נפשו ונפשות ביתו כו' וד"ל. ומה שאמר ג' מטמונים הענין הוא כידוע שיש בבחי' החסד ג' פרקין⁵⁰ חב"ד חג"ת נה"י וב' שלישים התחתונים שהן בחי' חג"ת ונה"י ירדו ונתגלו למטה בכנ"י בכל משך זמן דד' גליות עד ימות

המשית. והענין הוא דגם שנק' מטמון כאוצר הנעלם ונק' אוצרות חיים העליונים. להחיות הנשמות כו' כנ"ל מ"מ מתגליון מן ההעלם והוא להיות מאהבה רבה העליונה כח ועזו לנש"י להתעוררות באהוי"ר באה"ר ואה"ע כנ"ל שזהו בחי' המדות דחג"ת (כמו בג' רגלים שמאיר בכנ"י מבחי' חג"ת דו"א מתמת חסדים העליונים שנמשך בכל אחד ואחד כו' וכן בג' תפלות בכל יום) וכמ"כ השליש האחרון בחי' נה"י דחסד שהוא לחזק כח המעשה דצדקה וכל המצות מעשיות בפר"מ שיש כח ועזו בכנ"י כל משך זמן הגלות בחוקף עזו גדול כמו שנראה לעין תוקף כח המעשה דמצות באמונה פשוטה בלי שינוי כלל כו' וד"ל. ואמנם בחי' פרק העליון דחסד שהוא בבחי' חב"ד דכנ"י לא נתגלה למטה עדיין ונשאר בהעלם ויתגלה לעיל והיינו מה שבימות המשיח יתגלו טעמי מצות וסודות ורו"י דאורייתא בריבוי אור החכמה עילאה שייאר בכל נש"י מגדול עד קטן כמ"ש ומלאה הארץ כו' והיינו בזמן עליות המל' לעיל שיהיה כנ"י לפליטה גדולה כנ"ל אז יתגלה בהם מטמון דיוסף הג' שהוא בפרק העליון דחסד שבא מעצמות המאציל שנק' הו"ן יקר ונעשים כמו אם יתן איש כל הון ביתו שהן פנימיות וסודות התורה שנק' אוצרות סתומים ונעלמים שלא הוציא מהן לצידה לדרך בגלות כלל כמ"ש למחיה שלחני כו' וזהו ע"י כ' שלישים התחתונים דחג"ת ונה"י באהוי"ר ותרו"מ לבד אבל מטמון הג' דפרק העליון דחסד לא נתגלה בגלות להיות למחיה אלא נשאר לעיל והוא שאמר ולהחיות לכם לפליטה גדולה לעיל דוקא וזהו אור הגנוז לצדיקים לע"ל כידוע וד"ל:

(ג) **ובכל** הנ"ל בענין שרש יוסף למעלה יובן ג"כ מה שאמרז"ל שנענש יוסף על שאמר לשר המשקים כי אם זכרתניי כאשר ייטב לך כו' והזכרתני אל פרעה והוצאתני כו' שכטח באדם ולא בטח בה' שמתיר אסורים כו' דלכאורה זהו פלא למה נענש ע"ז הלא אין סומכין על הנסי' וכי טוב ה"י יוסף מיעקב אבינו ומצינו ביעקב לגבי עשו שירא מאד שמא יגרום החטא"י דכתיב וירא יעקב מאד"י ויצר לו כו' ולא סמך על הנס ועשה תחבולות להכניע את עצמו ביותר לפני עשו ושלח לו מנחה"י גדולה לכפר פניו בהכנעה גדולה וקראו אדוני כמה פעמים"י ואיך לא תלה בטחונו בה' אלא מפני שהיה ירא שמא יגרום החטא כו' וא"כ למה נענש יוסף על זה כו'. אך הענין הוא לפי שיש הפרש גדול במעלה ומדריגה בין יוסף ליעקב לפי הנ"ל דהנה מבואר למעלה בשרש בחי' יעקב ויוסף דיעקב שרשו למעלה בבחי' התיקון דהיינו שכבר הוא נעשה בבחי' התיקון כאורות וכלים שהאורות מצומצמים כבר בכלים מכלים שונים בדקדוק ושיעור ע"פ מאמר קו המדה בג' מדריגות פנימי ואמצעי וחיצון ואז יש מקום ושרש גם ליניקות החיצוני' דבחי' ק"נ מחיצונית דחיצונית הכלים שהאור שם נתכלית ההסתר עד שיכול להיות תוס' יניקה להם מחיצונית"ת הכלים דקדושה (ואע"פ שיעקב"י היה שלם בשלימות דבחי' התיקון לא כאברהם שיצא ממנו"י ישמעאל כו' והוא בקו האמצעי"י דבחי' ת"ת בשם הו"י ששם לא נמשך לחיצונים אפי' מחיצונית דחיצונית הכלים כמ"ש ה' אלקיו עמו"י

כמ"ש כמ"א וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתנ"י כו' (ולכך אמרו דיעקב לא מת"י כו') עכ"ז היה ירא שמא יגרום החטא מאחר שבבחי' התיקון הוא נמשך בדקדוק ומשפט התורה בבחינת הדין ביותר כו' וכמ"ש וסביביו כו' שמדקדק בחוט השערה"י כו' ועיקר פחדו היה מד' מאות איש דעשו"י שנפלו מבחי' גבורות עליונים דמקיפים דתוהו ולא נתבררו עדיין שלא יגברו כחם על בחי' א"י"פ דתיקון) ומפני שהכל במדה קצובה שכבר קצוב ועומד הרי לפעמים יוכל להיות תגבורת כחות הדינין שנק' השמאל ליניקת החיצוני' ע"פ קו המדה וצריך להתנהג עמהם בביטול והכנעה דוקא שבהכנעה וביטול דוקא ימשיך מעשו כח הטוב הגנוז בו שנפל ומלוכש בו כמו שהיה שרץ עשו לקראתו ויחבקהו (כמ"ש בפ' וישלח"י) ועם שרו של עשו הי' עושה מלחמה ונצחו כמ"ש ויאבק איש עמו"י כו' ולגבי עשו שלמטה היה צריך יעקב להכניע את עצמו ולא במלחמה כי כך היה צריך לפי אופן שרשו למעלה דכתיב ולאום"י כו' שהוא מדות דעשו לנגד מדות דיעקב דאת זה לעומת זה"י כו' וד"ל. וכ"ז בבחינת מדריגת יעקב אבל לגבי בחי' מדריגת יוסף זה היה נחשב לחטא ונענש על כך כנ"ל דהנה שרש יוסף"י הוא בבחי' מקור ושרש לבחי' התיקון והוא מלך הח' הדר כו' שהוא הגבה למעלה מכל ההשתלשלות דתוהו ותיקון וע"כ נק' פותר ותופר כו' שממנו מקור להיות אופן המשכת הקו המודד לאורות בכלים אם כך או כך כו' וא"כ אין מנגד לו כלל שיפול ביראה ממנו בתוס' יניקה לחיצוני' אחר שהוא למעלה מעלה מהמשכות מקיפים ופנימים אר"כ כו' ולזאת לא היה ראוי לפי שרשו העליון שיהיה תולה בטחונו באדם כלל ולא לעשות תחבולות להזכירו אל פרעה ע"י מליץ טוב כי אין לו יראה מן החיצוני' כלל ואין צריך להכניע את עצמו כלל וכלל כי שרשו גבוה הרבה מבחי' הצמצום דתיקון הנ"ל וד"ל אלא אדרבה צריך הוא להתנהג רק כפי שיהיה רצון ה' למעלה מעלה מן החכמה והטעם דבחי' התיקון כו' והוא כפי שירצה ה' לבד כך טוב לפניו ולא יעשה דבר מעצמו בזה כלל דאם רצון ה' שישב בבור דוקא ישב בבית האסורים ולא יעשה שום תחבולה איך לצאת מבית האסורים וכשיגיע זמנו לצאת ע"פ ה' אז יצא כו' וכפי שיזמין לו ה' כן יהיה בלי התאמצות מכח עצמו בשום דבר מה כי כך הוא שרשו למעלה מעלה מכל סדר ההשתלשלות לגמרי כנ"ל ע"כ היה השגחת ה' ביוסף עדין דוקא כו' וד"ל. (ומטעם הנ"ל שהוא למעלה מבחי' ההשתלשלות דתוהו ותיקון שאינו תלוי בבחי' החכ' ודעת דתיקון כו' ושר המשקים הוא בבחי' המשכת החסדים דחכ"י כידוע ולכך נענש על שאמר לו כי אם זכרתני כו'. ומה שברח משה"י מלפני פרעה ולא תלה בטחונו בה' לבדו כו' גם הוא היה ירא שמא יגרום כח הדין ביותר לפי ששרשו דוקא בבחי' הדעת"י דתיקון דתורה ומצות"י דמשה מלגאו יעקב מלכר"י כו'). (וכמ"כ יובן גם בכל דור ודור שבחי' יוסף צ"ע בגלות כו' שנאמר עינו בכבל רגליו"י כו' וכן מלך אסור"י כו' כמו שראה ריב"ל למשיח"י שרי ואסיר"י ואמר לו אימתי אתי מר כו' וד"ל) וזהו בן פורת יוסף כו' פי' פורת אותיות תופר ופותר חלומות והוא ענין פורת

שמפרה ומרבה לאורות דתיקון כנ"ל והכל מטעם א' להיותו מלך" הח' הדר כו':

(יד) "אך הנה עדיין י"ל מה שכפל עוד לומר בן פורת עלי עין כו'. הענין הוא דכתיב כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע העיני' לראות ולא תמלא האוזן כו'. פי' דברים יגיעים הם אותן דברים שלא יוכל איש לבררם ולהעלותם למעלה כלל כי הן דברים של הבל ומותרות שאין בהם ממש כלל להוסיף" דברים יגיעים שיגיעים לריק והבל מצד ריבוי הפסולת שבהן" לבטלה ממש כי הנה באמת אנו רואים כמה דברים הן מחשבות או דבורים או מעשים וענינים רבים ושונים שהמה יוצאים בעולם לבטלה ממש שלא יגיע מהם שום" בירור והעלאת הטוב כלל אפי' בצדיקים שכל מעשיהם ומחשבתם ודבורם וכוונת לבם רק לה' לבדו מ"מ נופל במח' ודבור שלהם וגם מעשים וענינים שהן זרים לגמרי כמחשבות של שטות והבל שאינו בעולם ודבורים של מה בכך כדברים הבטלים לגמרי וכן מעשים ויגיעים רבים של הבל וריק הרבה יותר מ... החלומות שהן צירופים שנלקחו מעין הרהורי לבו ביום שהיה בהן אור וחיות מעט מזעיר עכ"פ אלא שנתבלבלו הצירופים ואינן כסדרן וגם יש מהן ענינים כוזבים ביותר עכ"ז המתשבה ודבור של הבל הבא בדרך מותרות ופסולת לגמרי למטה גם מן החלומות (שהרי החלומות שהן בבחי' התורה לפי שכבר היה בבחי' אורות וכלים קודם הנפילה ע"כ יכולים לבא לבחי' התיקון ע"י פתרון דיוסף כנ"ל משא"כ בחי' המותרות דמחשבה ודבור ומעשה" כמשוי"ת) וכ"ש וק"ו בבינונים ופשוטים שירבה בהם המותרות ופסולת במדוי"מ" וגם הרבה יגיעה ועמל בגופם במשא ומתן שלא לצורך ותועלת כלל שלא הגיע מזה שום תועלת בעולם כלל וכלל וגם יש ריבוי שינוי מעשים ומחשבות רבות שמתחדשים בעולם ככל חלקי העולם בדי' יסודות ודצח"מ שנעשים ומתחדשים בכל יום בעוה"ז אשר לא לה' המה ולא לאדם כי הן יוצאין רק לבטלה לגמרי כו' והטעם הוא כידוע שכחטא אדה"ר בעה"ד נתערב טו"ר בכל הברואים גם בארץ וכל חלקי דצח"מ וכמו שרואים בצמיחת החטה בארץ יצא ממנה הפסולת והרע ברקבון בארץ וגם בצמיחתה יהיה בה מוץ ותבן שאינו מאכל אדם ועד שיהיה בה טעם לחם צריך ריקוד טחינה לישא ואפיה וגם בבישול בקיבה יוצא הפסולת לחוץ וכך הוא בחי הנולד שיצא עמו פסולת מהדמים ושליא כו' וגם באדם יש פסולת רב שיוצא לאיבוד כליחות האוזן ופה וחוטם ומי רגלים וכה"ג בגופו שערות וצפרנים כו' עד גם באורות וחיות דמחשבה דבור ומעשה שכגופו יש מחדו"מ טובים ורעים כמו שיש טו"ר בדצח"מ. אך הנה יש הפרש בזה דטו"ר גם ברע יש טוב אחר הבירור כמו הסיגים בכסף שיבורר מן הטוב וכן מחשבה רע יהפך לטובה כמכירת יוסף שאמר אתם חשבתם לרעה" אלקים חשבה לטובה להחיות עם רב כו' וכן מעשה ודבור ורצון וחוי"ב ומדות בתערובות טו"ר שבהן הרי יש חיות גדול ברע כמו בטוב ויכול לבא לידי תיקון לאחר זמן כידוע וכמ"כ יש בכל דבר פנימיות וחיצוניות וחיצוניות דחיצוניות כמוץ ותבן בחטה וכקליפת הפרי ועור ובשר וגידיים

ועצמות בחי שיש בהן מדריגות בחיצוניות וחיצוניות דחיצוניות (כציפרנים ושערות באדם) וכמ"כ במחשבה דבור ומעשה שנופל בבחי' חיצוניות דחיצוניות כטרדת העמוקות במשא ומתן שהיה סבור שיגיע לתועלת הענין וכן יגיעות וסבות מתהפכים שהיה נדמה לאיזה תועלת חיצוני ביותר גם זה יכול הכל לבא לבירור (כחלומות שהן הנופלים ממחשבות חיצונים ודמיונות שוא וכזב גם הן יבוררו כנ"ל) וכמ"כ יש בתענוגי בני"א טו"ר וחיצוניות דחיצוניות כתענוג המאכל שיצא בבחי' פסולת ורע באכילה גסה המזיק לו וכן בתאוות המשגל שיאבד כחו וכה"ג בעושר והון לרע לו וכן בגדולה וכבוד כו' וגם חיצוניות דחיצוניות שלהם שהם רוב המחשבות ורות בתאוות וחמדת עוה"ז הכל יכולים לעלות למעלה כי שרש התענוגים הגשמיים וכל הפסולת וחיצוניות דחיצוניות בארמ"ע ודצח"מ הכל נפל בבחי' מותרות ופסולת מתערובות טו"ר שבחטא עה"ד (כנהר) י" שיוצא חוץ לג"ע הארץ אחר להט החרבי" כו' (וראי' לזה ממה שיש עליה ותיקון לרע להפוך לטוב בתשובה שלימה וכן יבוררו כל אוה"ע לע"ל דכתיב אז אהפוך אל עמי" כו' וכן יש בירור עכשיו במאכל ומשגל כו'). אבל יש עוד בחי' פסולת שנקרא מותרות דמותרות שאין בהם חיות כלל גם לא בבחי' חיצוניות דחיצוניות כמו ברקבון הגרעין בארץ והפסולת שבארץ עצמה שאין מגיע ממנה תועלת כלל כי המוץ והתבן ראוי למאכל בהמה עכ"פ כו' וכן בפסולת דאדם בדמים ושליא וכו' וכה"ג בכל חלקי דצח"מ גם בפנימיות שלהם כמו מחשבות ורות שאין בהם חיות כלל לא לטוב ולא לרע רק הן של הבל וריק"ש שעולה במחשבה ודבור שנק' שוא ממש כו' וכן ברצון ושכל ומדות שנופלים בבחי' מותרות דמותרות שאין בהן חיות כלל אלא הולכים לבטלה" לגמרי (וכך הוא בכל ריבוי הענינים ומעשים שנעשו בעולם שהן לריק ולבטלה ממש שאין להם שרש בתחלת התהוות כל בריאה מאין ליש) דבאמת יש להפליא בזה מאד מאין יצא" מציאות מותרת שפע כזאת שהוא לריק ולבטלה לגמרי הרי כל הברואים נבראו בדבר ה' כי אין לך דבר חוץ ממנו כו' וגם בחי' הפסולת ורע שבא בתערובות ככל הברואים הרי אמר דאת זה לעומת זה עשה... האלקים כו' וגם שאין רע יורד מלמעלה" כו' אבל למטה נברא" מציאת הרע כמו בראת צדיקים בראת רשעים" כו' כמו בכל חלקי הפסולת וחיצוניות דצח"מ שיכולים להתקן כמ"ש לעשות ולתקן" כו' וא"כ כל המחשבות ודבורים שלא לה' המה כלל כנ"ל הם נשפעים מלמעלה שאין לך דבר שאין לו שרש למעלה רק שנמשך בבחי' חיצוניות דחיצוניות דשפע האלקי' בנבראים בצמצומים רבים ועצומים עד שיש כח וחיות גם לבחי' המותרות ופסולת" משום דאת זה לעומת זה עשה כו' ובדרך שאדם רוצה" כו' וכן יש טו"ר בדצח"מ ותענוגים זרים כו' אבל מהיכן ימצא מציאות מותרות שפע כזו שאינן כלום רק לריק והבל ממש (וכמו גקה"ט שנק' אין ואפס ממש וכמו הכל ברא חוץ מן השקר" כו' וכמו האפיקורסים כו' שמורידין ולא מעלין" דגם" חזיר עתיד ליטרה" כו' וגם הנפילים שהיו בארץ" שנפלו בבחי' פסולת יבוררו לע"ל כנ"ל):

(טו) אך הענין הוא דודאי א"א לומר שיש למותרות כזה שרש למעלה שנמשך בדרך בריאה מבחי' דבור העליון כשאר הברואים שאין לה דבר שאין לו מקור ושרש למעלה ובהסתלק המקור ושרשי' מאלקו' בורא הכל אין לו מציאות כלל כידוע אך שבעת ירידת השפע האלקית מלמעלה על כל הברואים והנמצאים יצא גם מותרות שפע כזו שהוא כא בדרך איבוד ובטלה כמשל הזורע זריעה בארץ א"א שלא ילך לאיבוד ולבטלה מתמצית הנופל למטה וכן השופע יין או שאר משקים או אפשר שלא ילך טיפה אחת לבטלה או השמרים הנשארים שזורקים חוץ וכן גם במשפיע דבר חכמה אי אפשר שברוב דברים יפול גם דברי פסולת שאין בהם חכמה כלל רק שטות וסכלות או דברי ערמה ומרמה שאין זה נחשב גם מחיצוניות דחיצוניו' דחכ' רק כמו דברי הכל ושוא וכזב (ולכך נק' ערמ') הפוך דחכמה שנק' כח מ"הי כמ"ש במ"א בענין אני חכמה שכנתי ערמה' לברר לערמה דק"ו) (וכך יש בתענוגי בני אדם בדבר שאין בו שום טעם וחיות כלל רק כדבר הכל וריק ממש והוא התענוג שבליצנות והוללות שהוא השחוק וקלות ראש שמזה ירבה מאד דברים בטלים כו' וכן להפוך גם בצער יש שאין בו ממש והוא העולה על דעתו פחד ודאגה שאין בו שום ממשות כלל לא בהיות גופו ולא בממונו רק שזהו מחמת ריקנות' הנפש (בל"א פייעלט) כריקבוו הגרעין' וכטפה שנסרח כו') וכה"ג יובן גם ברוחניות בברואים שנבראו בע"ש ביה"ש שהוא אחרי כל השפע גם בחיצונות דחיצוניות והן השדים' (כידוע) ויש שדין יהודאיוני' שהן מקום שנזרע ארז' הזרוע צ"ע שיוצאים לאיבוד באחרונה וכמו הנפילים היו בארץ כו' ויש שדין נוכראיוני' כאפסורסים וכל ע"ז שנק' אין ואפס וכמו מר מדלי וכשחקי' כו'). ואמנם הנה עכ"ז גם בחי' מותרות כזו לא ילך לאיבוד לבטלה לעולם דודאי ירידה כזו גם היא לצורך עליה שיתעלו גם הם כי לא ידח ממנו נדח' גם בחי' המותרות דמותרות מאחר שממקום גבוה באו (וכדוגמא דשפע האלקי' בע"ש דנוגה) גם שירבו כל תועבה נשפע להם כל טוב תענוגי עוה"ז שהוא רק בחי' המותרות שפע שבא מצד בחי' הרוממות דוקא שלפי ערך ריבוי התגברות השפע במקור העליון ביותר יפלו משם גם בחי' מותרות שפע בלי שיעור' (כחכית המליא' ביות' שישפך ממנה לחוץ יותר כמ"ש במ"א) וזהו"פ פי' כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר כו' דמה שיכול איש לדבר ועין לראות זהו מה שבא באור שפע הפנימית דחכ' בכלי הדבור ובעין לראות ואוזן לשמוע כו' אבל דברים יגיעים שנופל בבחי' מותרות שלא יוכל איש לדבר זהו מצד עומק השפע בבחי' רוממות שמופלא ומובדל מן ההשגה שלא יוכל להביא בדבור שלפ"ע התגברות השפע בבחי' הרוממות דוקא יפול בחי' המותרות א"כ הרי דברים יגיעים באמת שלא יוכל איש להשיגם ולדבר בדיבור גם ביגיעה רבה שלזה נק' דברים יגיעים שלא תשבע העין דחכ' לראות ולא תמלא האוזן דבינה לשמוע ולקבל מזה דוקא יפול בחי' המותרות שנק' דברים יגיעים דריק כמשל התינוק שלא יוכל להשיג העומק של החכ' ומדבר בדבור או ידבר דברי הכל ושטות מפני בלבול כלי דעתו שלא יכלנו כו' אבל

להפוך בחכם המופלג ביותר שגם בהתגברות אור השפע בעומק דעומק החכמה שיפול גם ריבוי מותרות דברים לבטלה לגמרי ולא יהיה בהם איבוד כלל כי הכל יתקן ויביאם אל הפנימי ולא יהיה אף אות אחת לבטלה על דרך שאמר בתלמידי חכמים ועליהו לא יבול' דגם שיחת ת"ח שנופל מחכמתו בבחי' נובלות כעלה הנובל בארץ צריכה לימוד דגם שיחה בטלה שלו יש בה חכמה גדולה כו' וכמו משלי שלמה שבא עומק מחשבתו"י במשלים וחידות שהן כמו דברים בטלים ממש ובהן מלוכש כל עומק החכמה דוקא ואין בהם אפי' אות אחת לבטלה וכן מ"ש וידבר שלמה"י מן הארז"י אשר בלכנון עד"ש האזוב אשר"י בקיר כו' שהיה אור חכמתו בשרשו בחכמה עילאה דאור אבא שבמל' שמפני הרוממות דחכ' דוקא יכול להשפיל את עצמו למטה מטה ביותר כידוע הכלל הזה דכל הגבוה גבוה יותר יותר יכול לירד למטה"י שזהו גם שיחת ת"ח כו' וע"כ היה חכמה דשלמה נמשך למטה גם בכל דברים הגשמיים מארז אשר בלכנון עד האזוב כו' היה מדבר בהם דברי תכ' עילאה כו' לתקנם ולהעלותם מעולם הפירוד לעולם היחוד והוא מה שעשה מהם צירופים טובים ומתוקנים גם מכל המעשים ודבורים זרים וגם מחשבות זרות שנופלים בבחינת מותרות עשה בהם צירופים טובים בחכמתו וביורר והעלה הכל דבחכמה אתברירו"י דוקא. וזהו בחכמה תתאה דשלמה"י ששרשו בחכמה עילאה כמ"ש חכמת בחוץ"י דוקא תרונה כמ"ש במ"א (וכמ"כ בחכמה תתאה שבתורה דוקא"י שנתלבשה בדברים גשמיים וכידוע שהוא נק' משל הוי"ו וכל מה שדברה תורה בכל"י דצח"מ כמו בהבדלה בין טהור לטמא בעופות ובהמות וחיות וגם בכל דיני' מאכל באסור והיתר כשור ופסול ובדיני אדם כזה נברר כל חלקי כו"י). (אך הנה כ"ז היינו מה שיוכל איש לדבר בדברי חכ' הפנימית לברר ולתקן כל בחי' החיצונות ומותרות ג"כ כענין שיחת תלמידי חכמים דעליהו לא יבול כו' אבל דברים יגיעים לגמרי שהן דברי בטלה וריק לגמרי שלא יוכל איש לדבר בהן בחכ' ולבררם ולתקנם מצד שהן בחי' מותרות דמותרות לגמרי שהולך לאיבוד גמור ואין כח בחכמה שבדבור"י לבררם ולא בעין ואוזן דראיה ושמיעה דפנימיות הלב"י כו' מפני ששרש נפילתם באה מעומק רוממות החכ' כשנתגבר"י השפע ביותר כנ"ל דמחמת עוצם הרוממות יפול גם מותרות כזו דכלא ממש חשיב (ובעצמות וקליפות שנופלים מן השלחן לארץ כו'). אמנם הנה ע"י יוסף דוקא הוא שיש עליה ותיקון גם למותרות כזו והוא מה שבחי' יוסף צ"ע עושה צירופים טובים גם מכל המעשים ומח' ודבורים שהן דברים בטלים וריק לגמרי (יותר מן החלומות ששוא יברו"י שיש"י בהן אמת ג"כ כנ"ל) וכמו מערמה ושקר שהוא שוא וכזב ממש"י אני חכמה שכנתי ערמה לבררה ולהעלותה לקדושה כיעקב שבייר ללבן הארמי (שזהו ענין גלות זה האחרון"י כמ"ש במ"א) וכמו שהחכם המופלג ביותר שגם בהתגברות אור השפע ברוממות בעצמו"י יכול לתקן גם המותרות דדברים בטלי' לגמרי ולא יהי' לאיבוד אפי' אות א' כנ"ל וזה לא היה ביכולת רק ביוסף להיותו במעלה יתירה בשרשו למעלה מאד והוא

בבחי מקור התענוג העליון שזהו יוסף שיוסיף וירבה להיותו מקור כל התענוגים בא בתוספת וריבוי לאין שיעור והוא מקור השעשועים שבבחי הקדומה דתוה"ק כו' ע"כ יש בכח להעלות גם הצירופים הזרים ביותר שנפלו לאיבוד לעשות מהם צירופים עליונים דקדושה למע' עד שיבורר הכל גם כל תענוג זה של הכל כשחוק וליצנות כמ"ש אז ימלא שחוק פינ"ו כו' וכל דברי בלע ומרמה דק"ג ושוא ושקר כאפקורסים וכה"ג שנק' אין ואפס ממש שנאמר כל הגוים כאין כו' רק שיש מהם שמתעבב הבירור ע"י"ז זמן רב כמאה שנים ויותר ויש שמתברר ועולה במעט זמן ביו"ד ועשרים שנה אבל בכל יום ויום מתברר ועולה ע"י יוסף גם מן כל הדברים הנופלים לבטלה וריק לגמרי ואעפ"כ לא ידח ממנו נדח אפי' דבר כ"ש ממש שהכל יתעלה ע"י יוסף דוקא ובזאת יתרון מעלתו גם על החכמה דתורה שמברר גם החיצוניות אבל להיות יוסף בשרש ומקור דחכ' התיקון והוא בשעשועים העצמיים דא"ס בבחי' האיך האמיתי יכול לתקן ולהעלות גם הדברים יגיעים דבטלה וריק לגמרי שנק' אין ואפס ממש לפי שכל הגבוה יותר יכול להשפיל את עצמו למטה יותר (שאיך כח ירידה כזו גם בחכ' שלמה וחכ' דתו' מפני שאין שרשה רק בעונג שבח"ה"ק כו'): (טו) ובזה יובן מה שמספרים בשבחי הבעש"ט ז"ל¹ שהתפלל כמה תפלות והתענ' תעניתו שיוכל להשיב לשואלו דבר בעת עליות נשמתו בע"ש בין השמשות בקבלת שבת דוקא ולא שהיה כוונתו שיהיה יכול להשיב לשואלו דוקא אלא הענין הוא דבשעת קבלת שבת אז עליות כל העולמות² עד רום המעלות והיה נשמתו עולה במעלה ומדריגה גבוה מאד (כמו בבחי' יוסף ומשיח בבחי' צ"ע שבכל דור ודור כידוע) ולא היה יכול להשפיל את עצמו למטה כלל להשיב לשואלו וכה"ג שזהו ענין התיקון ובירור בדברים בטלים לגמרי שנשאר למטה דוקא בעת עליית הפנימי³ (וכנ"ל בענין השדים שנבראו בע"ש בין השמשות וכמ"ש בזהר דקידוש השבת הפסיק שלא נברא גופים שלהם⁴ כו') ולזה התפלל כמה תפלות שיוכל לירד למטה דוקא בעת עליות נשמתו הגבוה למעלה לפני קבלת שבת שיוכל לתקן גם מה שנשאר למטה בבחי' מותרות דריק ובטלה כמדריגות יוסף הנ"ל שיש בכחו להשפיל את עצמו כ"כ למטה בצירופי הדברים⁵ בטלים וריקים לבררם ג"כ כי כל הגבוה יותר כו' כנ"ל. וזהו שהיה יכול להשיב לשואלו דבר בדברים בטלים אחר שעשה כמה יחודים בתפלה ותענית ע"ד זה שלא היה בכחו תחלה לירד למטה כ"כ לפי שלא היה ברוממות המדריגה כ"כ וד"ל. ובכ"ז יובן מ"ש בזהר בר"מ דשכינתא אזלא מאתר לאתר ומדוד לדוד⁶ כו'. פי' שכינתא ידוע שהוא עולם הדבור העליון ששוכן למטה בתחתונים⁷ להיות כל הברואים מאין ליש כמ"ש ומלכותו בכל⁸ כו'. ואמנם בכל הברואים שבעולם גם בחיצוניות דחיצוניות השפע כמו בע"ש ומזלות שמשפיעים רוחניות דד' יסודות ודצח"ם וגם בכל חלקי העולם הגשמי בארץ וכל אשר בה יוכל להיות שם מאור שפע האלקי ממש כי אין לך דבר חוץ ממנו כו' רק שהוא בבחינת

צמצום והסתר גדול מאד כידוע אבל מ"ש שכינתא אזלא מאתר לאתר כו' שהוא כמו גלות האדם שהוא נע ונד בארץ ולא ישכון במקום אחד לפי שלא יכול לסבול המקום שדר בו והוא ענין גלות השכינה בע"ש מאתר לאתר כו' שהוא מצד גלות השכינה שאין בכח הדבור העליון לברר ולהעלות כל הנפל בע"ש בבחי' מותרות דמותרות שנק' ריק ובטלה כדברים בטלים ומעשים הבטלים מעיקרן כו' רק ע"י יוסף צ"ע הוא המע' לשכינה משם ע"י שמתקן ומעלה לעשות מכל הנפל בק"ג צירופים טובים ומתוקנים כנ"ל. וזהו שאמר דשכינתא אזלא כו' שע"י בחי' הדבור דשכינה הוא שנעשה עליה זו כאשר אזלא מאתר לאתר כו'. והענין הוא ע"ד דוגמא שאנו רואים כמה מעשים וענינים בטלים מעיקרן כמלחמות רבות שנהרגו ונאבדו רבבות נפשות להנם כי בטל טעם המלחמה אמנם מהקולות המרים וגם שמחים מנאנחים וזועקים ברינה בעת המלחמה שמתערבים יחד מתבררים ונעשים שיר וניגון טוב למעלה שיוכלו לעשות התפעלות אהו"י בלב כמה בני אדם צדיקים שע"י נתברר הכל בכל אשר נעשה כל מעשה הבטל וכן כמה דבורים בטלים שיספרו בני אדם זה לזה עד שיגיע לאיזה חכם⁹ וצדיק שיתפעל מזה ויקח ממנו כחות¹⁰ מוסר וכה"ג וד"ל. וז"ש דשכינתא אזלא מאתר לאתר שזהו עליה מנמוך לגבוה וגבוהים עליהם כו' עד שיתעלה כל עולם הדבור למע' גם מן הדברים יגיעים שנפלו לארץ¹¹ כנ"ל וזהו ע"י יוסף דוקא שהוא המברר ועושה מהם צירופים אחרים דקדושה העליונה וזהו מצד יתרון מעלתו הרבה מן הדבור העליון ע"כ יכול להעלות גם מה שאין בכח הדבור העליון כו'¹². וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין פי' פורת האי הוא מה שתופר ופותר חלומות שתפירה זו אינו אלא באותיות שנפלו מבחי' התוהו כנ"ל שיוכל להביאם¹³ בכלים מכלים שונים כנ"ל שזהו פורת מפרה ומרבה (שזה הכח יש גם בחכמה דתורה ומצות שהוא בחי' התיקון כידוע רק שיוסף הוא מלך הח' הדר¹⁴ מקור זה התיקון) אבל מה שחזר וכפל¹⁵ עלי עין היינו שחזר ותופר תפירה שני יותר גבוה מן תפירה הראשונה והוא מה שמשפיל את עצמו כל כך למטה מטה לתפור ולחבר ולעלות גם כל הצירופים הבטלים הנמוכים ביותר¹⁶ מותרות דמותרות מדבור העליון כמו דברים בטלים לגמרי כנ"ל עד שגם הם יעלו למעלה ודאי זהו בא מכח העליון ורם ביותר שכל הגבוה יותר יוכל להשפיל למטה יותר ולא שאינו גבוה כל כך כנ"ל שזהו¹⁷ פורת שמפרה ומרבה שזהו הכח יש גם בחכמה דתו"מ צ' שהוא בחי' התיקון כידוע¹⁸. וז"ש עלי עין מפני שהיה מדריגתו למעלה מבחי' עין דח"ע כמו עיני העדה¹⁹ כו' שאין ראייה דחכ' יכול לבררם כלל (וכמ"ש כל הדברים יגיעים לא תשב' עין לראו' כו') ולפי שיוס' היה עלי עין היה יכול להשפיל א"ע כ"כ להעלו' גם הדבורי' שנפל משרשו בח"ע בבחי' המותרות לגמרי לתקן כו' כנ"ל ולואת המעלה היתירה כפל עוד²⁰ לומר כ"פ ע"ע²¹ שמפני שתפירה זו עלי עין דחכ' דתורה היא למעלה הרבה מתפירה הראשונה שהי' תופר ופותר חלומות מטעם הנ"ל וד"ל:

בס"ד. (ש"פ בהעלותך, רכ"ז).

רנ"ז ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך, פי' בת הוא ע"ד דאיתא במד"ר ס"פ פקודי ובכ"ד, שאל רשב"י את ר' אלעזר ברי"י, כלום שמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו, א"ל משל למלך שהי' לו בת וחיבבה ביותר לא זו מחבבה עד שקראה בתי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי לא זו מחבבה עד שקראה אמי, כך הקב"ה בתחלה קראן לישראל בת שנא' (תלים מ"ב) שמעי בת וראי הטי' אזנך שכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך יפידך, לא זו מחבבן עד שקראן אחותי שנאמר פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי (בשה"ש ה'), לא זו מחבבן עד שקראן אמי שנא' הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינה (ישעי' נ"א) ולאמי כתיב, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו שהוא מה שקראן אמי.

והנה ג' בחי' אלו הם בבחי' [המלך] שכאשר המל' היא מקבלת מבחי' ז"א או היא נק' בתי שהיא בחי' מקבל, ובחי' אחותי היא כאשר ז"א ומל' שוין בקומתן שזהו שני המאורות הגדולים שגם המל' היא בחי' הלכנה מדרגת נש"י (שלכן ישראל מונים ללכנה שרש מדריגתן) היא שוה בקומתה לבחי' ז"א ושניהם מקבלים מבחי' חכמה שכמו שבחי' ז"א מקבלים מבחי' חו"ב ככה גם המל' מקבלת ג"כ מבחי' חו"ב שזהו מ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי שכאשר היא בחי' ומדריגת אחותי או היא מקבלת מבחי' אבי בחי' חכמה, ובחי' אמי היא כאשר המל' עולה לבחי' בינה או היא נעשה בחי' משפיע לבחי' ז"א, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו שהוא כאשר המל' עולה להיות במדריגת בינה כו'.

ולהבין ג' בחי' אלו בעבודה שיש בנש"י, כי כנסי' היא בחי' מל' ומאתר שנמצא בבחי' מל' ג' מדרגות אלו עכצ"ל שבנש"י יש ג"כ ג' בחי' אלו. והענין הוא דהנה כתיב נר הוי' נשמת אדם שנש"י הם נר הוי', וכמו שפרש"י ע"פ בהעלותך את הנרות שאתם מאירים למי שמאיר לכל העולם, הרי כי נש"י הם נר הוי', ופעם כתיב

רני ושמחי בת ציון: הוא ד"ה זה להצ"צ הנחת אדמור"י מהר"ש בגוכי"ק 1029 קנא, א ואילך, ובכותרת: "בס"ד ש"פ בהעלותך רחובי"ת [תרטי"ז], וכאן הוא בתוס' הגהות. ונמצא בשינויים בס' תרמ"א בד"ה רני ושמחי, והמשכו בד"ה וה' ברך את אברהם בכל.

מאמר הצ"צ גמצא בשינויים [כפי שנרשם ע"י הצ"צ בשנת תרטי"ז] בד"ה זה באוה"ת חנוכה שיג, ב ואילך. והוא הגהות לד"ה זה לאדה"ו בתרי"א מקץ לו, א ואילך (וכיאר ע"ז שם סע"ד). ונר"א בס' מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קבד ואילך (וכיאר ע"ז שם ע' קל ואילך). ובארוכה בד"ה זה בס' מאמרי אדה"אמ"צ בראשית ע' שכט ואילך. ובד"ה זה באוה"ת נ"ך (כרך ג) ע' ארעז ואילך. לכללות המאמר ראה גם ד"ה זה תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רפג ואילך). תשל"ז (סה"מ תשל"ז ע' 110 ואילך). תשמ"א. תשמ"ב. תשמ"ג. תשמ"ה.

נר הוי' נשמת אדם שנש"י הם נר הוי': ראה גם תרי"א מקץ מ, ב, מא, א. וכמו שפרש"י ע"פ בהעלותך. . . שאתם מאירים למי שמאיר לכל העולם: בסה"מ מלוקט ח"ד שם ע' רפד מעיר ע"ז בשוה"ג: "כפה"ז הוא ט"ס, וצ"ל: וכמו שפי' במד"ר ע"פ בהעלותך. — ראה במד"ר פט"ו, ה. וראה גם שמרר פל"ו, ב. תנחומא בהעלותך ד.

כי אתה גרי הוי' והוי' יגיה חשכי, הרי כי נק' הקב"ה גר שמאיר לישראל שזהו שאומר דוד בחי' מל' שורש נש"י אתה גרי הוי'. אך הענין יובן בהקדם ענין מ"ש כל הנשמה תהלל י"ה (ומה שהקדים רבינו ז"ל בפסוק כל הנשמה מפני כי עליית המל' בכחי' אמי הוא בינה, ונשמה הוא ג"כ בחי' בינה כמ"ש ונשמת שדי תבינם לכן הקדים בפסוק זה) פי' תהלל הוא מל' כהילו גרו על ראשי שהוא ל' הארה, דהנה התהוות כל העולמות הוא מהארה בעלמא שלכן אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבה"ע שאין בו ית' שום שינוי מפני שלא כמו שהנשמה מחי' את הגוף הקב"ה מחי' את העולם שהנשמה מחי' את הגוף היא מתלבשת בתוך הגוף ולכן היא מתפעלת ממקרי הגוף, אבל הקב"ה אינו כמו הנשמה שאינו מתלבש כלל, ולכן אינו פועל העולם בו ית' שום שינוי שזהו מ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלא כמו באדם הנה הנפש מתלבש מהמחשבה שהמח' הוא מלביש את הנפש וכאשר האדם חושב מח' אחת אינו יכול לחשוב מחשבה אחרת כ"א שיפשוט את תחלה את המחשבה זו וילבש אח"כ המחשבה השני', אבל למעלה הנה לא כמחשבותיכם מחשבותי שאינו מתלבש כלל בהמח', ולכן אני ה' לא שניתי כלל ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא אחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל כו', וזהו מ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, פי' נפלאותיך הוא בחי' כתר ומחשבותיך חכ' אין ערוך אליך לעצמיותו ית', כי הוא ית' למעלה מבחי' כתר וחכ' כו'.

חצר

(ב) **וכזה יובן ל' רז"ל גלוי ידוע לפני מי שאמר והי' העולם, וכיוונו בלשון ידוע** שידוע לפני ממילא ואינו ככחי' התלבשות בכחי' המחשבה, שזהו מ"ש הרמב"ם שהוא הידוע והוא הידוע והוא הדיעה עצמה, פי' כי יש ב' בחי' דעת ד"ת וד"ע, ד"ת הוא הדעת המאיר בע"ס שזהו הוא הידוע שהדיעה היא מחמת בחי' ההתלבשות בע"ס, והוא הידוע הוא בחי' ד"ע שכולם נסקרים בסקירה אחת, ואעפ"כ גם בכחי' דעת עליון זה ידוע לפניו הכל בפרטיות, וכמשארז"ל בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון שידוע לפניו כאו"א בפרטיות כמו בני מרון, ולמדו זה מפסוק היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, ופי' היוצר יחד לבם הוא מה שנסקרים לפניו כולם בסקירה אחת, והמבין אל כל מעשיהם הוא שכאו"א נזכר לפניו בפרטיות, והיינו אף שנזכרים לפניו כל באי עולם כבני מרון בפרטיות וכמ"ש בדה"א ד"ח ט' כי כל מחשבות לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבות מבין, וארוז"ל בב"ר עד שלא נוצרה המחשבה בלבו של אדם גלוי וידוע לפניו ית', אך כ"ז הוא בסקירה

שהקדים רבינו ז"ל בפסוק כל הנשמה: אדה"ז — בדי"ה רני ושמחי כתיבא מקץ שם לו, א. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א שם ע' קכד.

שהנשמה . . מתלבשת בחוץ הגוף . . מתפעלת ממקרי הגוף, אבל הקב"ה: ראה תניא פמ"ב (ס, ב). וזהו מ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך: ראה בארוכה לעיל ד"ה וירא ישראל פ"א. וש"נ. ובוה יובן ל' רז"ל גלוי וידוע: בהכא לקמן בפסיקא זו ראה בארוכה תריא וירא יד, ד ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' קו ואילך. דרמ"צ פב, א. סה"מ חרלי"ה ח"א ע' כ ואילך. תרמ"ג ע' קכג ואילך. לקי"ש ח"ה ע' 197 ואילך [ובדרושים שנשמנו בהערה שלאח"ז].

א' בדרך גלוי וידוע לפניו שאינו מתלבש כלל בידיעה זו רק שהוא ידוע מאליו וממילא.

בזזה תירץ רבינו ז"ל מה שלכאור' הידיעה שמבין מחשבת כל הנבראי', הוא למעלה כמו מחשבות זרות כי האדם יכול לחשוב דברי הבאי, ואף גם כל מחשבות הנבראי' לעוצם פחיתותם נק' למעלה דברים זרים אי"כ הם כמו מחשבות זרות חלילה, ותירץ שאין זו בחי' התלבשות המח' כלל כ"א שהוא בדרך גלוי וידוע, וכמו שמצינו שטעו אחי יוסף במה שדימו שיוסף הוא איש פשוט מפני שראו אותו עוסק בדברי העולם, כי הם בחרו יותר להיות רועי צאן מפני שלמלאכת רועי צאן אינו נצרך המח' כלל ולכן הי' המחשבה פנוי אצלם מהמלאכה והיו יכולים להיות תמיד מרכבה לאלקות, אבל את יוסף ראו שהוא עוסק בדברי העולם ולכן דימו שהוא באמת איש פשוט ואינו מרכבה כלל, אבל באמת טעו בזה והיינו מפני כי אצלם מפני כי שרשם הוא מעולם הנריאה לכן אם היו עוסקים במו"מ בדברי העולם הי' המחשבה מדברי העולם מעכב לבלתי יהיו יכולים להיות בבחי' מרכבה, אבל יוסף מפני שהי' מאצי' וגם באצי' גופא הי' מבחי' גבוה מאד לכן לא הי' המחשבה מדברי העולם מבלבל אותו כלל, וזהו שאמר יוסף לאחיו התחת אלקים אני, פי' הרי אני למעלה מבחי' שם אלקים מל' דאצי' ולא התחת שם אלקי' כמו אתם. ועד"ז יובן למעלה בענין גלוי וידוע אף שזהו מחשבות האדם אעפ"כ אינם נק' חלילה בשם מח' זרה למעלה כלל כמו שלגבי יוסף לא היו המחשבות מדברי העולם מבלבלים (וזהו שפעל הבעש"ט ז"ל בסוף ימיו שאף שהי' למטה בעוה"ז הגשמי לא יהי' לו שום סתירה כלל להיות ג"כ בעולמות עליונים, וכנודע ממה שבלייל ש"ק הי' ב' שלישי למעלה ושלישי אחד למטה וכשאר ימי החול בהיפוך כו'). וזהו קדוש קדוש קדוש ה' צבאות פי' כדי להיות ה' צבאות זהו ע"י שיהי' תחלה ג"פ קדוש, לפי שהוא ית' קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל כ"א גלוי וידוע כו', לכן צ"ל ג"פ קדוש עד שיהי' ה' צבאות אות הוא בצבא שלו כו'.

ג) והנה כתיב כי ב"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז, פי' עוה"ב הוא מ"ש להנחיל אוהבי יש קנה חכ' קנה בינה גימ' יש. ולהבין זה הנה כתיב אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעת, ולכאור' הלא כתיב

ובזה תירץ רבינו ז"ל: נדיה להבין מ"ש באחיו של יוסף בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצג [וראה שם בארוכה ככל הבא לעמן עד סוף הפרק]. ובארוכה בתרי"ח ויחי קג, ג ואילך. ובשינויים באוה"ת מקץ (כרך ה) תתשב, א ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' סד ואילך. תרל"ה ח"א שם ע' ד. עזר"ת ע' קד ואילך. תרפ"ח ע' כד ואילך. וראה גם אדה"ת חנוכה שם שיד, א (בשוה"ג).

שפעל הבעש"ט ז"ל בסוף ימיו . . . וכנודע ממה שבלייל ש"ק הי' ב' שלישי למעלה; הובא בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה שם ע' קצג. תרי"ח ויחי שם קה, ג. תרי"ח שמות (כת"י הר"ש סופר) סה, ב. אוה"ת מקץ שם תתשב, ב. סה"מ תרל"ג שם ע' סו. תרנ"א ע' צו. עזר"ת שם ע' קה. תרפ"ח שם ע' כו. תשי"ב ע' 163. לקי"ש ח"ד ע' 1255. וע' 1310 [ולהעיר שבמקומות הנ"ל לא הובא פרט זה שהי' זה בסוף ימיו].

הלא כתיב מכה"כ . . . במוח ששם הוא עיקר גילוי הנפש . . . בכל הגוף . . . רק בהעלם: ראה בכ"ז בארוכה תניא פנ"א ואילך.

הוי' מהוה, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חדי" דההתהוות הוא מהאור כו', אבל לא שהשם מורה ע"ז, כי השם הזה אין לו שום פי', ואינו נגזר ממנו שום פעל. ולכן, בכל השמות נשתמש בהם גם בל' חול, וכמו אל אחר", או כהררי אל", וכן בשם אלקי, דכתיב"י אלקים לא תקלל, דהכוונה על הדיין", וכמו ראה נתתיך אלקים לפרעה", ושדי, כמו וזיו שדי עמדי", ושם צבאות, כמו יצאו כל צבאות ה'", ושם אד', כמו ויאמר אדני אל נא תעבור", די"א שהוא חול", ואם ירצה לדבר לאדוני אדוני, ר"ל אדון שלי, מותר להשתמש בו בל' חול, ושם אהי, כמו למה אהי' כעוטי". משא"כ שם הוי', לא נמצא שישתמש בו בל' חול, ונמצא ג' אותיות ממנו בל' חול, כמו במקום שיפול העץ שם יהו", אבל בד' אותיות הק' אינו נמצא בלשון חול. ושני הענינים הנ"ל, הא כהא תלי', דכל השמות, להיות שיש להם פי' וביאור, והיינו שהם בחי' כחות, לכן שייך לשמש בהם בל' חול, דהיינו הכחות הנפעלים מהם, אבל שם הוי' שאין לו פי', היינו שאינו בבחי' כח, וממילא אין דוגמתו בל' חול כו'.

תעז

וז"ע שהכלים הם בבחי' מהות ומציאות דבר מה, היינו שהן בחי' כחות כו', וזהו מה שהן בחי' ספירות, וכמו חכמה וחסד כו', שהן כחות כו', וה"ה בבחי' מהות ומציאות אחר מן האור, שבהאור לא יש בחי' מהות ספירות כלל, והוא בבחי' אור פשוט בעצם כו', וכמשנת"ל (ד"ה פנים בפנים²⁸), אבל בהכלים, הרי יש בהם בחי' מהות ומציאות חכמה וחסד כו'. ולכן אנו יכולים לידע ולהשיג קצת ענין הכלים, להיותן בחי' כחות כנ"ל, והם מקורי הכחות שלמטה, הרי אנו יכולים מהכחות שלמטה להבין קצת ענין הכלים למעלה כו' (ומובן שאינם בבחי' מציאות זו כלל כמו הכחות שלמטה, מ"מ, אפשר לצייר בציור שכלי ענין הכלים כו'). אבל את האור אין אנו יודעים כלל, דהאור הוא פשוט, וענין הפשיטות הוא שאינו בשום מציאות כלל, דכל מציאות יש בו ציור, וממילא הרי אינו פשוט, ומה שהוא פשוט, אינו בבחי' שום מציאות (ואין זה בבחי' בלתי מציאות נמצא, שזהו בהעצמות דוקא, והאור הוא בחי' מציאות אין כו', וכמשנת"ל ד"ה אנכי ה' אלקיך²⁹, והיינו מציאות דפשיטות כו'). ואמיתית ענין הפשיטות אין אנו יודעים כלל, כי מה שאנו יודעים ענין הפשיטות הוא מאור שלמטה, שהוא פשוט, שזהו ההפרש בין אור וכח³⁰, דכח הוא בא בבחי' התחלקות, וכמו כח התנועה, שבא בכמה התחלקות תנועות שונות זמ"ז, וכמו"כ כח השכל, שבא בכמה התחלקות, שהרי יש כמה חכמות שונות, ובכל חכ' יש כמה שכליים, וכן בכל שכל פרטי יש כמה ענינים פרטים, דכך הוא ענין השכל, שאינו בא

16) ס"כ (קל, סע"א ואילך).
 17) תשא לד, יד.
 18) משפטים כב, כז.
 19) ראה סנהדרין סו, א. ירושלמי סנהדרין פ"ז ה"ח.
 פרש"י משפטים שם.
 20) וארא ז, א.
 21) תהלים ג, יא.
 22) בא יב, מא.
 23) וירא יח, ג.
 24) ראה שבועות לה, ב. פרש"י וירא שם.
 25) שה"ש א, ז.
 26) קהלת יא, ג (כ"ה (והו"י) בפרדס שבהערה 9. ובכתוב: "והוא").
 27) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ד. דרך מצותיך קטז, ב. קנו, א. ועוד.
 28) ע' תרטז.
 29) ע' תריא.
 30) הבא לקמן הובא ונת' בד"ה באחי לגני תשכ"ד (תורת מנחם – ספר המאמרים באחי לגני ח"ב ע' תצ ואילך). וראה גם סה"מ תר"ס ע' סו ואילך. תרס"ד ס"ע ד ואילך. ועוד.

כבחי' שכל פשוט, כ"א בכמה פרטים דוקא, ויש בו מעלה ומטה, שיש שכל נעלה ועמוק ויש שכל תחתון במדרג' כו'. משא"כ באור לא יש בו התחלקות, דמה שיש אור המאיר ביותר ושאינו מאיר כ"כ, שזהו ג"כ עליון ותחתון, היינו לפי שהמאור הוא באופן אחר, ומשו"ז יש חילוקים בהאור, וכמו אור הנר ואור היום ואור השמש כו', אבל באותו האור גופא, וכמו באור השמש, אין בו התחלקות פרטים, והוא שוה בכל מקום שמאיר. ומה שלמטה אין אור השמש מאיר כ"כ כמו למעלה, הנה באמת, הרי השמש ג"כ נברא ובע"ג. אמנם, לבד זאת, הנה מה שאינו מאיר כ"כ למטה, אין זה מצד האור, כ"א מצד העכרורית שבהאוויר שיש למטה, וכידוע¹ דמצד גשמי הנמצאים שלמטה נעשה עפרורית ועכרורית בהאוויר, ומשו"ז אין האור בו כל כך, ובמקום שהאוויר זך, מאיר האור ביותר. והנה, באופן כזה אפשר לומר גם בכח השכל, [ד]מה שיש בו שכל נעלה ושכל שאינו נעלה, הוא לפ"ע הכלי, דכאשר כלי המוח טובים, מאיר אור השכל יותר בהשכלות נעלים, וכאשר אין כלי המוח מוכשרים כ"כ, מתגלים רק שכלים בלתי נעלים כו'. ואם כי אפ"ל כך, אבל אין האמת כן, כ"א שעצם ענין השכל יש בו עליון ותחתון, שהרי זה הבעל שכל גופא שמשכיל השכלות נעלים, ה"ה משכיל לפעמים שכלים בלתי נעלים, וגם כענין א' ימצא לפעמים שיבוא תחלה על העומק והפנימיות שבו, ואח"כ יבוא על פרט מפרטי החיצוניות שבו כו'. וגם, הרי זאת ודאי שענין השכל אינו בא כבחי' פשיטות, כ"א בכמה ענינים פרטים כנ"ל, הנה מאחר שיש בו זאת ההתחלקות, יש בו ג"כ ההתחלקות דמעלה ומטה. אבל האור, אין בו בעצם התחלקות, ואין בו מעלה ומטה. וגם אנו רואין שהאור פועל פעולות הפכיות, שהאש שורף ומשחיר, וגם האור מלבן, ופועל בכמה צמחים שונים כא', וכה"ג, שכ"ז הוא מצד הפשיטות שבו כו'. אך באמת, הרי האור שלמטה אינו פשוט, שהרי הוא ג"כ מצויר באיזה ציור איך ומה שהוא, דבפשיטות באמת אינו שייך שום ציור כלל, ולזאת, אמיתית ענין הפשיטות, דהיינו אמיתית ענין האור למעלה, אין אנו יודעים כלל, ואין אנו יכולים לצייר כלל איך הוא ענין האור כו'.

תעח

ומובן מזה, דאור וכלי הם ב' מהותים נבדלים זמ"ז כו', ולזאת, ענין ההתלבשות שהכלים מלבישים את האור ומגלים אותו, ה"ה כדמיון אותיות הכתב, שהדיו הוא דבר בפ"ע מהקלף, והוא מסתיר על הקלף, ועי"ז הוא מצייר את האות בהקלף, דעיקר ציור האות הוא בהדיו, והוא מצייר את הקלף עי"ז שמסתיר עליו כו'. וכמו"כ הוא בהע"ס דאצילות, דענין מהות הספירות הוא בהכלים, ועי" נראה גוון הספירות כהאור², וזהו עי" שהכלי מסתיר על האור ומגביל אותו, ונראה האור לא לפי עצם מהותו, כ"א לפי מהות הכלי כו'.

ובענין ההסתר יש בזה ב' דברים. הא', בחי' הסתר עצמות האור שלמעלה מהכלי, שאינו מתלבש ממש בהכלי (והסתר זה הוא לא מה שהכלי ממש מסתיר על האור, כ"א הוא בדרך גרם, שע"י הכלי אין עצמות האור מתלבש כו', וכמשי"ת³). והב', שהאור המתלבש בהכלי, הרי הכלי מסתיר עליו כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה כה כו') אם לא